

Kaja A. Tiltnes

Nabolagsaktivisme – et nødvendig korrektiv eller en krevende forstyrrelse?

Med aksjonen «Ja til stor park i Nydalen» som eksempel.

Videreutdanningsmaster i urbanisme ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo

Veileder: Lisbet Harboe

Dato for innlevering: 11.07.2023

Bydelens beboere gikk i tog for stor park i Nydalen:

– Vis støtte nå før det er for sent!

Beboere og politikere fra bydelen gikk i tog for stor park i Nydalen, lørdag. Foto: Janina Lauritsen

– Ta denne tomta, som er siste mulighet til å bygge stor grønn park, og vis støtte nå før det er for sent – når man går rundt om noen år og tenker «her skulle det vært noe grønt, her skulle vi gjort noe, her skulle vi hatt et sted å møtes, men det har vi ikke», sier Kristine Sagabraaten.

Publisert: 04.09.2021 kl 16:45 Sist oppdatert: 08.09.2021 kl 11:14

Janina Lauritsen

Figur 1 Sagene Avis 04.09.2021, <https://www.sageneavis.no/vis-stotte-na-for-det-er-for-sent/s/5-144-74885>

Innhold

Nabolagsaktivisme – et nødvendig korrektiv eller en krevende forstyrrelse?.....	1
Forord	4
Sammendrag	5
1. Innledning.....	6
Introduksjon - tematisk	6
Problemstilling.....	10
Metode, empiri og avgrensning av oppgaven.....	11
2. Medvirkning, makt og aktivisme i byutvikling.....	12
Kort om medvirkning i Plan- og bygningsloven 2008.....	12
Noen utfordringer med medvirkning	13
Medvirkning i Oslo – et skifte rundt 2019?	14
Innbyggerforslag.....	18
Aktivisme	19
Nabolagsaktivisme i byutviklingen og planlegging.....	23
Avmakt blir til motmakt gjennom organisering	25
Aksjonsstrategier	26
3. Kort om planlegging og byutvikling i Nydalen.....	29
Kort om Nydalens byutvikling de siste tiårene.....	29
«T-banetomten» Sandakerveien 113-119 og «Trykkeritomten» Sandakerveien 121	31
Relevante overordnede planer - kronologisk.....	32
Relevante medvirkningsprosesser i Nydalen	40
Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen - TOR Nydalen, 2019-2021.....	41
4. Case: Nabolagsaksjonen Ja til stor park i Nydalen	44
En nabolagsaksjon blir til.....	45
Aktivistene.....	57
Kort om aksjonens argumentasjon, arbeidsform og strategier og noen eksempler	59
Nabolagsaksjonens påvirkning på byutvikling i Nydalen.....	69
Kort refleksjon pr mars 2023:.....	73
5. Nabolagsaktivisme i Nydalen – hovedfunn og drøfting	74
Aktivisme er krevende for alle parter, men viktig i Nydalen?	74
Siste tomt, siste mulighet – arealkonflikt ved fortetting.....	75
Legitimitet, innbyggerforslag, strategi, smart motekspertise, agendasetting og utholdenhet med mål om korreksjon og innflytelse	76
Nabolagsbygging og nabolagsaktivistens rolle.....	77
Medvirkning i transformasjonsområder: utfordringer og erfaringer fra Nydalen	78

Nydalen som eksempel	79
Park-aksjonen fører til mer grøntareal og til samarbeid mellom grunneiere og kommunen.....	80
Avsluttende refleksjoner om parken i Nydalen og nabolagsaktivismen der.....	81
Litteraturliste.....	82

Forord

Denne masteroppgaven er skrevet ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo og markerer avslutningen på mitt deltidsstudium i urbanisme (2019—2023). Videreutdanningen i urbanisme er gjennomført ved siden av full jobb, noe som har vært krevende, men mest av alt har det vært inspirerende og lærerikt. Å prioritere et rom for faglig påfyll og kunnskap, utenom jobb og daglig praksis som planlegger og arkitekt, har gitt mulighet for andre faglige diskusjoner og refleksjoner. Jeg vil takke Lisbet Harboe, Peter Hemmersam og Erling Dokk Holm og alle mine medstudenter for engasjerende samlinger, forelesninger og studieturer.

Opgavens tema, nabolagsaktivisme, ble valgt fordi jeg alltid er nysgjerrig på å forstå ulike aktørers ståsted og hvordan aktørene og drivkreftene jobber med og mot hverandre, hvorfor ting blir som det blir og hvem som påvirker dette.

Byutvikling er en kontinuerlig endringsprosess som tar tid og der ulike hensyn hele tiden veies opp mot hverandre. Drivkreftene er mange og store. Jeg fascineres av aktivisten som begir seg inn i dette, og er nysgjerrig på engasjementet og hva det tilfører byutviklingen. Kanskje bærer jeg med meg en fascinasjon for aktivisten etter å ha vært med min mor i ulike demonstrasjonstog gjennom oppveksten, og med den komiske familiefortellingen om lille Kaja som ropte «la elva leve» i 17.mai toget etter å ha vært på Alta-aksjonen. Kanskje kommer det fra erfaringen med stuntet å male en lang rød linje gjennom hele havna Bjørvika i 2002, uten tillatelser, for å løse folk slik at de oppdaget området. Uansett, det er på sin plass å påpeke at jeg er ingen aktivist, bare nysgjerrig. Det var også viktig for meg å velge en case og et område jeg ikke bor eller jobber i, for ikke å blande kortene.

Jeg vil rette en stor takk til aksjonsgruppens talsmann, Torger Kjeldstad, som tok seg tid til å stille på intervju.

En særlig takk går til min veileder, førsteamanuensis Lisbet Harboe ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo. Lisbet har vært en dyktig og god diskusjonspartner og hun har vært fleksibel, støttende og passe streng. Takk også til Erling Dokk Holm, Peter Hemmersam og Even Smith Wergeland for diskusjoner og innspill.

Takk til mine kollegaer i PIR2 som har holdt ut med meg under utallige eksamensinnleveringer og som har «holdt fortet» mens jeg har vært fraværende.

Takk til Mirko for at du støtter meg, setter meg på plass, og heier på meg. Takk til pappa for korrektur og innspill. Og takk til Buster og Wilma, som har vært tålmodige og som jeg håper en dag vil skrive en masteroppgave om noe de er interessert i, selv om de er så lei denne masteroppgaven.

Takk!

Sammendrag

Denne masteroppgaven undersøker nabolagsaktivisme i den fortettede byen og spesielt aksjonen «Ja til stor park i Nydalen» som kjemper for opprettelsen av en stor park i det knutepunktfortettede område Nydalen i Oslo. Aksjonen fremhever Nydalen som et av Norges tettest befolkede områder og kjemper for en stor park på det aksjonen fremhever som det siste tilgjengelige arealet egnet for etablering av en stor park.

Det har de siste årene vært flere aksjoner i Oslo som har kjempet for friområder, grøntområder og park. Parkaktivistene i Nydalen har belyst utfordringer knyttet til medvirkning, fortetting og en prosjektbasert byutvikling uten gode overordnede planer. De hevder at knutepunktfortettingen har kommet på bekostning av nabolagsbyggende arealer som park og møteplasser. Som eksempel kan nabolagsaksjonen «Ja til stor park i Nydalen» være med på å belyse utfordringer som også er gjeldene andre steder.

I denne oppgaven blir nabolagsaktivisme belyst gjennom temaene medvirkning, makt og aktivisme i byutvikling. Formålet er å undersøke hvordan og hvorfor aksjonen oppstår samt hvordan de jobber for å få gjennomslag. Parkaksjonen i Nydalen startet med et innbyggerforslag og har gjennom omfattende og strategisk arbeid lyktes med å bli en aktør med innflytelse på byutviklingen i området. Den brede støtten og aksjonens engasjement for fellesskapets interesser, som etablering av en park, har gitt aksjonen legitimitet. Aksjonen har muligens også hatt en nabolagsbyggende rolle i seg selv. Samtidig viser parkaksjonen i Nydalen at aktivisme er en krevende praksis for alle involverte parter, så vel politikere, planleggere og utbyggere som aktivistene selv, men kanskje var det nødvendig i Nydalen.

1. Innledning

Introduksjon - tematisk

Byens innbyggere blir ofte invitert til å delta når byen skal transformeres og utvikles, men byutvikling tar lang tid, den er kompleks og dynamisk, og drives i all hovedsak av profesjonelle private og offentlige aktører. Noen innbyggere blir nabolagsaktivister når byutviklingen setter viktige nabolagsverdier på spill.

I dette kapittelet introduseres kort temaer og byutviklingstrekk som danner bakgrunnen for oppgavens problemstilling.

Kompaktbyen og transformasjonsområder

Kompakt byutvikling og fortetting er offisiell politikk og har vært det de siste 30 årene. Målet er kompakte nabolag som muliggjør et miljøvennlig levesett. Idealet for byutviklingen rundt kollektivknutepunktene er kompakte byområder med høy tetthet, urbanitet og høy kvalitet på de bygde omgivelsene. Sammen med dette idealet følger forventninger om yrende byliv, gode nabolag og bomiljøer, og nærhet til parker og rekreasjonsområder.

Kompaktbyen regnes altså som svar på behovet for en klimavennlig by og som motpol til byspredning (urban sprawl) med nedbygging av naturområder og dyrket mark. Kompaktbyen med sin fortettingsstrategi gir nye transformasjonsområder, der blant annet industriområder omdannes til flerfunksjonelle byområder med blanding av næring, bolig og mer.

Prosjektbasert byutvikling

Prosjektbasert byutvikling definerer i stor grad måten byer og tettsteder utvikles på i dag, der private aktører planlegger sine tomter og sender inn sine planforslag til kommunal og politisk behandling. Denne stykkevisse måten å utvikle byen på, tomt for tomt, har ofte vist seg effektiv, og kan gi mange fine prosjekter.¹ Men en enkelt tomt kan sjelden ta opp i seg alle formål og funksjoner som danner en kompleks og variert kompaktby, og utfordringen blir å ivareta nabolaget som helhet utover det hver enkelt utbygger måtte ønske for sin tomt. Ved detaljreguleringer med påfølgende byggesøknad kan det søkes om dispensasjon fra gjeldene regelverk og veiledere. Faren er at det gis dispensasjoner fra for eksempel krav til grønt- og uteareal for hver enkelt tomt, og at grønt- og uteareal i nabolaget totalt sett ikke blir ivaretatt. I områder uten overordnede planer som områderegulering, veiledende plan for offentlige rom med/uten planprogram (VPOR) eller kommunedelplan vil faren for dette være større, slik jeg ser det, fordi kommunen i sin plan- og byggesaksbehandling mangler planverktøy for å vurdere enkeltsaker opp mot nabolagets fellesarealer og tomteoverskridende fellesgoder. Så når kompaktbyen planlegges og fortettes tomt for tomt, prosjekt for prosjekt, uten en plan som ivaretar den større helheten, er det fare for at viktige elementer som skal bidra til et godt nabolag, utelates. Dette mener jeg transformasjonen av bydelen Nydalen i Oslo de siste tiårene er et eksempel på.²

Arealkonflikt og grøntarealer

Med fortettingen følger naturlig nok flere muligheter for arealkonflikter. Når kompaktbyen planlegges og bygges kan det for eksempel oppstå en arealkonflikt mellom forsøket på å skape tettere

---

¹ Børrud, E. og Røsnes, A. E. (2016). Prosjektbasert byutvikling: mot en kvalitativ, prosjektrettet byplanlegging. Bergen: Fagbokforlaget.

² Moland, Tallak (2015). «Nydalens omforming» Oslo kommunes magasin Byplan Oslo, publisert 06.05.2015. <https://magasin.oslo.kommune.no/byplan/nydalens-omforming>

byer og behovet for grøntarealer. Tilgang til kortreist hverdagsnatur i form av en park eller en liten skog er viktig når befolkningen og tettheten i byene øker.³ Et viktig poeng er at grøntarealer og park er gratis møteplasser, åpne for alle. Tidligere forskning har vist at grønnstruktur, naturmangfold og sosial fordeling av goder og byrder utfordres av fortetting.⁴

Økonomiske drivkrefter og utbyggerstyrt, prosjektbasert byutvikling kan sammen med kompaktbyidealet derfor drive fram fortetting som går på bekostning av og truer grøntarealer og andre felles uterom i byene.

By- og levekårsutvalget, på oppdrag for Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, påpeker dette dilemmaet i utredningen «Levekår i byer» og legger til at område- og boligkvalitet er en utfordring ved fortetting: «Selv om fortetting kan styrke nærmiljøkvalitetene, mener *utvalget* at fortetting i byene også reiser noen dilemmaer. Å bruke arealer til boliger fører til tap av grøntområder. Skal det bygges mye og raskt, kan det gå utover kvaliteten. Områder som har vært bygd i perioder med høy utbyggingstakt, kan over tid bli lite attraktive. For tett bebyggelse med dårlige boligkvaliteter kan bli resultatet, og det er da fare for at nye områder over tid blir levekårsutsatte.»⁵

Dette kan være relevant for Nydalen der transformasjonen har foregått i et høyt tempo og utbyggingspresset har vært og fremdeles er stort.⁶

Med boliger blir transformasjonsområder nabolag med beboere

I løpet av de siste tiårene har vi sett omfattende transformasjon av industriområder og havner til nye kompakte byområder med boliger. Nye beboere flytter inn, og med dem kommer behovet for arenaer som bygger fellesskap, naboskap og tilhørighet. Disse nabolagskvalitetene må oppfylles for å tilfredsstille beboernes forventninger.

Med boligbygging og beboerne som flytter inn, følger også behovet for og forventningen om medvirkning, medbestemmelse og myndiggjøring. Dette kommer både fra beboerne selv, men også fra samfunnet som helhet, som ønsker og forventer engasjement, frivillighet, ansvarstagen og representasjon.

Konsekvensene av den kompakte byutviklingen i transformasjonsområder er blitt stadig tydeligere de siste årene, og det er mye å lære av denne utviklingen. Vi må ta hensyn til behovet for medvirkning og myndiggjøring i denne utviklingen, og sørge for at beboere blir hørt og inkludert i utviklingen av nabolaget. Planleggingen må også legge til rette for møteplasser og fysiske muligheter for medborgerskap og fellesskapsbygging. I denne sammenhengen er park og aktivitetsområder viktige.

Interessekonflikt

Med fortettingen følger en økt tetthet av mennesker, behov, og meninger på samme areal, og en stor grad av transformasjon og endring for de som allerede bor i eller nær disse fortettingsområdene. I denne transformasjonsprosessen vil det naturlig nok oppstå interessekonflikter. Plan- og bygningsloven legger opp til at beboere og andre berørte aktører skal medvirke i planleggingen, for å

---

³ Thorén, A.-K. H. og Saglie, I.-L. (2015). Hvordan ivareta hensynet til grønnstruktur, i Hansen, G. S., Hofstad, H. og Saglie, I.-L. (red.) Kompakt byutvikling: muligheter og utfordringer. Oslo: Universitetsforl., s. 117-133.

⁴ Hansen, G. S., Hofstad, H. og Saglie, I.-L. (2015). Kompakt byutvikling: muligheter og utfordringer. Oslo: Universitetsforl. s.232

⁵ Jenssen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2020). «Levekår i byer» Kapittel 14.5.1 Byutviklingen må bidra til å fordele goder og byrder, Norges offentlige utredninger (NOU) 2020:16

⁶ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningssetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421. s.12

få frem ulike syn og interesser. Medvirkning og dialog skal gi innbyggerne mulighet for økt deltagelse og innflytelse i planprosesser.⁷

Nabolag, fellesskap og sosial bærekraft

Idealet i dag er en byutvikling med stor grad av samskapning og medvirkning. Dette har fått større fokus og gjennomslagskraft bare de siste årene. Det gjelder også for kompaktbyen.

Bærekraftsdimensjonen «sosial bærekraft» har fått et økt fokus og har kommet på agendaen. Det å bygge 1) sterke fellesskap og nabolag og 2) drive medvirkning og medborgerskap, er viktige aspekter av sosial bærekraft i byutvikling.

Sterke fellesskap og nabolag bygges blant annet gjennom tilgang til felles møteplasser som i tillegg kan gi grobunn for stedsstolthet og tilhørighet. Mye kan tyde på at det er krevende å bygge dette viktige fellesskapet og naboskapet i transformasjonsområder som transformeres fra industri til blandet by, der boliger blir introdusert og alle innbyggerne er nye beboere i nabolaget. Areal for fellesskapsbygging ser ut til å ha blitt nedprioritert til fordel for høy tomteutnyttelse og økonomiske drivkrefter.

Nydalen

De siste tjue årene har Nydalen gjennomgått en transformasjon fra industri til en kompaktbydel med hovedvekt på næring og utdanning, drevet frem blant annet av store offentlige investeringer i en ny T-banering med tilhørende Nydalen T-banestasjon som åpnet i 2006. Etter dette inngår boliger som en større del av Nydalens transformasjon og bydelen blir en mer flerfunksjonell bydel. Med boligbygging fulgte barnehager, skole og bibliotek. Nå transformeres både de resterende industritomtene til boliger og boliger innpasses på noen av næringstomtene som ble utbygd for bare få tiår siden, som for eksempel «Trykkeritomten» i Sandakerveien 121.⁸

Transformasjonen av Nydalen har pågått over et par tiår og den har foregått i høyt tempo. Utbyggingspresset har vært og er fremdeles stort. I Nydalen har det vært en prosjektbasert utvikling, der bydelen har blitt transformert og fortettet tomt for tomt.

I Oslo kommunes «Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen» datert 09.12.2021 står det:⁹

Det er allerede en etablert struktur i området. Det er ikke rom for nye, omfattende byformingsgrep fordi mange tomter nylig har blitt utviklet eller har kommet langt i planprosessen. Likevel er det et sterkt behov for å sikre en samordnet og helhetlig byutvikling i Nydalen, for å sikre finansiering og opparbeiding også på tvers av eiendomsgrenser og utbygges utviklingsforslag. Dette er spesielt viktig for de offentlige rommene.¹⁰

Videre står det:

Det blir samtidig svært nødvendig å ivareta en samordnet utvikling av både de eksisterende og de offentlige rommene som ikke er ferdig utviklet, for å sikre at det blir satt av tilstrekkelig areal til allmennheten, i den kvalitet og utforming som behøves.¹¹

⁷ Medvirkning i planlegging, Veileder utarbeidet av kommunal og moderniseringsdepartementet, KMD, (2014).

⁸ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421.

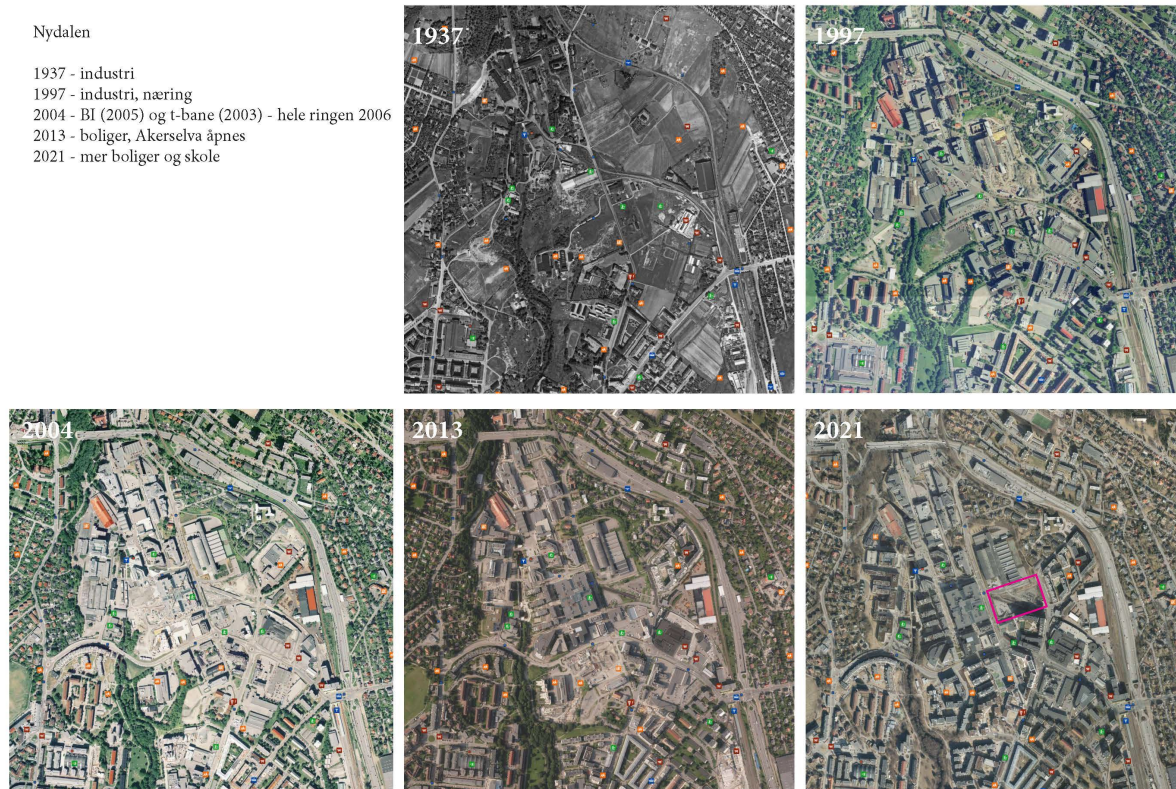
⁹ ibid

¹⁰ ibid, «Forord», side 2

¹¹ ibid, «Nydalens rolle i byen», side 12

Dette peker på at transformasjonen og fortettingen av Nydalen har foregått uten en helhetlig plan for nabolaget. Det fremstår som om fortetting og høy utnyttelse i kollektivknutepunktet har gått på bekostning av helhetsvurderinger og fellesskapskvaliteter på nabolagsnivå. Da kommunens arbeid med «Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen» (TOR Nydalen) startet opp i 2019, ble det identifisert et behov for å samordne og sikre offentlige rom.¹² Men utviklingen og fortettingen var da kommet langt, og man kan lure på om ikke TOR Nydalen eller andre planverktøy som ivaretar helheten i et område, burde kommet mye tidligere. TOR Nydalen kan fremstå som «brannslukking».

Figur 2 Historiske flyfoto fra finn.no satt sammen av Kaja Tiltnes. T-banetomten markert med rosa rektangel.

Nabolagsaktivisme og «Parkopprør»

Det pågår til enhver tid flere beboeraksjoner og protester i en by som Oslo. Det aksjoneres om ulike byutviklingstemaer som blant annet rivning av kulturminner, vern av eksisterende natur, fartsgrenser, trafiksikkerhet, park og grøntområder, støy, mangler ved boligtilbud og mot konkrete utbyggingsprosjekter og byggehøyder.

I 2019 omtalte Oslo-avisene det de kalte et «parkopprør» og refererte til flere pågående beboeraksjoner med park, grøntområder og friområder som tema. Felles for disse aksjonene er at de pågår i Oslos fortettingsområder på Ensjø, Skøyen, Nydalen, Vålerenga, Vaterland, Bjørvika/Sukkerbiten og Torshov. Aksjonistene kjemper for å få grøntområder de er blitt lovet, eller

¹² Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR), høringsutkast 05.06.2019. Utarbeidet av Plan- og bygningssetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421, dokument 48. <https://www.nab.no/for-forste-gang-vil-kommunen-lage-en-helhetlig-plan-for-området-men-forelopig-er-den-hemmelig/s/5-143-174914>

for å bevare grøntområdene de har.^{13 14 15} I Nydalen kjemper aksjonistene for å få en stor park, i et område som i dag rommer en ubebygde parkeringsplass, og som kanskje er siste mulighet for en større sammenhengende park i området. Denne oppgaven ser nærmere på Nydalens parkaksjon «Ja til stor park i Nydalen».

Oslo fremheves som en by med grønne kvaliteter som nærhet til skog og sjø. Parkopprøret peker på at fortetningspolitikken fører til mangler i disse transformasjonsområdene, og at politikken til dels oppleves brutal og i utakt med folks forventninger om kvaliteter i sine nabolag.¹⁶ På den ene siden kan beboeraksjonene tolkes som et tydelig tegn på at park og grøntområder er nedprioriterte kvaliteter i planleggingen og representerer en reell arealkonflikt i mange nabolag. På den andre siden er interessekonflikten mellom natur og utbygging klassisk og tilbakevendende i arealplanlegging, og den engasjerer lett i sin tydelighet og polarisering. Kan «Parkopprøret» derfor også være et symptom på andre savn, problemer eller friksjoner i planleggingen av de kompakte nabolagene, som manglende (gratis) møteplasser, medvirkning eller sosial infrastruktur?

Aksjonen «Ja til stor park i Nydalen» er en av nabolagsaksjonene i «Parkopprøret» og har pågått siden våren 2019. Aksjonen fremhever Nydalen som et av Norges tettest befolkede områder, og kjemper for en stor park i Nydalen, på det aksjonen fremhever som det siste tilgjengelige, mulige arealet for etablering av en stor park, på det som bli kalt T-banetomta i Sandakerveien 113-116. Sandakerveien 113-116 eies i dag av Avantor AS.

Problemstilling

Sosiolog Lillin Knudtzon skriver at folkelig involvering i planprosesser sjelden fører til gjennomslag.¹⁷ En annen undersøkelse fra 2010 peker i samme retning.¹⁸ I lys av dette er nabolagsaksjonen «Ja til stor park i Nydalen» en interessant case å studere, siden den har fått en viss gjennomslagskraft.

Hvorfor oppstår nabolagsaksjonen «Ja til stor park i Nydalen» i «Parkopprøret»?
Hva kjennetegner aksjonen? Hva vil aksjonistene?

Hvilken betydning har nabolagsaksjonen i byutviklingen, og hvilken effekt har den?
Hva er nabolagsaktivistenes rolle i byutviklingen?

Med mer kunnskap kan man komme nærmere en forståelse av hvordan engasjementet som nabolagsaksjonene representerer, kan bidra positivt inn i planleggingen. For mange, for eksempel

---

¹³ Lundgaard, Hilde og Siri Ø. Eriksen. Forside og dobbeltsidig artikkel i Aftenposten 04.09.2019

<https://www.aftenposten.no/oslo/i/70QGdK/kjemper-for-central-park-paa-skoeyen>

¹⁴ Heldal, Steinar, Gry Bruland Larsen, Hanne Lyssand. Alle tre bydelspolitikere for SV «Et parkopprør reiser seg. Når byen vokser, må vi samtidig sørge for gode grøntområder» Debattinnlegg i avisa Vårt Oslo 04.08.2019.

¹⁵ Blaker, Magnus. Et slikt opprør har vi ikke sett i Oslo tidligere Nettavisen 14.09.2019

<https://www.nettavisen.no/nyheter/et-slikt-oppror-har-vi-ikke-sett-i-oslo-tidligere/s/12-95-3423827795>

¹⁶ «Graden av tetthet vil være et diskusjonstema også fremover. Lønnsomheten i prosjektene er alltid en diskusjon fra utbyggerens side. Samtidig må vi huske på hvor viktige rekreasjonsområdene er. Nå ser vi et «parkopprør», folk etterspør møteplasser av ulike slag. Dette må vi ta på alvor. Størrelsen på boliger kan kompenseres med kvalitet, og mulighetene for rekreasjon står sentralt.» Plan- og bygningssjef i Oslo Kommune Siri Gauthun Kielland i <https://magasin.oslo.kommune.no/byplan/balanssekunstneren-i-byen#ref> 17.10.2019

¹⁷ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting. Vitenskapelig vurdert artikkel i Kart og Plan nr 2, 2018.

¹⁸ Falleth, Eva, Inger-Lise Saglie og Gro Sandkjær Hanssen (2010). «Makt og medvirkning i urban reguleringsplanlegging». I tidsskriftet Plan, nr 01, 2010

utbyggere eller politikere, er opplevelsen at aksjoner alltid kommer «for sent» og skaper krevende omkamper. Dette er også en grunn til å undersøke aksjoner og hvorfor disse oppstår. Samtidig kan det hende aksjoner representerer innbyggernes (eneste?) mulighet for nettopp å kreve et stopp, en fot i bakken, i en kompleks, tidkrevende og lenge planlagt byutvikling.

Metode, empiri og avgrensning av oppgaven

Masteroppgavens hovedmetode er en casestudie. Oppgavens case er nabolagsaksjonen «Ja til stor park i Nydalen». Casestudien omfatter primært aksjonsgruppens aktiviteter og arbeid, dokumentert gjennom facebooksidene til aksjonsgruppen, avisoppslag og annen mediedekning, offentlig debatt og studier av plandokumenter samt intervju med aksjonsgruppens talsperson. Det er et omfattende materiale, da denne aksjonsgruppen er svært aktiv og aksjonen har pågått over flere år, og pågår fortsatt.

Valg av intervju er basert på ønsket om å få informasjon og kunnskap om aksjonen, aktivistene, deres intensjoner, erfaringer og arbeidsformer, som ikke er like tilgjengelig gjennom media og plandokumenter. Sekundært har jeg observert aksjonsgruppen under en fysisk demonstrasjon (2021) og et folkemøte (2022). Jeg har ikke intervjuet andre aktører i Nydalens byutvikling som aksjonsgruppen har utfordret, ei heller andre som står utenfor aksjonen. Denne studien retter blikket mot nabolagsaksjonen og de meninger og handlinger som har sitt utspring der, og deretter hvilke synlige konsekvenser disse får.

Innledningen viser at mange temaer innen urbanismefaget er relevant for å belyse nabolagsaktivisme. Jeg har derfor måttet ta noen valg for ikke å sprengte rammen for denne masteroppgaven, og har fokusert på medvirkning, makt og aktivisme i byutvikling i studien av nabolagsaksjonen «Ja til stor park i Nydalen»

Casestudien legger vekt på aksjonsgruppens oppstartsfasen og hvordan de etablerer seg som en aktør i utviklingen av Nydalen. Dette er en nabolagsaksjon som i skrivende stund er svært aktiv og fortsatt kjemper for gjennomslag. Casestudien omfatter også studier og analyser av skriftlige kilder.

I prosessen har jeg benyttet meg av litteratur, online-ressurser og andre masteroppgaver. Jeg har søkt etter relevant akademisk litteratur i biblioteksdata-baser, og litteraturtilfanget er blitt utvidet gjennom å følge kildene det henvises til i funnet litteratur. Jeg har opplevd at litteratur om nabolagsaktivisme og aktivisme i byutvikling, i en norsk kontekst, har vært mangelfull.

Siden masteroppgaven inkluderer intervjuer med personer som kan identifiseres, ble arbeidet meldt inn til Norsk senter for forskningsdata (NSD), som godkjente prosjektet våren 2021.

2. Medvirkning, makt og aktivisme i byutvikling

Aktivisme er en samlebetegnelse på en rekke handlinger og strategier som har som mål å skape endring i samfunnet. Dette kan være alt fra politisk engasjement og demonstrasjoner til kulturell aktivisme og sosiale mediekampanjer. Aktivisme kan være individuell eller kollektiv, og kan ha en rekke forskjellige mål og formål.

Endring av byene våre skaper engasjement og kan lede til aktivisme og nabolagsprotester. Relatert til dette er aktuelle utfordringer innen urbanismefaget som medvirkning, involvering og makt.

Dette kapittelet ser nærmere på medvirkning, makt og aktivisme i byutvikling. Jeg tar for meg noen elementer fra disse store temaene som jeg oppfatter som relevante for nabolagsaktivisme og for å gi et teoretisk grunnlag for å belyse parkaksjonen «Ja til stor park i Nydalen». Kapittelet tar også for seg teorier rundt hvilke aksjonsstrategier som vil kunne gi innflytelse i byutvikling, for senere å kunne se om teoriene er sammenfallende med aksjonsstrategiene brukt av aksjonen «Ja til stor park i Nydalen».

Kort om medvirkning i Plan- og bygningsloven 2008

I Norge ligger svært mye av arealplanleggingen på kommunalt nivå, og kommunene har ansvaret for kommuneplaner, områdeplaner og detaljreguleringsplaner.

I dagens Plan- og bygningslov (PBL 2008) er medvirkning løftet frem og det er nedfelt i lovens formålsparagraf at planprosesser skal fremme bærekraftig utvikling og sikre åpenhet, informasjon og medvirkning fra direkte berørte og andre interesserte. Der legges det legges vekt på innsats i tidlig fase av planleggingen med sikring av bred medvirkning og utredning av konsekvenser. Formålet er å sikre at medvirkning skjer på et tidligst mulig tidspunkt, slik at en unngår at reaksjoner og innspill kommer først den dagen gravearbeidet starter. Gjennom bestemmelsen om planprogram og en rekke andre paragrafer i kapittel 5 i loven, legges det til rette for at denne medvirkningen kan skje på de riktige tidspunktene i planprosessen. Tanken er at medvirkning også kan styrke forutsigbarheten i planene ved at en får frem mulige konflikter som kan avklares på et tidlig stadium, og dermed bidra til bedre effektivitet.¹⁹ Konflikter kan blant annet være nabolagsaksjoner.

I «Lov om planlegging og byggesaksbehandling» (PBL 2008), står det:

Fra Kapittel 1. Fellesbestemmelser

§ 1-1. Lovens formål

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.²⁰

---

¹⁹ Hanssen, Gro Sandkjær, Nils Aarsæther, Nikolai Winge (2018) Kapittel 2 Lovens intensjoner, i Hanssen G.S. og Aarsæther N. (red.) Plan- og bygningsloven – fungerer loven etter intensjonene? Oslo: Universitetsforlaget, s.27-37

²⁰ <https://lovdata.no/lov/2008-06-27-71/§1-1>

Fra Kapittel 5. Medvirkning i planleggingen

§ 5-1. Medvirkning

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private.

Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte.²¹

Hovedargumentene for medvirkning i planprosessene kan hovedsakelig deles opp i tre grupper; demokratiargumenter, effektivitetsargumenter og kvalitetsargumenter. Effektivitetsargumentet er blant annet at medvirkning kan redusere konflikter og dermed gjøre planprosessen lettere og raskere å gjennomføre, og at medvirkning kan sikre kvalitativt bedre kunnskapsgrunnlag for planleggingen.

I vårt representative demokrati kan borgernes deltakelse hovedsakelig foregå på to måter. Den viktigste er gjennom *indirekte deltagelse*, som vil si gjennom valg av folkevalgte representanter til for eksempel bystyret. Den andre måten er gjennom *direkte deltagelse*, for eksempel i konkrete planprosesser, uten å gå veien gjennom sine valgte representanter. Direkte deltagelse i planlegging er det vi kaller medvirkning og kan foregå på mange ulike måter, men som et minimum skal innbyggere inviteres til et nivå av medvirkning gjennom kunngjøringer og høringer. Medvirkning og deltagelse vektlegges i planleggingsprosessene, også for å sikre demokratisk legitimitet og tillit til politikerne.

Medvirkning utover lovens minimumskrav er et statlig ønske og Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) veileder for «Medvirkning i planlegging» har nettopp undertittelen «Hvordan legge til rette for økt deltagelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven». Her vektlegges lokaldemokratiet og innbyggernes mulighet for deltagelse og innflytelse. Det beskrives også at innbyggernes aktive rolle i planprosesser er viktig for å «ta vare på felles verdier og grunnleggende levekår i et bærekraftig samfunn.»²²

Noen utfordringer med medvirkning

Med medvirkning høyere på agendaen de siste tiårene, er målet at planprosessene skal bygge på et bedre kunnskapsgrunnlag og få en demokratisk legitimitet gjennom inkludering av innbyggerne som berøres av beslutningene. Sosiolog Lillin Knutzon peker i sin forskning om planleggingsprosesser og medvirkning, på at begrepet «medvirkning» har utfordringen at det kan forstås så ulikt av aktørene i byutviklingen; planleggere, forslagstillere, politikere og innbyggere. Hun bruker gjerne ordene involvering og innflytelse, for å skille mellom det å være involvert, dele informasjon og delta i samarbeid, mens innflytelse forstås som faktisk å få gjennomslag for argumenter og meninger. I innflytelse ligger det makt. Samtidig er det svært ulike meninger blant de forskjellige aktørene i

²¹ <https://lovdata.no/lov/2008-06-27-71/§5-1>

²² Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KMD (2014). Veileder: «Medvirkning i planlegging - Hvordan legge til rette for økt deltagelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven»

byutviklingen om hvor mye makt og innflytelse «innbyggermedvirkning» skal eller bør ha. Dette er noe Knudtzon peker på, ved å relatere sivilsamfunnets «medvirkning» til ulike demokratiforståelser.²³

Betegnelsen medvirkning har også den utfordringen at det er en vid betegnelse og omfatter et bredt spekter av deltakelsesformer, som gir ulik grad av innflytelse på beslutninger og resultat.²⁴ I realiteten er det opp til den enkelte kommune eller forslagsstiller å konkretisere medvirkningsprosesser som er mer inkluderende hvis de ønsker det eller hvis innbyggerne krever det. Hvis ikke kan realiteten ofte bli rituelle øvelser der høringsinstituttet og eventuelt folkemøter gjennomføres uten at målet med disse øvelsene er demokratisk forankring, ny kunnskap eller bedre kvalitet.²⁵

Hvis en sak egentlig allerede er bestemt før medvirkningsprosessen settes i gang og medvirkningen bare er en formell øvelse hvor påvirkede parter tilsynelatende blir hørt, kalles dette en skinnprosess. Det samme kan gjelde hvis medvirkningen benyttes for å hindre protester, fordi frykten er at protester eller aktivisme kan stanse eller forsinke plan- og byggeprosessen.²⁶ Uavhengig av intensjonen bak medvirkningen, kan en medvirkningsprosess oppleves som en skinnmedvirkningsprosess. Denne opplevelsen kan skyldes ulik forventning til innflytelse og i hvilken grad deltagernes innspill blir hensyntatt. Kommer medvirkningen sent i planprosessen er det også en fare for at det kan oppleves som og at det blir en skinnmedvirkning, siden mange avgjørelser er tatt og påvirkningsmuligheten blir liten. Det betyr at nabolagsaktivisme kan være en respons på reell eller opplevd skinnmedvirkning.

Medvirkning i Oslo – et skifte rundt 2019?

I Oslo har medvirkning stort sett vært begrenset til den lovpålagte (PBL 2008) minimumsmedvirkningen med kunngjøringer og høringsrunder, hvis ikke forslagsstillere til en plansak har sett verdien i utvidet medvirkning. I juni 2017 gjorde bystyret et kommunalt vedtak om bedre medvirkning [16/00794-3], og viser til at *Oslo kommune skal være en foregangskommune på medvirkning*. Tildelingsbrevene for Plan- og bygningssetaten fra Byrådsavdelingen for byutvikling setter så opp *tilrettelegging for medvirkning i byutviklingsprosesser* som en av Plan- og bygningssetatens prioriterte oppgaver.²⁷

Rundt 2018-2019 ser vi et økt fokus på medvirkning i Oslo. For eksempel fremhever kommuneplanens samfunnsdel med byutviklingsstrategi fra 2018 viktigheten av medvirkning, samskaping og nabolagskvaliteter, og signaliserer dermed en forventning om mer medvirkning. Dette fanger forslagsstillere opp og medvirkning blir oftere et tema de tar opp.²⁸ Det ser også ut til at forventningene til medvirkning har økt i befolkningen og det vil jeg komme tilbake til.

---

²³ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting

²⁴ Falleth, E. og Hanssen, G. S. (2012). Medvirkning i planlegging. I: Aarsæther, N., Falleth, E., Nyseth, T. og Kristiansen, R. (red.). 2012: Utfordringer for norsk planlegging. Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget, s. 187-202.

²⁵ Knudtzon, L. C. (2015). Meningsbrytning og involvering i planprosesser i et demokratiperspektiv

²⁶ Muan Sæther, Marte (2017). Aktivisme og bevaring – En studie av nabolagsaktivisme og bygningsvern med eksempel i SoHo, New York, Masteroppgave AHO

²⁷ <https://www.medvirkning.no/wp-content/uploads/PBE-Handlingsplan-for-medvirkning-2019-2020.pdf> side 2

²⁸ Olsen, Anita Swan (2021). Masteroppgave: *Medvirkningens innvirkning på konflikt sent i planprosesser: en casestudie av Sandakerveien 113-119*. Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, NMBU.s.62

Den økte oppmerksomheten rundt medvirkning de siste årene, reflekteres blant annet i vedtatt kommuneplan for Oslo 2018 – Vår by, vår framtid, på denne måten:

«Oslo kommune har hatt økt fokus på medvirkning i planlegging og dette skal forsterkes i planperioden. Oslo skal være en foregangskommune for medvirkning. Bydelenes mulighet til å informere om og følge opp plansaker i sitt område skal styrkes. Det skal legges til rette for at alle skal ha lik tilgang til informasjon for å ivareta sine interesser eller komme med sine meninger. Medvirkningsprosessene skal starte tidlig, senest ved oppstart av planarbeid, slik at innbyggere og andre interessenter har mulighet til å påvirke konkrete løsninger på et tidlig stadium.»²⁹

«Lokalt særpreg og nabolagsverdier

Oslo består i tillegg til en attraktiv bykjerne med tilbud for hele befolkningen, også av en rekke nabolag med tydelig identitet og lokale kvaliteter, noe som gir innbyggerne en opplevelse av tilhørighet. Å ivareta og styrke slike nabolagskvaliteter er derfor et viktig grep for å ta vare på Oslos nabolag mens byen vokser. Både eksisterende og nye nabolag skal ha lokalt særpreg og arkitektonisk kvalitet. Gjennom steds- og mulighetsstudier og medvirkning fra innbyggerne i planarbeid, skal vi identifisere nabolagsverdiene og vurdere behov for nye kvaliteter. Dette gir et godt grunnlag for å vurdere hvordan nye og eksisterende byområder kan utvikles og suppleres, for eksempel gjennom å tilføre ny bebyggelse med varierte boligtyper, karakter og kvalitet, gode offentlige byrom, kunst, parker og grøntarealer.»³⁰

Plan- og bygningssetaten (PBE) i Oslo kommune ansatte en egen medvirkningskoordinator i denne perioden,³¹ og laget en intern handlingsplan for etatens arbeid for medvirkning i byutvikling,³² i tillegg til en veileder for medvirkning i innsendte reguleringsplaner som henvender seg til forslagsstillere og fagkyndige (2019).³³ På slutten av 2019 legges et nytt punkt inn i skjema for bestilling av oppstartsmøte for reguleringsaker,³⁴ med spørsmål til forslagsstillere om de planlegger medvirkning utover det minimum lovpålagte. Medvirkning blir dermed et eget punkt på agendaen i oppstartsmøter for regulering. Medvirkning blir også et eget punkt i område- og prosessavklaringen PBE lager til hver detaljregulering.³⁵

Kommuner som Oslo har mye informasjon tilgjengelig om medvirkning i planprosesser og byutvikling gjennom sine nettsider. Kommunen har utviklet egne veiledere for medvirkning, og ønsker mer medvirkning i planprosessene, gjerne utover lovens minimumskrav, begrunnet med at medvirkning kan gi bedre planer, altså bedre kvalitet gjennom innhenting av lokalkunnskap. På Oslo kommunes nettsider oppfordres det til medvirkning i planprosesser med at: «medvirkning er din mulighet og rett til å bidra med kunnskap. Du kan melde inn behov og utfordringer, legge fram ønsker og bekymringer

---

²⁹ Oslo kommune (2018). Vår by, vår framtid: Kommuneplan for Oslo 2018 - Samfunnsdel med byutviklingsstrategi. s 70-72.

³⁰ Oslo kommune (2018). Vår by, vår framtid: Kommuneplan for Oslo 2018 - Samfunnsdel med byutviklingsstrategi. side 47 <https://www.oslo.kommune.no/politikk/kommuneplan/kommuneplanens-samfunnsdel/>

³¹ 07.11.2018 <https://magasin.oslo.kommune.no/byplan/bedre-medvirkning-ja-takk#gref>
³² <https://www.medvirkning.no/wp-content/uploads/PBE-Handlingsplan-for-medvirkning-2019-2020.pdf>

³³ <https://magasin.oslo.kommune.no/byplan/flere-stemmer-bedre-by#gref>

³⁴ <https://www.oslo.kommune.no/plan-bygg-og-eiendom/planforslag-og-planendring/send-inn-planforslag-eller-planendring/bestill-oppstartsmote/#gref>

³⁵ Olsen (2021), s.62.

som du synes er viktig å få med.»³⁶ Et gjennomgående poeng er at innbyggernes innspill, engasjementet og medvirkning må komme inn i planprosessen så tidlig som mulig.³⁷

Etter hvert som medvirkning er løftet frem på agendaen, virker folks kunnskap og forventning om medvirkning å være blitt høyere. Plan- og bygningsetaten i Oslo identifiserer denne økte forventningen: «Det er et uttalt politisk ønske å få til mer og bedre medvirkning i byutviklingen, og det er også merkbart høyere forventninger til medvirkning ute blant innbyggerne i Oslo.»³⁸ Arne Baumann i OBOS bekrefter i 2019 at de «merker sterkt økende forventninger om deltakelse og medvirkning. Folk er blitt flinkere til å følge med, og de forventer mer å bli hørt».³⁹

Millstein og Hanssen konkluderer med at medvirkning har fått et sterkere fokus de siste årene og at det er skjedd et markant holdningsskifte til medvirkning både fra politisk ledelse og fra det planfaglige miljøet og «i tillegg opplever planmyndighetene i større grad at innbyggerne forventer grundigere medvirkningsmuligheter nå enn bare for noen år siden».⁴⁰ Om forventning til medvirkning uttalte en informant: «... det er et sjumilssteg i forhold til hvor vi var for fem år siden. Så dette kommer, sakte, men sikkert. Som vi ser i media hver eneste dag, medvirkning kommer nå som et folkekrav. Sterkere og sterkere.»⁴¹

Det er altså et økt fokus og forventning til medvirkning blant Oslos innbyggere de siste årene, og kanskje gjelder dette generelt for Norges innbyggere. Oppmerksomheten, troen på og ønske om utvidet medvirkning er også politisk, både på statlig og kommunalt nivå. Disse medfølgende forventningene til medvirkning i Oslo er sammenfallende med etableringen av park-aksjonen i Nydalen våren 2019 og det media omtaler som «Parkopprøret».

---

³⁶ <https://www.oslo.kommune.no/byutvikling/hvordan-kan-du-medvirke-i-byutviklingen/hva-er-medvirkning/>

³⁷ <https://www.oslo.kommune.no/byutvikling/hvordan-kan-du-medvirke-i-byutviklingen/hvordan-kommer-du-med-innspill/>

³⁸ Oslo kommune. <https://www.medvirkning.no/wp-content/uploads/PBE-Handlingsplan-for-medvirkning-2019-2020.pdf>

³⁹ PBE, Magasinet Byplan Oslo 29.11.2019 <https://magasin.oslo.kommune.no/byplan/flere-stemmer-bedre-by#gref>

⁴⁰ Millstein, Marianne og Gro Sandkjær Hanssen (2021). «Medvirkning i byromsutviklingen» i *Demokratiske byrom*, redigert av Gro Sandkjær Hanssen og Marianne Millstein (red.), Universitetsforlaget. s.171-189 – s.181

⁴¹ Olsen, master (2021). Sitat fra en informant i PBE, Oslo kommune, i undersøkelsen i artikkelen.

Ja til stor park i Nydalen is 🤨 feeling fed up.

September 10, 2019 · 🌐

DE BA OM TILLIT OG FØRTE OSS BAK LYSET!!

I 2018 ba [Plan- og bygningsetaten, Oslo kommune](#) oss om ro og tillit for å lage en steds- og mulighetsanalyse for Nydalen.

● Vi ventet.

Bak ryggen vår fikk kommersielle utbyggere boltre seg isteden.

● Vi reagerte

Nå mener de at regulerings-saken har gått for langt og kan ikke stoppes

● VI TRENGER HJELP FRA DEG !!

➡️ Klikk på bildet under til [Plan- og bygningsetaten, Oslo kommune](#) og kommenter på innleggene deres. Si hva du mener når de forleder oss og sier «alle skal bli hørt»

Plan- og bygningsetaten, Oslo kommune

September 3, 2019 · 🌐

Vi ønsker oss flere tilbakemeldinger når vi nå tar ny veileder - «Medvirkning i innsendte reguleringsplaner» - for forslagstillere og fagkyndige i bruk.

ARKITEKTNYTT.NO

– Alle må få uttale seg | arkitektnytt.no

Plan- og bygningsetaten i Oslo lanserer ny veileder for å sikre at alle får muligheten til å uttale ...

Figur 3 Publisert på aksjonsgruppas Facebook-side 10.september 2019. Forventingen er «Alle skal bli hørt». PBE sier «Alle må få uttale seg»

Innbyggerforslag

Staten har lagt til rette for en spesifikk type medvirkning i form av innbyggerforslag. Dette er regulert gjennom lovverk og tilrettelegges for ved hjelp av nettsiden minsak.no. Det har blitt en ganske kjent ordning og rettighet.⁴²

Innbyggerforslag, også ofte kalt initiativretten, ble innført i lovverket i 2003, hjemlet i Kommuneloven §12-1.⁴³ Det gir innbyggere mulighet til en form for direkte innflytelse i lokaldemokratiet.

§ 12-1. Innbyggerforslag

Innbyggerne i kommunen eller fylkeskommunen kan fremme forslag som gjelder kommunens eller fylkeskommunens virksomhet. Kommunestyret eller fylkestinget plikter selv å ta stilling til forslaget hvis minst to prosent av innbyggerne står bak det. Likevel er 300 underskrifter i kommunen eller 500 i fylket alltid tilstrekkelig. Kommunestyret eller fylkestinget skal selv ta stilling til om det aktuelle forslaget gjelder kommunens eller fylkeskommunens virksomhet.

I KMDs veileder om innbyggerforslag fremheves forslagsretten som en viktig demokratisk rettighet. Den skal bidra til at innbyggerne aktiviseres, trekkes med i beslutningsprosesser og at interessen for de politiske prosessene øker. Og den skal bedre dialogen mellom folkevalgte og innbyggere i periodene mellom valg (indirekte deltagelse). Ordningen er et middel for å ta opp saker, og på den måten synliggjøre folks engasjement og «tanken er at forslagsretten kan bidra til å kanalisere dette engasjementet inn i det politiske systemet.» Dette vil kunne legitimere innbyggerforslaget.⁴⁴

Nettsiden minsak.no ble lansert i 2013 og driftes av Kommunal- og distriktsdepartementet. Nettsiden skal gjøre det enklere for alle innbyggere å fremme innbyggerforslag, og det fremheves som viktig at det er lav terskel for å fremme forslag og for å kontakte kommunens politikere. Man må ikke ha stemmerett eller ha fylt 18 år for å foreslå saker på minsak.no.⁴⁵ Retten til å fremme innbyggerforslag er altså villet politikk og staten har lagt til rette for at det skal være enkelt.

Gjennom sosiale medier er det i dag lett å spre informasjon om et fremsatt innbyggerforslag og oppfordre meningsfeller til å skrive under.

I en rapport som undersøker innbyggerforslag i norske kommuner gjennom minsak.no, publisert i 2020, er Oslo kommune på en klar topp-plassering i antall saker og antall signaturer pr. innbygger.⁴⁶ Dette kan tyde på at kanaler som minsak.no og initiativretten er viktige for å få frem innbyggerforslag i store kommuner som Oslo. Der mange mindre kommuner forteller om kort avstand mellom innbyggere og administrasjon/politisk ledelse, vil jeg anta at avstanden oppleves som lengre i en kommune som Oslo. Man kan jo også lure på om konfliktnivået er høyere i Oslo enn i andre kommuner, eller om befolkningen er spesielt engasjert. Eller er minsak.no rett og slett bedre kjent i Oslo?

---

⁴² Rapport (2020) som undersøker innbyggerforslag fremmet gjennom minsak.no, i norske kommuner og fylker, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/undersokelse-om-innbyggerforslag/id2791197/>

⁴³ <https://lovdata.no/lov/2018-06-22-83/§12-1>

⁴⁴ Veileder Kommunelovens kapittel 6A om innbyggerforslag, 29.07.2015 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/innbyggerforslag/id272454/>

⁴⁵ Veileder Kommunelovens kapittel 6A om innbyggerforslag, 29.07.2015 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/innbyggerforslag/id272454/>

⁴⁶ Rapport (2020) som undersøker innbyggerforslag fremmet gjennom minsak.no, i norske kommuner og fylker, s.15 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/undersokelse-om-innbyggerforslag/id2791197/>

Noe av det første aksjonsgruppen «Ja til stor park i Nydalen» gjorde etter etableringen, var å formulere et innbyggerforslag.⁴⁷ Det samme gjorde en annen aksjonsgruppe i Oslo, omtrent på samme tid, nemlig «Sukkerbitens venner».⁴⁸ Begge aksjonene har hatt innflytelse på byutviklingen i sine respektive nabolag.⁴⁹ Og kanskje også bidratt til å sette offentlige, gratis, grøntområder og friområder høyere på agendaen? I denne besvarelsen vil jeg drøfte hva «Ja til stor park i Nydalen» har fått til og hva de ikke har fått til.

Aktivism

*Activism / ˈaktɪvɪz(ə)m/ Noun [mass noun] The policy or action of using vigorous campaigning to bring about political or social change.*⁵⁰

Felles for ulike definisjoner av aktivisme er at det bærer med seg et ønske om endring i samfunnet. Det betyr ikke at alle som ønsker samfunnsendringer er aktivister, for innenfor vårt politiske system jobbes det konstant med endringer, forbedringer og utvikling. Likevel har ulike typer aktivisme vært viktig for store og små samfunnsendringer, og anses som en viktig del av vår demokratiske verktøykasse. Aktivisme kan være effektiv for å få satt søkelyset på saker, behov eller konflikter som oppleves å ha fått lite oppmerksomhet.⁵¹

Aktivisten opplever typisk å ha hastverk og at noe virkelig står på spill, der hen ønsker å påvirke aktivt den verden hen lever i, og ikke har tid til eller mulighet for å gå gjennom de vanlige parlamentariske stegene for å få det til. Aktivisten spør:

*«If not us, then who? If not now, then when?»*⁵²

Sitatet viser aktivistens ansvarsfølelse og handlekraft samt aktivistens opplevelse av hastverk. Likevel skal vi se at aktivisme ofte er tid- og ressurskrevende og krever tålmodighet.

I Det Norsk Akademis ordbok er en aktivist definert som en «person som er tilhenger av aktivisme; person som går inn for direkte (politiske) handlinger, især utenomparlamentariske». Ordet er avledet av aktiv, fra latin *activus* 'praktisk (motsatt teoretisk), handlende', beslektet med å agere 'handle (opptre, gå frem, forholde seg)' en som handler; virksom; handlekraftig, til forskjell fra passiv.⁵³

Begrepet aktivisme dekker flere typer handlinger med ønsket og ambisjoner om å skape endringer. Mange av disse aktivist-handlingene har lange historiske røtter som beskrevet gjennom begreper

---

⁴⁷ Innbyggerforslag «Ja til stor park i Nydalen» 02.06.2019

https://minsak.no/sak/1905?fbclid=IwAR00iQ_9wVWeWlvHroDrNHecjhrzJENyL82AuAPMGkF8GGzR5C4x5w2vo4k

⁴⁸ Innbyggerforslag Sukkerbiten - grønt, gratis og åpent for alle, 22.07.2019 <https://www.underskrift.no/vis/7643>

⁴⁹ Sukkerbiten i Bjørvika i Oslo planlegges nå omregulert til friområde. Omtale i Aftenposten 14.11.2022:

<https://www.aftenposten.no/oslo/i/156M4M/naa-er-sukkerbitens-fremtid-avgjort-oslo-kommune-skal-kjoepe-tomten>

⁵⁰ «Activism» in *Oxford Dictionary of English*, Ordnett.no

⁵¹ Nissen, Harald (2020). Norsk politiker, aktivist og artist. Aktiv i Miljøpartiet De Grønne i Trondheim og Oslo «Nabolagets og dets makt»

⁵² Bennett, Tom (2021). «Movement Building: Activism in an Age of Crisis»

⁵³ «Aktivist» og «aktiv» «aksjon» i Det Norsk Akademis ordbok <https://naob.no/ordbok/aktivist>

som opprør, mytteri, demonstrasjoner og streik. Vi forbinder aktivisme ofte med politisk aktivisme, som menneskerettighetsaktivisme, dyrevernavtivism eller miljøaktivisme.⁵⁴

Aktivisme kan ta ulike former og kan for eksempel være folkeaksjoner, spontane ad hoc aksjoner, protestbevegelser og andre sosiale og politiske bevegelser. Aktivisme kan altså være større politiske og sosiale bevegelser, men også manifestere seg gjennom aksjoner for eller mot enkeltsaker.⁵⁵ Disse enkeltsaksaksjonene blir en del av den offentlige samtalen og en kanal for samfunnsengasjement, og har gjennom historien vært med på å sette dagsorden, protestere mot urett og bidratt til politiske og sosiale endringer.⁵⁶ Et eksempel på dette er Alta-aksjonen som førte til lovendringer og en totalreform av norsk samepolitikk. Et annet er engasjementet mot kraftutbygginger med store kultur- og naturkonsekvenser.⁵⁷

I beskrivelsen av by-governance eller nettverkssamfunnet,⁵⁸ finner vi aktivisme beskrevet som protestnettverk. Disse protestnettverken i byplanlegging kan deles inn i ulike kategorier.

1. Organiserte protestgrupper fra et område eller en velforening som jobber systematisk og gjentagende med byutviklingstemaer i sitt område eller innenfor sitt interessefelt.
2. Ad hoc grupper eller enkeltsaksnettverk som engasjerer seg i en sak, og som oppløses når den er vunnet eller tapt.
3. Bredt sammensatt protestaksjon der flere foreninger og andre går sammen i sin protest mot et utbyggingsforslag
4. Profesjonelt styrt protest der organisasjoner som Norges naturvernforbund eller Bellona står i spissen for protesten.

Noen av disse protestnettverkene er stabile over tid, mens andre er mer kortvarige. De har alle potensiale for å vekke stort lokalt engasjement, og noen ganger er det protestnettverk på begge sider av en sak.

Utfordringen for det demokratiske styresettet er ikke å forhindre at protestnettverk og aksjoner utvikles, men utfordringen kan være å finne legitime måter å innlemme denne typen nettverk og engasjement inn i det demokratiske styresettet, påpeker Fimreite, Medalen og Aars. De mener det demokratiske styresettet må være fleksibelt nok til å gi rom for spontan og utenomparlamentarisk mobilisering, men det må også ivareta kontinuitet.⁵⁹ Samtidig som det vises til at de som er aktive i aksjoner også er de som er mest aktive innen de tradisjonelle politiske kanalene, og at de som aksjonerer for å påvirke politisk også har en sterkere tro på valgkanalen enn andre.⁶⁰

---

⁵⁴ Muan Sæther, Marte (2017). Aktivisme og bevaring – En studie av nabolagsaktivisme og bygningsvern med eksempel i SoHo, New York, Masteroppgave AHO

⁵⁵ Fimreite, A. L., Medalen, T. & Aars, J. (2005). «By-governance» i boka Governance i norske storbyer. Mellom offentlig styring og privat initiativ. Fimreite, A. L., & Medalen, T(red.) Spartacus, Oslo. 11-34.

⁵⁶ Nissen, Harald (2020). «Nabolagets og dets makt»

⁵⁷ Aksjon mot utbygging av Altavassdraget basert på samiske interesser og miljøverninteresser. <https://snl.no/Alta-saken>

⁵⁸ Governance er et begrep brukt bl.a. for å beskrive dagens nettverksbaserte og fragmenterte styringsmodell som bl.a består av mange ulike typer nettverk, formelle og uformelle, som produsentnettverk, fagnettverk og konsumnettverk i tillegg til de demokratiske institusjonene. Fimreite, A. L., Medalen, T. & Aars, J. 2005. «By-governance» i boka Governance i norske storbyer. Mellom offentlig styring og privat initiativ. Fimreite, A. L., & Medalen, T(red.) Spartacus, Oslo. 11-34.

⁵⁹ Fimreite, A. L., Medalen, T. & Aars, J. (2005). «By-governance» i boka Governance i norske storbyer. Mellom offentlig styring og privat initiativ. Fimreite, A. L., & Medalen, T(red.) Spartacus, Oslo. 11-34.

⁶⁰ Torgersen og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (2011). «Ungdom, makt og medvirkning» Kapittel 7: Digitalt medborgerskap. Utredning» Norges offentlige utredninger (NOU) 2011:20 s.77

Med mange ulike fragmenterte maktnettverk som åpner for mange initiativer og kanaler for påvirkning, blir det politiske landskapet komplekst og uoversiktlig. Prosessene i noen av disse nettverkene har sjelden offentlighetens lys rettet mot seg, noe som kan føre til at det blir vanskelig å orientere seg, særlig for ressurssvake aktører. Mer diskrete og uformelle nettverk har eksistert lenge, og skiller seg fra aksjoner som har en folkelig og åpen dimensjon.⁶¹

Ungdom, makt og medvirkning-utredningen⁶² påpeker at sosiale og politiske bevegelser i Norge ofte er blitt innlemmet og kanalisert inn i politiske partiprogrammer og at Norge tradisjonelt har en sterk deltakelseskultur i frivillige organisasjoner. Dette kan tyde på at norsk politikk og samfunnsliv ofte har klart å ta opp i seg aktivismen som kommer i form av større bevegelser, inn i politiske partier og organisasjoner, som for eksempel kvinnebevegelsen. Jeg lurer på om dette kan være en medvirkende årsak til at vi tross alt ikke ser like mye sosial og politisk aktivisme i Norge som f.eks. i et land som Frankrike? Engasjement kan kanaliseres relativt lett inn i tilgjengelige organisasjoner og partier.

Men utredningen peker på at det har blitt flere og nye kanaler for deltagelse og påvirkning samtidig som de ser en endring i folks deltagelsesmønstre de siste tiårene: «En tradisjonelt sterk norsk deltakelseskultur i frivillige organisasjoner er i noen grad blitt avløst av en saksorientert aksjonskultur». I utredningen vurderes deltakelsen i samfunnslivet å ha blitt mer aksjonspreget. Man ser en økt mobilisering rundt enkeltsaker gjennom aksjonsgrupper, og spesielt nevnes enkeltsaker som gjelder nærmiljø eller nabolag.

Et kjennetegn på dagens aktivisme, eller aksjonsdemokrati, er altså at aktivismen ofte tar utgangspunkt i enkeltsaker og ofte er spontane, kortvarige og utenomparlamentariske i formen. Det virker som dette er en form for politisk engasjement som gjør det mer uforpliktende å delta i en aksjon enn i vanlig politisk arbeid eller organisasjonsarbeid. Sosiolog og professor emeritus ved Høgskolen i Innlandet, Jon Helge Lesjø, peker på at ad-hoc-aksjoner har sin egen logikk, og at aksjoner som har frigjort seg fra kravet til internt demokrati, slik medlemsorganisasjoner og partier har, scorer høyt på effektivitet og publisitet.⁶³ Jeg drøfter ikke årsakene til at slike aksjonsorganisasjoner gjør det så godt, men det jeg vil vektlegge er at det alltid er viktig å stille spørsmål ved hvem aksjonen representerer og ikke representerer, hvordan den drives frem og hvem som kan tjene på aksjonen.

Sosiale medier har blitt en viktig arena for aktivisme hvor man kan organisere kampanjer, spre informasjon og mobilisere støtte for ulike saker. Hashtags som #BlackLivesMatter og #MeToo, har blitt viktige symboler for sosiale bevegelser som kjemper for likestilling, miljøvern og andre samfunnsmessige utfordringer. Sosiale medier brukes også av politikere, forvaltning, bedrifter og andre, for å spre sitt budskap. Informasjonsarbeid i forbindelse med medvirkning foregår også gjennom kanaler som Facebook som er blitt en av flere kanaler som brukes flittig for å nå ut til befolkningen.⁶⁴

Facebook er en av plattformene som spiller størst rolle i informasjonsspredning og for å samle og organisere meningsfeller til aksjoner i urbane konflikter. Med internett har aktivistene fått nye kanaler å jobbe i og med. Med en blanding av bilde, video og tekst er virkemidlene i sosiale medier

---

⁶¹ Fimreite, A. L., Medalen, T. & Aars, J. (2005). «By-governance» i boka Governance i norske storbyer. Mellom offentlig styring og privat initiativ. Fimreite, A. L., & Medalen, T(red.) Spartacus, Oslo. 11-34.

⁶² Torgersen og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (2011). «Ungdom, makt og medvirkning» Kapittel 7: Digitalt medborgerskap. Utredning» Norges offentlige utredninger (NOU) 2011:20

⁶³ Lesjø, Jon Helge (2004). «Motmakt ved planlegging av store prosjekter: Former og muligheter for å vinne fram». I tidsskriftet Plan, nr 03, 2004

⁶⁴ Muan Sæther, Marte (2017). Aktivisme og bevaring – En studie av nabolagsaktivisme og bygningsvern med eksempel i SoHo, New York, Masteroppgave AHO

ofte sterke og kan lett engasjere. Nabolagsaktivistene i «Ja til stor park i Nydalen» har brukt Facebook aktivt for å informere, argumentere, mobilisere og spre sine innbyggerforslag for signering.

Sosiale medier er lett tilgjengelig og designet på en måte som gjøre det enkelt å gi støtte til en sak uten å engasjere seg ytterligere. Å trykke «liker» på for eksempel en aksjons facebookside eller et innlegg på sosiale medier, eller skrive en støttende hashtag uten å følge opp aktivt videre, eller tenke mere på saken, er lett. Begrepet *slacktivism* (latskaps-aktivisme) beskriver denne typen uengasjert støtte til en sak og representerer et kritisk perspektiv på sosiale mediers demokratiske betydning. *Slacktivism* er mest brukt om større kampanjepregede aksjoner i sosiale medier, som for eksempel at folk bytter profilbilde som støtte til en sak.⁶⁵

En annen utfordring med sosiale medier er at de ikke er underlagt redaksjonell kontroll, slik redaksjonelle medier som overvåker politikernes og andres maktutøvelse er. Dette gir på den ene siden store muligheter for ytring, varsling og mobilisering, men kan på den andre siden brukes til å spre propaganda og feilinformasjon, samt danne ekkokamre der budskap står uimotsagt.

Knudtzon spår mer aktivisme i byutviklingen og planleggingen «med de gode mulighetene sosiale medier gir for å finne meningsfeller og organisere protester, vil trolig omfanget av opphetede plansaker øke i tiden fremover.»⁶⁶

---

⁶⁵ Torgersen og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (2011). «Ungdom, makt og medvirkning» Kapittel 7: Digitalt medborgerskap. Utredning» Norges offentlige utredninger (NOU) 2011:20

⁶⁶ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting.

Figur 4 Tegning hentet fra forelesningen «Nabolagets og dets makt» av Harald Nissen 2020

Nabolagsaktivisme i byutviklingen og planlegging

Det er langt fra alle innbyggere som engasjerer seg i byutviklingsspørsmål, men areal- og byutviklingspolitikk engasjerer likevel ganske mange og en del saker preges av høyt konfliktnivå. Aksjoner og protester påvirker by- og stedsutvikling, planprosesser og tilhørende politikk.⁶⁷

Nabolagsaktivisme

Eksempler på aktivisme relatert til byutvikling er aksjoner for tryggere skolevei, protester mot felling av trær eller aksjoner mot store inngrep i naturområder, aksjoner for nabolag og bygninger som planlegges revet eller mot nye høye bygninger som fortetter, aksjoner mot bygging i grøntområder eller mot eller for større veiutbygginger, opprop om mangel på skole- og idrettsanlegg og mye mer. Disse aksjonene er lokale, stedlige enkeltsaker der grupper engasjerer seg i eget nabolag, og disse kan dermed sorteres under begrepet nabolagsaktivisme.

Historisk assosieres ofte nabolagsaktivisme med 70-tallets aksjoner for å ta vare på nabolag som Rodeløkka, Kampen og Vålerenga i Oslo, eller Bakklandet og Møhlenpris i hhv. Trondheim og

⁶⁷ Nissen, Harald (2020). «Nabolagets og dets makt»

Bergen.⁶⁸ Men nabolagsaktivisme kan altså handle om mye mer enn kamp mot sanering, og jeg tenker begrepet kan brukes om park-aksjonen i Nydalen eller andre aksjoner i «Parkopprøret» i Oslo.⁶⁹

Knudtzon retter søkelyset på at det er blitt flere aksjoner og opphetede debatter rundt fortetting, og ofte blir det mye fokus på bygningenes høyde.⁷⁰ «Ungdom, makt og medvirkning-utredningen» dokumenterer at andelen av befolkningen som deltok i aksjoner, har økt i perioden 1985-2005.⁷¹

Aktivism og nabolagsbygging

Mye kan tyde på at en nabolagsaksjon i seg selv kan være med å bygge et sterkere fellesskap og nabolag, eller gi nabolaget samhold og identitet. Aksjoner kan på den ene siden være krevende og tøffe å stå i for aktivistene, men kan på den andre siden styrke samhold og fellesskap.⁷² Engasjerte beboere som bryr seg om nabolaget, kan skape fellesskap og sosiale bånd som er viktige for nabolaget.⁷³

Nabolagsaksjoners grupper og aktivitet i sosiale medier, som Facebook, der naboer samles virtuelt rundt en kampsak, kan være nabolagsbyggende. Disse kan potensielt bidra til å bygge stedsidentitet og være samlende for nabolaget.⁷⁴

Fordi nabolagsaksjoner er ressurskrevende vil en nabolagsaksjon være et tegn på at det er ressurser og engasjement i nærmiljøet som klarer å mobilisere en kollektiv reaksjon og handlekraft. «Hvis folk protesterer, kan det være et tegn på kollektiv handlekraft i området. Og motsatt, hvis det ikke er protester, kan det være et tegn på lav grad av kollektiv handlekraft i området.»⁷⁵ En utfordring som utredningen «Levekår i byer» peker på, er at nabolag med høy kjøpekraft og kraftfulle nabolagsprotester vil kunne få innflytelse og dermed kunne oppnå bedre bokvaliteter gjennom for eksempel i større grad å verne friområder, noe som kan forsterke kvalitetsforskjellene mellom nabolag.

NIMBY

Aksjoner som protesterer mot fortetting eller andre endringer i sitt nærmiljø kan bli møtt med betegnelsen NIMBY. NIMBY er et akronym for «Not In My BackYard». I følge store norske leksikon brukes uttrykket «i en nedsettende sammenheng overfor de som motsetter seg endringskappende tiltak i sitt nærrområde, men som ikke nødvendigvis er motstander av at tilsvarende tiltak gjøres i andre områder.» Ved for eksempel kraftutbygginger som regnes som positivt på et nasjonalt nivå, men som reduserer kvaliteter i nærmiljøet, blir lokal motstand karakterisert som NIMBY.⁷⁶ Å avvise

---

⁶⁸ Jenssen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2020. «Levekår i byer» Kapittel 8 Økonomi, bolig og bokvalitet som årsaker til bokonsentrasjon, Norges offentlige utredninger (NOU) 2020:16

⁶⁹ Eksempel på en av mange medieomtaler av «Parkopprøret» i Oslo i 2019 <https://www.nettavisen.no/nyheter/et-slikt-oppror-har-vi-ikke-sett-i-oslo-tidligere/s/12-95-3423827795>

⁷⁰ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting.

⁷¹ Torgersen og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (2011), «Ungdom, makt og medvirkning» Kapittel 7: Digitalt medborgerskap. Utredning» Norges offentlige utredninger (NOU) 2011:20

⁷² Nordland, Ester (2017). «Kampen om fortetting eller bevaring» Byplan Oslo, 17.11.2017

⁷³ Jenssen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2020). «Levekår i byer» Kapittel 10.4 Tillit, deltagelse og samhold. Norges offentlige utredninger (NOU) 2020:16

⁷⁴ Khandelwal, Parul og Magnus Knutsen Bjørke (2022). «Nærmiljøet i en digital verden» i Nabolag – AHOs urbane utredninger

⁷⁵ Jenssen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2020). «Levekår i byer» Kapittel 14.5.1 Byutviklingen må bidra til å fordele goder og byrder. Norges offentlige utredninger (NOU) 2020:16

⁷⁶ Om NIMBY: <https://snl.no/NIMBY>

noe som NIMBY kan bli brukt som en nedlatende hersketeknikk, og blir ofte brukt feil, altså uten å vite om nabolagsaktivisten vil vise motstand eller engasjement for andre nabolag.⁷⁷

Når lokale aktører i tillegg ofte kommer sent inn i planprosessen, blir rollen deres redusert til å være reaktiv og kritisk, mens utbyggerne får rollen som aktiv og konstruktiv. Denne rollen som kritiker eller «festbrems» blir ofte definert som lokale nabolagsinteresser eller NIMBY, i motsetning til politiske mål for storsamfunnet om for eksempel boligutbygging eller knutepunktfortetting med sine klimamål. Lokale miljøkvaliteter som landskap, utsikt, lys og utsyn er generelt lite vernet, og forsvarer ofte av lokale aktører, som da kan bli møtt med at dette er snevre egeninteresser eller NIMBY.⁷⁸

Avmakt blir til motmakt gjennom organisering

Aksjoner kommer der maktforholdet er skeivt, mener Harald Nissen.⁷⁹

Hva er avmakt?

Innbyggere blir ofte forklart at medvirkning ikke er det samme som medbestemmelse, eller med andre ord at involvering ikke nødvendigvis gir innflytelse. Her ligger det som nevnt en utfordring i forståelsen av ordet medvirkning. Denne opplevelsen av at man ikke har innflytelse, at man ikke har blitt involvert tidlig nok eller at for eksempel nabolagets utfordringer ikke blir tatt på alvor, kan oppleves som avmakt.

Avmakt blir til motmakt

Lesjø viser til professor i retts sosiologi Thomas Mathiesens⁸⁰ maktbegreper og beskriver hvordan avmakt kan omdannes til motmakt ved at man står sammen gjennom ulike former for organisering og felles handling (aksjoner). Da kan «de svakes» avmakt bli til motmakt. Lesjø vektlegger at dette kjennetegner ulike typer motmakt, som bevegelser og aksjoner, alt fra kvinnebevegelse og arbeiderbevegelse som oppjonerer mot relativt varige asymmetriske maktforhold i systemet, til stedlige ensaks-aksjoner. Motmaktens forutsetning er altså organisering, og «motmaktens utgangspunkt er å bringe mennesker ut av avmakt.»⁸¹

Dette er relevant for park-aksjonen i Nydalen, der personer i nabolaget fant sammen i opplevelsen av avmakt og dannet en motmakt gjennom å organisere en aksjonsgruppe og en aksjon.

Legitimitet

Om en interesse, mening eller kampsak er berettiget og bør få innflytelse er ofte sentralt i en debatt eller konflikt. I byplanlegging er det mange aktører, hensyn og interesser som står i motstrid med hverandre, som kompaktbyens fortettingsstrategi og grøntarealers omfang og kvalitet. For at en aksjonsgruppe skal kunne få innflytelse må den ha eller oppnå en viss legitimitet.⁸² Denne legitimiteten kan oppnås blant annet gjennom bredt og stort engasjement, altså ved å fremvise at

⁷⁷ Nordland, Ester (2017). «Kampen om fortetting eller bevaring» Byplan Oslo, 17.11.2017

⁷⁸ Knudtzon 2018 + Makt og medvirkning, (2010) Hanssen m.fl.

⁷⁹ Nissen, Harald (2020). Norsk politiker, aktivist og artist. Aktiv i Miljøpartiet De Grønne i Trondheim og Oslo «Nabolagets og dets makt»

⁸⁰ Thomas Mathiesen, professor i retts sosiologi. Han skrev bl.a. boken «Makt og motmakt» (1982) under inntrykk fra Alta-aksjonen. Lesjø beskriver han som «en av aksjonsforskningens pionerer»

⁸¹ Lesjø, Jon Helge (2004). «Motmakt ved planlegging av store prosjekter: Former og muligheter for å vinne fram». I tidsskriftet Plan, nr 03, 2004

⁸² Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting.

mange står sammen og mener det samme. Til dette er innbyggerforslag med underskriftskampanje en viktig ordning og verktøy. Nissen peker på at hensynet til barn og unges interesser ser ut til å gi stor legitimitet til nabolagsaksjoner. Men arbeidsform og aksjonsstrategi vil også påvirke en aksjons legitimitet.

Aksjonsstrategier

Aktivisme kan ta mange ulike former og bruke mange metoder. Valg av strategier og arbeidsform vil være viktig for om aktivistene oppnår reell innflytelse og gjennomslag. En konflikt vil vanligvis ikke bare avgjøres av det beste argumentet, men også av maktens og motmaktens strategier, konkluderer Lesjø.⁸³

Aksjonens alternative kunnskap kan bli en motekspertise

Som nevnt er det vesentlig å organisere motstanden, gjennom organisering blir avmakt til motmakt, og oppleves kampsaken legitim er grunnlaget for en aksjon lagt. Deretter vil evnen til å etablere en motekspertise kunne være viktig, nemlig at aksjonen hviler på kunnskap om og evne til å fremme alternativer. Med dette menes formidlingen av alternativ kunnskap som utfordrer og setter spørsmålsteget ved etablerte ideer. Den grunnleggende motekspertisen for en nabolagsaksjon er lokal dybdekunnskap som stedskvaliteter, lokale behov, nabolagets befolkning og hvordan det faktisk er å leve der. I tillegg til dette må ofte ny kunnskap om for eksempel prosesser og maktforhold tilegnes og bygges opp i aksjonen, for å bli en kraftfull motekspertise. Lesjø fremhever at «motekspertise vil kunne være nødvendig både for å hevde interesser i beslutningsprosessene og ta del i striden om definisjonsmakten.» Om kunnskapen aktivistene presenterer er saklig og robust nok til å overbevise eller tilbakevise forutbestemte sannheter, vil gjennomslagsmuligheten være større.⁸⁴ En saklig motekspertise vil kunne ha den effekten at alle involverte parter må bli mer skjerpet. Knudtzon oppfordrer til at nabolagsaktører i større grad bør brukes for å få frem lokale behov og lokal kunnskap i planprosesser.⁸⁵

Samarbeid og allianser utenfor og innenfor systemet

En aksjon trenger oppmerksomhet og engasjement rundt sin kampsak, for å spre kunnskap om sin sak, sanke støtte og søke allierte. Til dette er sosiale medier et egnet medium som har potensiale til å nå ut til mange, både medborgere, motstandere og politikere. Likevel fremheves de redaksjonelle mediene som en viktig alliert for å mobilisere bred støtte og for å lykkes i å sette dagsorden for sin sak.⁸⁶ Men det er kamp om oppmerksomheten, både i sosiale og andre medier.

Mediene søker etter saker som har konflikt og polarisering i seg, og ønsker ofte en viss dramatisering, som aktivisme kan gi. Det vil også være avgjørende å få medieomtale over tid for ikke å bli glemt, noe som kan være krevende å få til og å stå i. Samtidig må en aksjon regne med at motparten kan ha

---

⁸³ Lesjø, Jon Helge (2004). «Motmakt ved planlegging av store prosjekter: Former og muligheter for å vinne fram». I tidsskriftet Plan, nr 03, 2004

⁸⁴ Lesjø, Jon Helge (2004). «Motmakt ved planlegging av store prosjekter: Former og muligheter for å vinne fram». I tidsskriftet Plan, nr 03, 2004

⁸⁵ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting.

⁸⁶ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting.

effektive mediestrategier som kan påvirke aksjonens oppslutning og innflytelse og være avgjørende for sakens utfall.⁸⁷

For en nabolagsaksjon vil det være viktig å få lokalpolitikernes oppmerksomhet for å fremme sin sak, utfordre og sanke støtte. På den ene siden for å få politikernes oppmerksomhet og på den andre siden vil man lettere få mediedekning om man får en politiker med på laget. Her spiller både sosiale medier og vanlige medier en rolle. I en undersøkelse fra 2010 fant man at kontakt med politikere som ikke inngår i den formelle lovpålagte prosedyren, altså lobbyisme, i hovedsak skjer i den tidlige fasen av en planprosess.⁸⁸ Og at lokale aktører og interesser, som aksjoner, i liten grad har kontakt med planmyndighetene, men hyppig kontakt med lokalpolitikere. Til motsetning har markedsaktører stor grad av kontakt med både planmyndighetene og med lokalpolitikere. Undersøkelsen pekte også på at det likevel kan være vanskelig for politikere å endre en plans innhold siden planene kan ha vært et resultat av forhandlinger som politikere føler seg bundet av.⁸⁹

Knudtzon konkluderer med at lokale aktører som aksjonsgrupper kan være en ressurs for administrasjonen i kommunen og være kommunens alliansepartner. Administrasjonens oppgave i planlegging er å ivareta samfunnets fellesinteresser. Der samfunnets fellesinteresser ikke blir godt nok ivarettatt, f.eks. ved fortetting, kan en allianse mellom lokale aktører (en aksjon) og forvaltningen i kommunen gi fellesinteressene en sterkere posisjon, og de kan ha gjensidig nytte av hverandre. Da kan forvaltningen, gjennom for eksempel planleggere, byantikvar eller ansvarlig for barn og unges interesser, være en stemme som aktivt hjelper den lokale aktøren (aksjonen) på arenaer de ikke har adgang til, og dermed påvirke politikere. Men dette krever at forvaltningen er enig med den lokale aktøren og erkjenner aktøren som en demokratisk legitim partner.⁹⁰

Sivil ulydighet

Sivil ulydighet kommer gjerne som siste ledd, når konfliktnivået er høyt eller maktforholdet oppleves særlig skeivt. I nyere tid finner vi eksempler på sivil ulydighet som fastlenking, husokkupasjon eller gatekamper ifm. urbane konflikter eller arealkonflikter.⁹¹ Sivil ulydighet vil kunne oppleves som berettiget i folks oppfatning, men vil ofte være polariserende og dermed attraktivt for mediedekning, og slik sett være et kraftfullt virkemiddel for å få oppmerksomhet.⁹²

Aksjonsstrategier oppsummert:

Lesjø understøtter mye av det Nissen peker på som kriteriene for at en aksjon skal lykkes. Både Nissen og Lesjø framhever viktigheten av en aksjonsstrategi som både påvirker og mobiliserer stedlig opinion og beslutningstagere, og at det er viktig å jobbe med sin aksjonssak både innenfor og utenfor systemet. En annen ting de begge trekker frem for at en aksjon eller motmakt skal vinne frem, er at den er kunnskapsbasert, at den setter spørsmålsteget ved etablerte sannheter og representerer en motekspertise. Arbeidsformene kan variere fra informasjonsvirksomhet, nettverksbygging og

---

⁸⁷ Lesjø, Jon Helge (2004). «Motmakt ved planlegging av store prosjekter: Former og muligheter for å vinne fram». I tidsskriftet Plan, nr 03, 2004

⁸⁸ Falleth, Eva, Inger-Lise Saglie og Gro Sandkjær Hanssen (2010). «Makt og medvirkning i urban reguleringsplanlegging» I tidsskriftet Plan, nr 01, 2010

⁸⁹ Falleth, Eva, Inger-Lise Saglie og Gro Sandkjær Hanssen (2010). «Makt og medvirkning i urban reguleringsplanlegging» I tidsskriftet Plan, nr 01, 2010

⁹⁰ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting. Vitenskapelig vurdert artikkel i Kart og Plan nr 2, 2018.

⁹¹ Muan Sæther, Marte (2017). Aktivisme og bevaring – En studie av nabolagsaktivisme og bygningsvern med eksempel i SoHo, New York, Masteroppgave AHO

⁹² Lesjø, Jon Helge (2004). «Motmakt ved planlegging av store prosjekter: Former og muligheter for å vinne fram». I tidsskriftet Plan, nr 03, 2004

samarbeidsstrategier til demonstrasjoner og provokasjoner, med aktiv bruk av sosial medier og redaksjonelle medier.⁹³

«Forholdet mellom aksjon og samarbeidsstrategier trenger ikke være antagonistiske, men kan utfylle hverandre. Kombinerte strategier, både innenfor og utenfor systemet, kan være motmaktens sterkeste kort» påpeker Lesjø.⁹⁴

Gjennom bruk av de ulike strategiene vil aktivistenes kunnskap kunne bli akseptert som en part eller aktør i plan- og beslutningsprosessen. Innflytelsen spenner fra å lykkes i å påvirke et prosjekts utforming eller å stoppe det, til det å skape en debatt, få belyst nye sider i saken og legge igjen spor i prosessen, som får betydning for senere prosjekter og prosesser og hvilke spilleregler som da kommer til anvendelse.

Aksjonsstrategier oppsummert:

- Gjennom samling og organisering, kan avmakt bli til motmakt.
- Mobilisere mange, bli hørt og få oppmerksomhet. Til dette er innbyggerforslag med underskriftskampanje viktig, blant annet for aksjonens legitimitet. Her spiller sosiale- og vanlige medier en rolle.
- Være en kunnskapsbasert motmakt og representere en motekspertise. Sette spørsmålstegn ved etablerte sannheter og vise alternative forslag, korrektiv og agendasetting.
- Søke samarbeid og allierte for innflytelse og makt.
- Jobbe parallelt både innenfor og utenfor systemet

---

⁹³ Nissen, Harald (2020). «Nabolagets og dets makt»

⁹⁴ Lesjø, Jon Helge (2004). «Motmakt ved planlegging av store prosjekter: Former og muligheter for å vinne fram». I tidsskriftet Plan, nr 03, 2004

3. Kort om planlegging og byutvikling i Nydalen

Kompaktbyen-modellen med sin fortettingsstrategi gir nye transformasjonsområder. Nydalen er et av disse transformasjonsområdene i Oslo. I dette kapittelet presenterer jeg kort de overordnede planene og hvilke føringer de gir for Nydalens transformasjon, med fokus på park og grøntområder, torg og møteplasser og medvirkning, som er relevant for park-aksjonen. Innledningsvis gir jeg også et kort overblikk over Nydalens transformasjonsfaser og tomtene som er i spill for nabolagsaktivistene i Nydalen.

Kort om Nydalens byutvikling de siste tiårene

Nydalen ligger i bydel Nordre Aker i utkanten av grensen til indre by, nær bydel Sagene. Gjennom Nydalen renner Akerselva. De siste tiårene har Nydalen gjennomgått en transformasjon fra industri til et flerfunksjonelt byområde, med hovedvekt på næring og utdanning (BI Nydalen 2005). Nydalen T-banestasjon åpnet i 2003 og hele T-baneringen i 2006, og gjorde Nydalen til et kollektivknutepunkt. Rundt samme tid ble Akerselva åpnet opp ved T-banestasjonen/Gullhaug torg, og det ble gjennomført flere større boligprosjekter.⁹⁵

Fra 1830-tallet har Nydalen vært et industriområde bygd opp rundt vannkraften fra Akerselva, med fabrikker og arbeiderboliger som huset tusenvis av arbeidere. På 1980-tallet startet endringer å skje i Nydalen. I 1989 ble stålverket nedlagt og i 2010 ble den siste spikeren produsert i Nydalen. Friområdene og kulturminnene langs Akerselva var under press fra utbyggingsplaner og transformasjon. Gjennom et intenst arbeid fra kommune og stat ved miljøvernminister Sissel Rønbeck ble handlingsprogrammet Akerselva Miljøpark etablert i 1986, og gjennom dette ble blant annet åpningen, opprensningen og tilgjengeliggjøringen av Akerselva igangsatt for hele elva. Kommunedelplan for Akerselva Miljøpark ble vedtatt 1989.⁹⁶

Åpningen av Akerselva gjorde Nydalen mer attraktiv. Dette var begynnelsen på det Nydalen vi kjenner i dag. Avantor kjøpte eiendomsporteføljen til Nydalen Compagnie i 1996, noe som gjorde Avantor til en stor aktør i Nydalen.⁹⁷ Store arealer i Nydalen ble omregulert fra industri til annen næringsvirksomhet fra starten av 1990-tallet. Utviklingen av en næringspark, ny infrastruktur og T-bane er noe av det som har vært med på å fornye området. Tiltakene har gjort området attraktivt for leietakere og bedrifter, og i 2005 etablerte Handelshøyskolen BI seg i Nydalen. Kjøpesenteret på Storo har eksistert siden 1984, men Storo Storsenter, slik det er i dag, sto ferdig i 2010 etter en større utvidelse. Flere større boligprosjekter ble gjennomført og en ny barneskole, Fernanda Nissen barneskole, åpnet i 2016. Transformasjonen av Nydalen har vært stor de siste tiårene og området er fortsatt et transformasjonsområde.⁹⁸

I dag bor, jobber og studerer 30 000 mennesker i Nydalen. Det er om lag like mange som bor i Lillehammer eller Molde kommune.

---

⁹⁵ Plan- og bygningsetaten, avd. for områdeutvikling (2021) Nydalen steds- og mulighetsanalyse 09.12.2021, Oslo kommunes saksinnsyn, Saksnr. 201715421

⁹⁶ <https://byantikvaren.files.wordpress.com/2016/11/14-akerselva-miljc3b8park.pdf>

⁹⁷ Avantor er en eiendoms- og byutvikler, med hovedvekten av sin tomte- og eiendomsportfølje i Nydalen: <https://www.avantor.no/om-avantor/>

⁹⁸ Miljøforeningen Akerselvas Venner <https://www.akerselvasvenner.no/akerselva-miljopark2/> og Historien om Nydalen av Ivar Sekne i Estate Nyheter: <https://www.estatenyheter.no/aktuelt/historien-om-nydalen/153954>

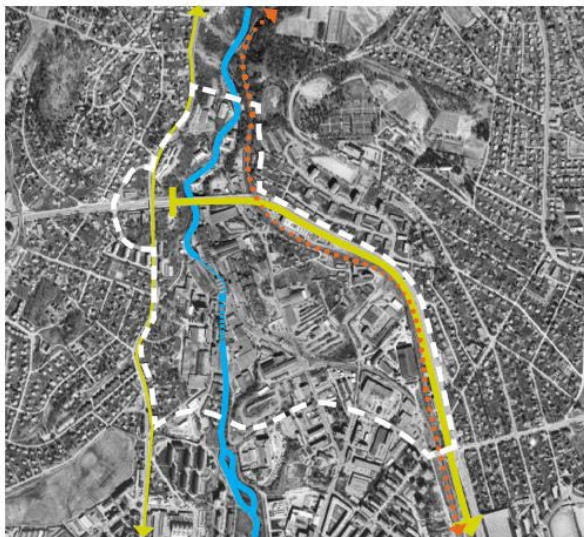
Nydalen kan altså sies å ha gjennomgått tre faser av transformasjon de siste tiårene: Kommunedelplan for Nydalen fra 1990 var styrende for et skifte fra industri til næring, kontor og lettere industri. Den andre fasen kom med etableringen av T-baneringen som gjør Nydalen til et kollektivknutepunkt, et attraktivt næringsområde med Handelshøyskolen BI, og åpningen av Akerselva. I den tredje fasen bygges det flere boliger og Nydalen får flere beboere, og det er et økt fokus på blandet og flerfunksjonell by. Det er denne fasen Nydalen befinner seg i nå, der boliger reguleres inn på industri- og næringstomter og industribygg skifter formål til også å inkludere boliger, som for eksempel Schibsted trykkeri, som er under omregulering fra trykkeri til boligområde.

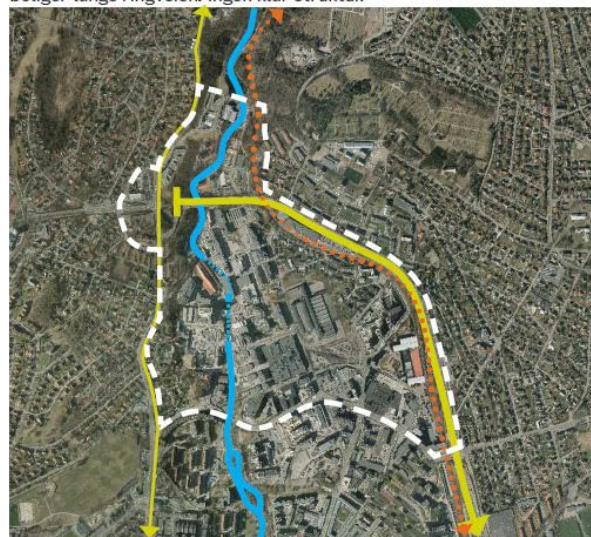
1937 - Industrien sentraliseres langs Akerselva, som ligger åpen uten kulverter.

1971 - Akerselva legges i kulvert. Redskapsfabrikken (markert i rødt) og Gullhaug gård har bevart sin plassering, selv om området går gjennom en transformasjon. Ring 3 er etablert. Det bygges noe boliger langs ringveien. Ingen klar struktur.

1984 - Det bygges flere boliger i nord langs ring 3. Elven er fortsatt i kulvert og Nydalen er nå et større, avstengt industriområde.

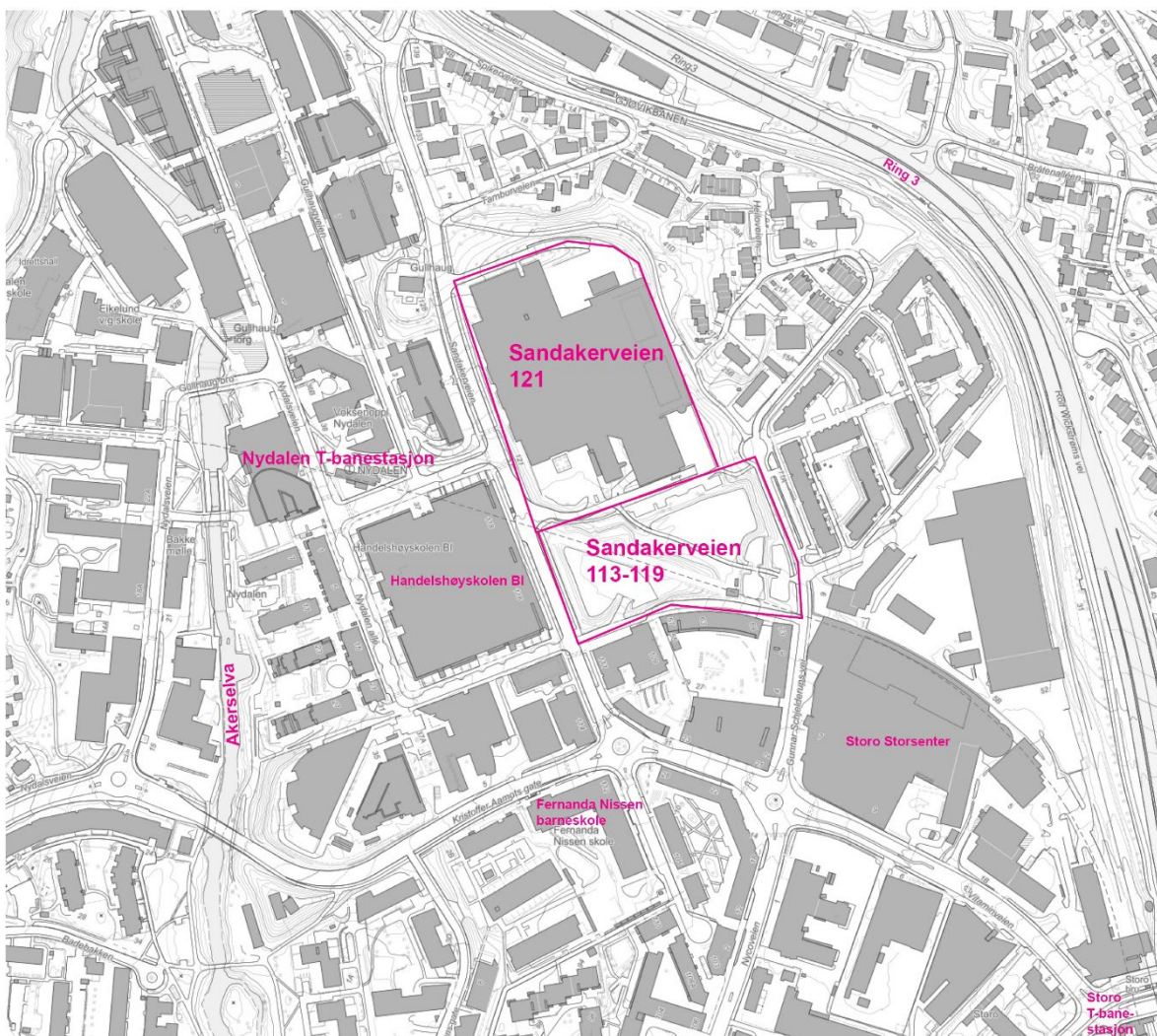

2015 - Akerselva er for det meste gjenåpnet gjennom Nydalen. Riksteatret er fortsatt lokalisert over elveløpet. Flere boliger er bygget og større bygningsmasser etablert som f.eks. BI, Storo storsenter og Schibsted trykkeri.

Figur 5 Historiske flyfoto av Nydalen, fra PBEs steds- og mulighetsanalyse 09.12.2021. Den hvite stiplede streken viser avgrensningen av steds- og mulighetsanalysen og TOR Nydalen. Gul=vei, Orange=tog (Gjøvikbanen), blå=Akerselva

«T-banetomten» Sandakerveien 113-119 og «Trykkeritomten» Sandakerveien 121

Det er på «T-banetomten» i Sandakerveien 113-119 at nabolagsaksjonen «Ja til stor park i Nydalen» kjemper for å få en stor park. Geografisk ligger Sandakerveien 113-119 i østre del av Nydalen i Oslo kommune, i bydel Nordre Aker. Tomten ligger mellom Handelshøyskolen BI i vest, Sandakerveien 121 eid av OBOS i nord - også kjent som trykkeritomten (Schibsted trykkeri) og boligbebyggelse i øst. I sør er det boliger og næring og det verneverdige industrianlegget Den norske Slipeskivefabrikk. Tomtens størrelse er ca 18 mål. Tomten som «Ja til stor park i Nydalen» har foreslått satt av til park, kalles T-banetomten fordi T-banetunnelen går på skrå over tomten og tunnelens tak er synlig og eksponert. Tomten brukes hovedsakelig til parkering og slik har det vært i et par tiår. Tomten er til sammenligning like stor og har tilnærmet samme form som parken Birkelunden på Grünerløkka. Deler av nabotomten «Trykkeritomten» i Sandakerveien 121 er også etter hvert kommet inn i arbeidet med å få til en park i Nydalen.

Figur 6 Kart over Nydalen med Sandakerveien 113-119 og 121 markert, sammen med andre omtalte formål. Kartgrunnlag hentet fra Oslo kommunes saksinnsyn.

Sandakerveien 113-119 er i dag regulert til kontor, industri, lager, bevertning og forretning, med T-bane under bakken. Planen ble vedtatt i bystyret 20.06.2001, saksnummer S-3853.⁹⁹
Siden 2016 er tomten under regulering med formålene boliger, forretning og park.¹⁰⁰

Sandakerveien 121 huser i dag Schibsted trykkeri, med en turvei på to sider av eiendommen. Tomten er regulert til kontor, kontor og parkbelte for industristrøk. Planen ble vedtatt i bystyret 24.04.1996, saksnummer S-3518.¹⁰¹

Siden 2016 er tomten under regulering med formålene boliger og offentlig park.¹⁰²

Sandakerveien 113-119, «T-banetomten», eies av Nydalens største eiendomsbesitter og utvikler, Avantor AS.

Sandakerveien 121, «Trykkeritomten», eies av Nordens største boligbygger, OBOS.

Relevante overordnede planer - kronologisk

Denne gjennomgangen undersøker overordnede planer for Nydalen fra 1990 og fremover for å bedre forstå bakgrunnen for park-aksjonen. Disse planene, som omfatter hele eller større deler av Nydalen, ville kunne ha gitt eller gir føringer for muligheten for en park i området. De viser også hvordan planleggingen har endret prioriteringer over tid. Dette bidrar til å sette aksjonen inn i en bredere sammenheng av planlegging og byutvikling i Nydalen.

Kommunedelplan for Nydalen 1990

En kommunedelplan kan utarbeides for bestemte geografiske områder, temaer eller virksomhetsområder. Hvis bestemmelser i en kommunedelplan er i motstrid med kommuneplanen, går kommuneplanen foran.¹⁰³

Kommunedelplanen for Nydalen ble vedtatt i Oslo bystyre den 12. september 1990 og markerer starten på transformasjonen av Nydalen fra industriområde til byutviklingsområde.

Planens overordnede målsetting listes opp i 4 punkter:

- 1) Nydalen som byutviklingsområde,
- 2) Nydalen skal utvikles som en viktig del av Akerselvas Miljøpark,
- 3) Nydalen som sted, med mål om en identitet knyttet til industrihistorien,
- 4) Fellespreg/identitet, med mål om utvikling knyttet til områdets viktige strukturerende elementer.

---

⁹⁹ Oslo kommunes saksinnsyn, Sandakerveien 113 – 119, saksnummer S-3853

<https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?caseno=199904774&wfl=N&Dateparam=11/16/2022&sti=>

¹⁰⁰ Sandakerveien 113 - 119 - Planforslag til nytt offentlig ettersyn - Park, boliger og forretning, Oslo kommunes saksinnsyn saksnummer 201604130: <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?mode=&caseno=201604130>

¹⁰¹ Oslo kommunes saksinnsyn, Sandakerveien 121, saksnummer S-3853

<https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?caseno=199405091&wfl=N&Dateparam=11/16/2022&sti=>

¹⁰² Sandakerveien 121 - Planforslag til nytt offentlig ettersyn – boliger og offentlig park, Oslo kommunes saksinnsyn saksnummer 201619470

<https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?caseno=201619470&wfl=N&Dateparam=11/16/2022&sti=>

¹⁰³ Kommuneplanen er det overordnede styringsdokumentet for en kommune og består av en samfunnsdel og en arealdel. Kommuneplanens samfunnsdel handler om hvordan kommunen skal utvikle tjenestene, legge til rette for samfunnsutvikling og løse oppgavene best mulig, og kommuneplanens arealdel sier noe om hvor byutviklingen i byen skal foregå. <https://www.oslo.kommune.no/politikk/kommuneplan/>

Hovedfokuset er på byutvikling til næringsvirksomhet med en byggehøyde på 5 etasjer og utbyggingspotensiale beskrives som samlet sett på 450 000 m², hvorav 150 000 m² i eksisterende bygninger. Det vises ingen planlagte boligområder utover de allerede eksisterende småhus-boligene i vest.

Om planbehandlingen står det at underveis i planprosessen behandlet byrådet et spørsmål om planforslaget skulle utarbeides i to alternativer;

- 1) «Næringsalternativet», utarbeidet av grunneierne.
- 2) «Boligalternativet», utarbeidet av byplankontoret.

Byrådet vedtok 27.02.1989 at «det er viktig at byplankontoret og grunneierne kommer frem til et omforent planforslag. En stor grad av avklaring har allerede funnet sted under planprosessen slik at dette bør være et godt grunnlag for videre utvikling av planarbeidet».

Eierne ønsket nesten bare næringsarealer, mens byplankontoret ønsket større andel boliger. I kommunedelplanen som til slutt ble vedtatt av bystyret i 1990 ble det slått fast at dette skulle bli en næringspark, med bare et fåtall boliger.¹⁰⁴ Altså ble grunneiernes ønske for utvikling det førende for den endelige kommunedelplanen.

Det står at planarbeidet ble ledet av byplankontoret ved planavdeling ytre by, og utført i nært samarbeid og konkret bistand fra de to største grunneierne i området: Christiania Spigerverk AS v/ark. Are Telje (Telje-Torp-Aasen AS) og Elkem AS v/ark. Per Bonesmo (Asplan AS).¹⁰⁵

Kommunedelplan for torg og møteplasser (KDP 17) 2009

Kommunedelplanen for torg og møteplasser er en tematisk kommunedelplan, som ble vedtatt av Oslo bystyre 22.04.2009.

Her er Gullhaug torg og Storokrysset markert som eksisterende torg/plass og Akerselva som eksisterende møteplass. Deler av Sandakerveien og Vitaminveien er markert som fremtidig strøksgate som fortsetter frem til Gullhaug torg og skal tilrettelegges som møteplass. For strøksgater er det blant annet ønskelig å utvikle bydekkende og lokalt miljøskapende aktiviteter med handel, service, kultur og bevertning.

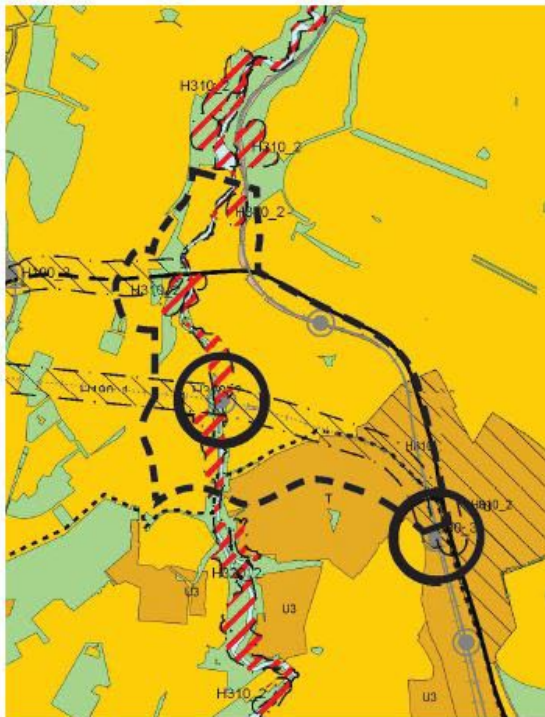
Den østlige delen av Nydalen er markert med skravur for område med behov for torg og møteplass.¹⁰⁶ Kommunedelplanen viser at det allerede i 2009 var identifisert et behov for torg og møteplasser i østre del av Nydalen. Utover dette gis det få føringer til Nydalen. Strøksgaten som møteplass som det skal tilrettelegges for, vil jeg påstå ennå ikke er etablert.

---

¹⁰⁴ Moland, Tallak (2015). «Nydalens omforming» Oslo kommunes magasin Byplan Oslo, publisert 06.05.2015.
<https://magasin.oslo.kommune.no/byplan/nydalens-omforming>

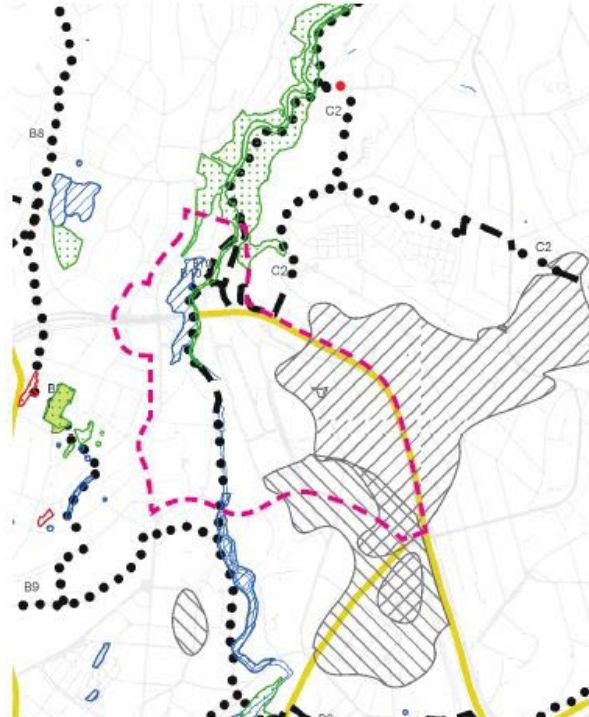
¹⁰⁵ Oslo byplankontor, planavdeling ytre by, Oslo kommune (1990). Kommunedelplan for Nydalen vedtatt i Oslo bystyre 12.09.1990: <https://www.akerselvasvenner.no/wp-content/uploads/2016/09/Kommunedelplan-Nydalen-KDP-3-12.09.1990.pdf>

¹⁰⁶ Nydalen steds- og mulighetsanalyse 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten (PBE) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421.
<https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?mode=&caseno=201715421>

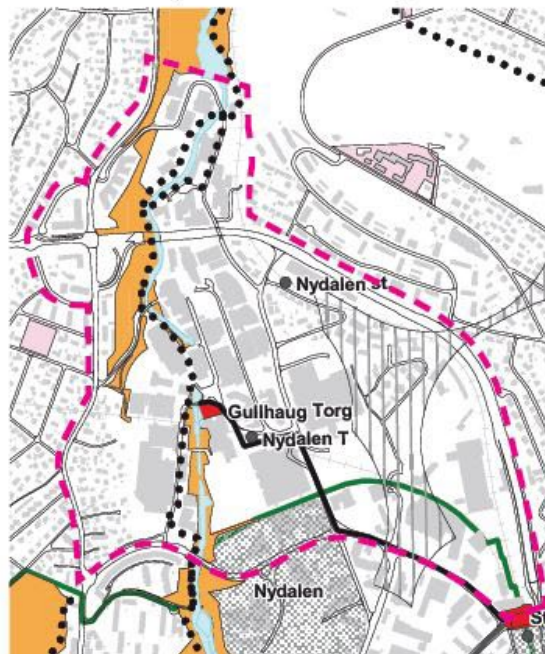
Arealdel kommuneplan Oslo mot 2030

- Analyseområdet
- Bebyggelse og anlegg
- Transformasjonsområde
- Grense mellom indre og ytre by
- Knutepunkt
- Utviklingsområde med felles planlegging (foreslått tatt ut i kommuneplanens samfunnsdel 2018)

Kommuneplan 2015: Temakart; T4 naturmiljø og T7 Blågrønn struktur

- Naturtype B-område
- Naturtype C-område
- Områder med behov for park på minimum 1 daa ved byutvikling
- Områder med behov for park på minimum 5 daa ved byutvikling

Kommunedelplan 17 Torg og møteplasser

- Analyseområdet
- Eksisterende torg/plass
- Område med behov for torg/møteplass
- Strøksgate eller gate som skal tilrettelegges som møteplass
- Overordnet forbindelse - eksisterende
- Annen overordnet møteplass - eksisterende

Kommunedelplan Akerselva miljøpark

- Bygge-/trafikkområde som i gjeldende regulering
- Friområde, natur
- Friområde, park
- Næringsvirksomhet (industri, kontor, garasjeanlegg)
- Båndlagt til bevaring
- Gang, sykkelvei

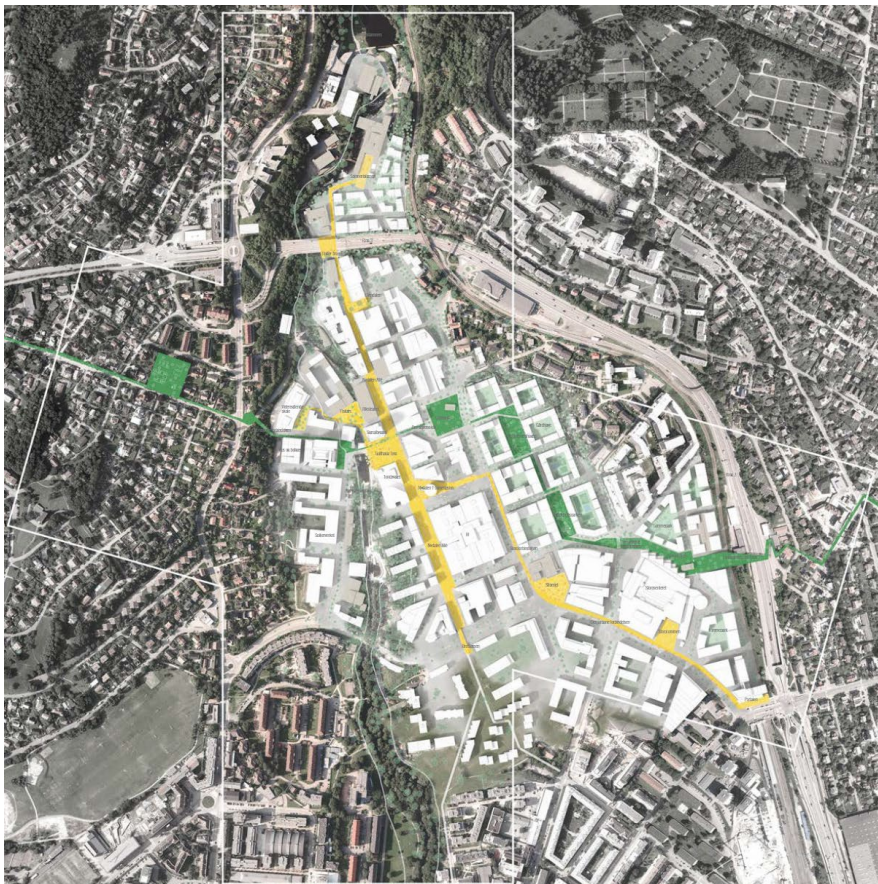
Saksnummer 201715421 Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen med steds- og mulighetsanalyse

9

Figur 7 Sammenstilling av kart som viser noen overordnede føringer. Side 9 fra «Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen», utarbeidet av Plan- og bygningsetaten, 09.12.2021.

Avantors masterplan Nydalen+ 2014

I 2014 utarbeidet grunneier Avantor sammen med MAD Arkitekter og COBE Arkitekter (Danmark), en volumstudie og en masterplan for Nydalen, kalt Nydalen+. Masterplanen er et omfattende arbeid på 243 sider med fokus på visjon og strategi for utbygging og fortetting av Nydalen. Dette er ikke en plan bare for Avantors egne arealer, men også for andre private og offentlige arealer i Nydalen. Her tegnes det «en langsiktig strategi for å utvikle bydelen i tett sammenheng med Storo, til å bli et attraktivt og kvalitetsrikt bymiljø i Oslo hvor de to stedene utfyller hverandre og skaper et nytt tyngdepunkt i Oslo».¹⁰⁷ På T-banetomten foreslår Nydalen+ to kvartaler med et grøntdrag som strekker seg mellom kvartalene.

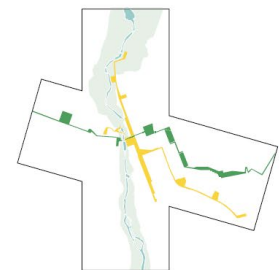

Figur 8 Fra Nydalen+ (2014) side 26-27

Helhetsplan

I helhetsplanen Nydalen+ er det lagt særlig vekt på identitet og mangfold. Identiteten skal sikre at Nydalen i fremtiden blir opplevd som en blanding av ulike kvartaler, hvor program sammensetning og brukere avspelles i selve bygningsmassen og uterommet. Man ikke bare bor i Nydalen, man er en del av enten Nydalsparken, Nydalen Allé eller Storo.

Mangfoldet handler både om den varierte sammensetningen av næring, bolig, service, utdanning og barnehager og om sammensetningene av byrom, natur og trafikkarer. I dag preges Nydalen særlig av næringsparker og store institusjoner. Visjonen i Nydalen+ skal gi et sprudlende byliv som igangsettes og vedlikeholdes over tid av borgere i alle aldersgrupper og fra alle sosiale lag. I en bydel hvor bolig og næring blandes i flytende overgang.

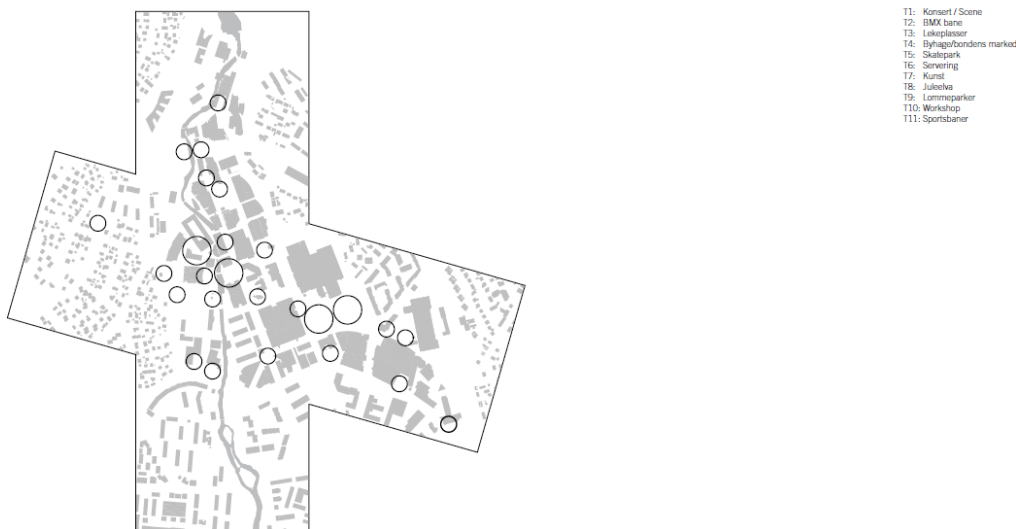
¹⁰⁷ Avantor, MAD & COBE (2014). Nydalen+. Var tilgjengelig pr. 20.02.2021, nedlastet av Kaja Tiltne: https://avantor.no/wp-content/uploads/2016/05/NYDALEN_low.pdf?957e86&777f8e. Men er pr. november 2022 ikke på Avantors nettsider. Masterplanen Nydalen+ refereres til på Avantors nettsider: <https://www.avantor.no/aktuelt/miljoprojektet-nydalen/>

I Nydalen+ er det foreslått en rekke ulike temporære byrom og aktiviteter. For T-banetomten beskrives blant annet muligheten for midlertidige parker:

- Lekeplasser: «Lekeplassene vil være med på å sette Nydalen på kartet som et godt sted for familier og et i særdeleshet godt boligområde.»
- Lommeparker: «Midlertidige miniparker er en måte å formidle Nydalen+ sin grønne og urbane profil i en overgangsperiode. Det kan ha stor symbolverdi å konvertere en parkeringsplass eller en gate til en midlertidig park. Det oppfordrer til det lekne i mennesker og kan være med til å formidle Nydalens forvandlingsprosess.»
- Byhage/bondens marked: «I forbindelse med eksisterende og nye boliger kan det lages midlertidige byhager/parselhager på overskuddsområder. Innbyggerne i Nydalen kan få mulighet til å dyrke egne grønnsaker og urter.»¹⁰⁸

«Avantor foreslår jo i masterplanen Nydalen+ at T-banetomta kan være midlertidig park, mens resten bygges ut. Men ingenting av de grønne tingene de foreslo i masterplanen sin er gjennomført. Det eneste de har gjort er å henge opp en basketballkurv. Men masterplanen har jo aldri vært på høring, den er ikke bindende, den heller» forteller talsperson for aksjonsgruppen «Ja til stor park i Nydalen» Torger Kjeldstad.¹⁰⁹

Temporære byrom

212

213

Figur 9 Fra Nydalen+ (2014) side 212-213

¹⁰⁸ Avantor, MAD & COBE (2014). Nydalen+. Var tilgjengelig pr. 20.02.2021, nedlastet av Kaja Tiltnes: https://avantors.no/wp-content/uploads/2016/05/NYDALEN_low.pdf?957e86&777f8e. Men er pr. november 2022 tatt vekk fra Avantors nettsider. Masterplanen Nydalen+ refereres til på Avantors nettsider: <https://www.avantor.no/aktuelt/miljoprojektet-nydalen/>

¹⁰⁹ Intervju med aksjonsgruppa «Ja til stor park i Nydalen» ved talsperson Torger Kjeldstad, 20.05.2021.

I en artikkel i Nordre Aker Budstikke (NAB) 24.01.2015 er Avantor intervjuet om byutvikling av Nydalen og det står at: «Masterplanen er spilt inn som et privat initiativ til kommuneplan «Oslo mot 2030 - Smart, trygg og grønn», som forventes behandlet og vedtatt av bystyrepolitikere i løpet av vinter/våren 2015.» Videre står det at en modell av masterplanen har vært tilgjengelig for publikum i Avantors visningscenter for bolig i torgbygget i Nydalen, og at de planlegger å presentere masterplanen Nydalen+ for lokalpolitikere i Nordre Akers miljø, plan- og samferdselskomite.¹¹⁰

Som grunneier og forslagsstiller av detaljreguleringen av T-banetomten,¹¹¹ refererer Avantor gjentagende til sin egen masterplan Nydalen+ gjennom saksgangen, i møter med blant annet PBE, i felles dialogmøte, kart- og bestemmelsesmøte, vedtak om offentlig ettersyn, osv. Avantors masterplan Nydalen+ presenteres altså bruddvis gjennom hele prosessen fra oppstart i 2016, men publiseres imidlertid ikke som et helhetlig dokument på Saksinnsyn, og det gis ikke en referanse til hvor man kan finne masterplanen.¹¹²

I Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen) står det at masterplanen Nydalen+ har vært et viktig bakgrunnsmateriale når Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) har utarbeidet tiltakslisten. I begge høringsutkast og i den endelige TOR Nydalen skriver PBE: «I 2012 ble det utarbeidet en volumstudie og en masterplan for Nydalen i privat regi, med formål å kartlegge den videre utviklingen i Nydalen generelt og med fokus på utbygging av eiendommene. Masterplanen ble utarbeidet av Avantor i samarbeid med MAD arkitekter og er kalt Nydalen+. Denne private masterplanen har vært et viktig bakgrunnsmateriale for utarbeidelsen av tiltakslisten, som fokuserer mer på de offentlige rommene.»¹¹³

Avantor mener Nydalen+ er en visjon for utviklingen, og derfor følgelig ikke er blitt politisk behandlet, og at forståelsen om at masterplanen er lagt til grunn av PBE i utviklingen av Nydalen, er feil.¹¹⁴

På Avantors nettside, pr. november 2022, beskrives NYDALEN+ slik under overskriften «Nydalen vil vokse videre»: «*Frem mot 2030 er det forventet at Oslos befolkning vil øke med 100.000 personer. Kommunens visjon er at Oslo skal bli grønnere, varmere, mer skapende og ha plass til alle. Avantor bidrar til at denne visjonen skal bli virkelighet gjennom NYDALEN+. En av de mest omfattende byutviklingsplanene for Oslo i nyere tid.*» Det ligger ingen lenke til masterplanen Nydalen+ ifm. med denne beskrivelsen.¹¹⁵

Denne gjennomgangen peker på at Avantors masterplan Nydalen+ har vært en viktig visjon og et aktivt dokument for Avantors transformasjonsprosjekter i Nydalen. Mye tyder også på at den har hatt påvirkning på offentlig planarbeid som en helhetsplan med visjon for byutviklingen av Nydalen. Strategien om temporære byrom og aktiviteter, som BMX-bane, lekeplass, byhage, skatepark, uteservering, kunst og lommepark på T-banetomten, er ikke blitt gjennomført.

---

¹¹⁰ <https://www.nab.no/planlegger-3000-nye-boliger-og-10-000-arbeidsplasser-her/s/5-143-123251>

¹¹¹ Plan- og bygningsetaten. Saksinnsyn sak 201604130 Sandakerveien 113-119, Nydalen.

<https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?caseno=201604130&wfl=N&Dateparam=02/03/2021&sti=>

¹¹² Olsen, Anita Swan (2021). Masteroppgave NMBU «Medvirkningens innvirkning på konflikt sent i planprosesser: en casestudie av Sandakerveien 113-119»

¹¹³ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421.

¹¹⁴ Olsen, Anita Swan (2021). Masteroppgave NMBU «Medvirkningens innvirkning på konflikt sent i planprosesser: en casestudie av Sandakerveien 113-119» s.68. Kilde informant fra Avantor.

¹¹⁵ <https://www.avantor.no/aktuelt/miljoprojektet-nydalen/>

Kommuneplanen 2015, arealdel.

«Oslo mot 2030: Smart, trygg og grønn»

Ny kommuneplan for Oslo ble vedtatt av Oslo bystyre 23.09.2015.

I den juridisk bindende arealdelen angis hva de ulike arealene skal brukes til. Nydalen ligger innenfor området markert som knutepunkt. Størstedelen av Nydalen er markert som bebyggelse og anlegg.

I Temakart 4 Naturmiljø og Temakart 7 Blågrønn struktur står det at Nydalen har underskudd på grønne arealer og burde prioritere dette ved videre utvikling. Den østlige delen av Nydalen er markert med behov for park/grøntarealer på hhv. 1 daa og 5 daa. Områdene rundt Akerselva er markert med naturtype av nasjonal og regional verdi.

Ved vedtak av kommuneplanen i 2015 ble kommunedelplanen for Nydalen fra 1990 opphevet og Nydalen har ikke lenger noen overordnet helhetlig arealplan for området utover kommuneplanens arealdel av 2015.

Inntil ny arealdel er vedtatt, gjelder arealdelen fra 2015, men føringer fra kommuneplanens samfunnsdel 2018 går foran i saksbehandlingen.¹¹⁶

Kommuneplanen for Oslo 2018, samfunnsdel med byutviklingsstrategi¹¹⁷

Denne ble vedtatt av bystyret 30. januar 2019.

Kommuneplanen bygger videre på strategiene i Kommuneplan 2015, om en kompakt og banebasert utvikling. Kommunens visjon er at Oslo skal bli grønnere, varmere og en mer skapende by med plass til alle.

Nydalen er på arealstrategikartet mot 2030 og mot 2050 angitt som kollektivknutepunkt og utviklingsområde for bymessig utvikling i ytre by som bør videreutvikles med høy utnyttelse og god bymessig kvalitet. Utpeking av områdene bygger på en innenfra-og-ut og banebasert byutviklingsstrategi.

Nydalen er omtalt flere ganger i kommuneplanen 2018. Nydalen øst nevnes flere ganger som et område for knutepunktutvikling og flerfunksjonelt byområde og at «det skal arbeides for en større park i Nydalen/Storo-området i forbindelse med kommende og pågående planarbeid i området.»¹¹⁸

«I Nydalen er det avgrenset et utviklingsområde, Nydalen øst, som dekker hele næringsområdet og det gamle industriområdet langs Akerselva fra grensen mot indre by og opp til Nydalsdammen. Utviklingsområdet er knyttet til den pågående knutepunktutviklingen av Nydalen som et flerfunksjonelt attraktivt byområde. Siden områdeutviklingen allerede har kommet langt i dette området, vil ikke Nydalen øst få krav om felles planlegging.»¹¹⁹

I temakart 3/3 som omhandler torg og møteplasser, grønstruktur og gang- og sykkelforbindelser er Nydalen markert som et område for «etablering av torg/møteplass/park ved byutvikling».

---

¹¹⁶ Oslo kommune, Kommuneplan 2018, Samfunnsdel med byutviklingsstrategi. Ny revisjon av kommuneplanens arealdel er planlagt vedtatt 2024/2025

¹¹⁷ Oslo kommune, Kommuneplan (2018). Samfunnsdel med byutviklingsstrategi

<https://www.oslo.kommune.no/politikk/kommuneplan/kommuneplanens-samfunnsdel/>

¹¹⁸ Ibid, side 77 Oslo kommune, Kommuneplan 2018, Samfunnsdel med byutviklingsstrategi

¹¹⁹ Ibid, side 57 Oslo kommune, Kommuneplan 2018, Samfunnsdel med byutviklingsstrategi

Dette viser at behovet for park, møteplasser og torg er identifisert i kommuneplanens byutviklingsstrategi før park-aksjonen «Ja til stor park i Nydalen» starter opp våren 2019. Likevel settes det ikke noe krav om felles planlegging av Nydalen øst som ville kunne bidra til planlegging av disse tomteoverskridende behovene på et nabolags- og områdenivå, og Nydalen står uten en overordnet plan. Her er det en motsetning mellom at Nydalen øst ikke får krav om felles planlegging samtidig som det er identifiseres arealbehov for park. Nabolaget Nydalen står altså med flere identifiserte arealbehov, men virkemidlene og kravene uteblir begrunnet med at utviklingen er kommet for langt og målet forblir videre knutepunktutvikling med høy utnyttelse Nydalen har ingen av de vanligste planverktøyene som brukes i Oslo for overordnet planlegging på nabolagsnivå, som kommunedelplan, områdeplan, veiledende plan for offentlig rom (VPOR) eller Planprogram med VPOR (som kalles Oslo-modellen), der målet er å gjøre VPOR juridisk bindende gjennom planprogram som blir politisk behandlet.

I det videre skal vi se at Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen velges av kommunen som planverktøy for Nydalen.

Planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel, 2021

I Planprogram for kommuneplanens fremtidige nye arealdel, vedtatt av bystyret 15.12.2021, står det under overskriften Blågrønn og klimatilpasset by med naturmangfold, side 18: «En ny dekningsanalyse skal gi en oppdatert oversikt over områder som har behov for park. Ny revisjon av kommuneplanens arealdel er planlagt vedtatt 2024/2025, men fremdriften er usikker grunnet blant annet mange høringsinnspill, nye bestillinger og statlige innsigelser. Det er planlagt at et forslag til ny revidert arealdel kommer på høring i løpet av 2023.¹²⁰ Det identifiserte behovet for en dekningsanalyse av Oslos parkbehov kommer etter at Park-aksjonen i Nydalen startet opp i 2019 og satte stor park i Nydalen på agendaen.

Denne gjennomgangen av de overordnede planene for Nydalen viser at det er identifisert et behov for mer park og møteplasser i flere av planene. Likevel er det ikke satt av areal til disse formålene. Videre er det tydelig at Kommunedelplanen for Nydalen fra 1990 ble vedtatt med Nydalen som næringspark, etter ønsker fra grunneierne; en byutviklingsstrategi som på 2000-tallet viste seg å være utdatert og som i liten grad sammenfaller med grunneiernes nye intensjoner eller endrete planfaglige idealer om kompakt byutvikling rundt kollektivknutepunktene med variasjon i formål og økt byliv. Kommunedelplanen for næringspark ble likevel ikke erstattet med en annen offentlig plan på nabolagsnivå, som f.eks. områdeplan, kommunedelplan eller VPOR. Nydalen som nabolag står derfor uten en oppdatert og helhetlig plan på 2000-tallet. Kanskje ga Avantors uoffisielle masterplan Nydalen+ en tiltro til at helhetsplanleggingen kunne bli ivaretatt av grunneieren?

Etter stor transformasjon og fortetting, tomt for tomt, i høyt tempo, og noe før etableringen av nabolagsaksjonen «Ja til stor park i Nydalen» i 2019, igangsatte kommunen arbeidet med Tiltakslisten for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), fordi det, som kommunen skriver i tiltaksliste-dokumentet, er oppstått et «sterkt behov for å sikre en samordnet og helhetlig byutvikling i Nydalen».¹²¹ Likevel står Nydalen uten en plan for områdets byutvikling, som helhet.

---

¹²⁰ <https://www.oslo.kommune.no/politikk/kommuneplan/kommuneplanens-arealdel/>

¹²¹ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421. <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?mode=&caseno=201715421>. Forord.

Relevante medvirkningsprosesser i Nydalen

I Nydalen har Avantor vært den største grunneieren og utbyggeren de siste tiårene. Før 2019, før park-aksjonen, oppleves Avantor å ha hatt liten erfaring med medvirkning utover det som minimum er lovpålagt, men de har vært positive til medvirkningsprosessene som er kommet i kjølvannet av park-aksjonen.¹²²

Øystein F. Thorup, administrerende direktør i Avantor, bekreftet i et folkemøte om medvirkning i november 2022 at «medvirkning er nytt for oss», og forteller at de har lært mer nå, og sa at «vi i det siste har drevet medvirkning the hard way», med referanse til Sandakerveien 113-116 og park-aksjonen. I sin presentasjon beskrev han at det var lav deltagelse på medvirkningsmøter i regi av Avantor før 2019, «ingen kom», uten at han gikk i detalj på hva slags møter det her var snakk om. Videre beskrev han at Avantor har utført mange markedsundersøkelser, for å spørre potensielle nye beboere hva som er viktig for dem, og han presenterte dette som en form for medvirkning.¹²³

Medvirkning i regi av Oslo kommune ble iverksatt gjennom arbeidet med TOR Nydalen, i 2019. Det var plan- og bygningsetaten som ledet dette arbeidet.

I TOR Nydalen står det at «Listen er også et verktøy for å sikre medvirkning i arbeidet med å konkretisere omfang av nødvendig infrastruktur og offentlige byrom» og «i arbeidet med Tiltakslisten har medvirknings- og samarbeidsmøter båret med seg en rekke forslag til hva parker, torg og møteplasser kan og burde inneholde.»¹²⁴ Mer om TOR Nydalen kommer senere.

---

¹²² Olsen (2021), master s.63

¹²³ «Byutvikling i Nydalen - en panelsamtale» åpnet møte med fokus på medvirkning på Deichman Nydalen 24.11.2022 kl.18. <https://www.facebook.com/events/694335588777920/> omtalt i NAB: <https://www.nab.no/hvilke-planer-har-utbyggerne-for-nydalen-her-far-du-svar/s/5-143-300842>

¹²⁴ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421. <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?mode=&caseno=201715421>

For første gang vil kommunen lage en helhetlig plan for området. Men foreløpig er den hemmelig

Nydalen sett fra lufta i 2017. Foto: AVANTOR AS

Av Kristin Tufte Haga kristin.haga@nab.no

Publisert: 10.01.18 10:37

Del

Figur 10 Artikkel i Nordre Aker Budstikke 10.01.2018: <https://www.nab.no/for-forste-gang-vil-kommunen-lage-en-helhetlig-plan-for-området-men-forelopig-er-den-hemmelig/s/5-143-174914>

Avisoverskriften i Nordre Aker Budstikke 10.01.2018 viser til kommunens oppstart av en steds- og mulighetsanalyse av Nydalen, som var et forarbeid til det videre arbeidet med Tiltakslisten for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen). I avisartikkelen etterlyser grunneier Avantor medvirkning og kommunal åpenhet og viser til sin masterplan Nydalen+.

TOR Nydalen er første offentlige planverktøy som tar for seg Nydalen spesifikt i sin helhet siden Kommunedelplanen fra 1990.

Plan- og bygningsetaten (PBE) beskriver at planverktøyet Tiltaksliste for offentlige rom (TOR) ble valgt fordi det er «oppstått et behov for å identifisere og samordne tiltak som er nødvendig for å legge til rette for, og sikre en bymessig utvikling i Nydalen». Og at det er et «sterkt behov for å sikre en samordnet og helhetlig byutvikling i Nydalen, for å sikre finansiering og opparbeiding også på tvers av eiendomsgrenser og utbygges utviklingsforslag. Dette er spesielt viktig for de offentlige rommene.» At Nydalen allerede hadde en etablert struktur med mange nylig utviklede tomter eller tomter som var kommet langt i planprosessen gjorde at PBE mente det ikke var rom for omfattende, nye byformingsgrep, og dette gjorde at PBE vurderte TOR som et riktig planverktøy for Nydalen.

En tiltaksliste for offentlige rom er et planverktøy som Oslo kommune kan bruke for å angi offentlige rom og strukturer i et område og vurdere behov for nye torg, parker/plasser, gater, gang- og sykkelveger og gangstier. Listen skal gi en helhetlig anbefaling for et område i forhold til nødvendige funksjoner, størrelse og kvalitet på byrom på et generelt og prinsipielt nivå. Tiltakslisten er et verktøy for å avdekke, konkretisere og anbefale ambisjoner og visjoner, behandle enkeltsaker, og for å ivareta en helhetlig utvikling av området.

I tillegg skal tiltakslisten gi rammer for kommunen når det skal fremforhandles utbyggingsavtaler og for vurdering av behov for rekkefølgebestemmelser i de enkelte detaljreguleringsplanene. PBE påpeker også at listen er et verktøy for å sikre medvirkning i arbeidet med å konkretisere omfang av nødvendig infrastruktur og offentlige byrom.¹²⁵ Tiltaksliste for offentlige rom blir dermed kommunens planverktøy for å sikre en samordnet og helhetlig byutvikling i Nydalen.

Kommunens forarbeide til Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen startet opp i 2017 med Nydalen steds- og mulighetsanalyse, arbeidet med tiltakslisten startet i januar 2019, og den ferdigstilte og gjeldene TOR Nydalen er datert 09.12.2021.¹²⁶

TOR Nydalen beskriver at gjennom arbeidet med Nydalen steds- og mulighetsanalyse er det blant annet avdekket at:

- Det er lite parkareal og få grønne møteplasser utenom Akerselva.
- Det er et stort behov for tilrettelegging for barn og unge.
- Området mangler sosial og teknisk infrastruktur for befolkningsvekst og for bedre nærområder med skole, idrett og barnehage lett tilgjengelig.

Det beskrives også at Oslo kommunes barnehagebehovsplan og skolebehovsplan viser at det vil være behov for utbygging av barnehage- og skolekapasiteten i Nydalen, i tillegg til at det beskrives et omfattende behov for arealer til idrett og kultur.¹²⁷

I forbindelse med utarbeidelsen av TOR Nydalen har det vært avholdt ulike former for medvirkning i tillegg til to høringsrunder juli/ august 2019 og våren 2021. Det var i etterkant av et åpent medvirkningsmøte 23.mai 2019, i regi av PBE ifm. arbeidet med TOR Nydalen, at beboerne dannet

---

¹²⁵ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421. <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?mode=&caseno=201715421>

¹²⁶ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR), høringsutkast 05.06.2019. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421, dokument 48. <https://www.nab.no/for-forste-gang-vil-kommunen-lage-en-helhetlig-plan-for-området-men-forelopig-er-den-hemmelig/s/5-143-174914>

¹²⁷ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421. <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?mode=&caseno=201715421> Dokument 279 er et sammendrag av høringsuttalelser våren 2021 med plan- og bygningsetatens kommentarer. Dokument 381 er endelig Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen og er publisert på saksinnsyn 14.12.2021

park-aksjonen «Ja til stor park i Nydalen». Utviklingen av TOR Nydalen og park-aksjonen har dermed pågått parallelt, og aksjonen har arbeidet for å mobilisere nabolagets innbyggere i forbindelse med høringsrundene til TOR Nydalen.

4. Case: Nabolagsaksjonen Ja til stor park i Nydalen

Figur 11 Fra demonstrasjon september 2021 i Nydalen. Foto: Kaja Tiltnes

Dette kapitlet tar for seg etableringen og utviklingen av nabolagsaksjonen «Ja til stor park i Nydalen». Jeg tar særlig for meg aksjonens første fase der aksjonen forsøker å få innflytelse på byutviklingen i Nydalen. Kapitlet tar også for seg aktivistenes opplevelse av makt og medvirkning, og hvordan det oppleves å ha rollen som nabolagsaksjon i byutviklingen.

I skrivende stund og innen innlevering av denne masteroppgaven i juli 2023 er det ingen ny vedtatt plan for T-banetomten eller trykkeritomten i Nydalen. Det er derfor fortsatt uvisst hvor stor en ny park i Nydalen vil bli. Men forslaget som nå ligger på bordet har mer grøntareal på T-banetomten enn den gjeldende reguleringsplanen for tomten, og mer grøntareal enn i tidligere planskisser som ble fremlagt før aktivistene løftet frem park-saken. Aksjonen har virkelig fått satt park i Nydalen på dagsorden og den er fortsatt svært aktiv.

Figur 12 Foto fra aksjonsgruppens facebookside

En nabolagsaksjon blir til

Første møte 23.mai 2019 – en nabolagsaksjon blir til

Beboere i Nydalen ble invitert av Plan- og bygningsetaten (PBE) i Oslo til medvirkningsmøte 23. mai 2019 ifm. utarbeidelse av «Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen)».¹²⁸

Møteinvitasjonen ble i utgangspunktet godt mottatt av beboerne i Nydalen og mange stilte opp i Nydalens bydelshus. Aksjonsgruppa ved Torger Kjeldstad beskriver at stemningen etter hvert ble noe anspent mellom beboerne og utbyggerne som var på møtet, og at det var i dette møtet beboernes engasjement startet. Etter møtet ble en gruppe beboere og naboer stående å prate på trappen utenfor. De opplevde at de delte en felles oppfatning av at denne medvirkningen var «tåpelig» og overfladisk. De hadde ventet i årevis på en forespeilet medvirkning, mente de, og når den endelig kom så fikk de bare muligheten til å si hvor benker og blomsterkasser skulle stå. Der og da ble aksjonsgruppen konstituert. Beboerne opplevde at å sitte og tegne inn på et kart hvor benker og blomsterkasser kunne stå, ikke tok tak i de virkelige utfordringene i nabolaget, nemlig at det er for lite grøntareal og for få møteplasser i bydelen. Den kommende talspersonen for aksjonsgruppen, Torger Kjeldstad, tok ordet under møtet og kalte det en «tusenårstabbe» om fortettingen av Nydalen fortsatte uten en stor park på den siste store ubebygde tomten, nemlig T-banetomten.¹²⁹

¹²⁸ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR), høringsutkast 05.06.2019. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421.

¹²⁹ «T-banetomten» har adresse Sandakerveien 113-119 og er eid av Avantor AS.

Aksjonsgruppa opplevde at lanseringen av TOR Nydalen var et forsøk fra kommunen på å bøte på det store problemet at det aldri har vært en overordnet helhetlig plan for Nydalen som område, ei heller en Veiledende plan for offentlige rom for Nydalen (VPOR).¹³⁰

Aksjonsgruppa var enige om at det manglet en park, og det var en felles opplevelse at T-banetomten var siste mulighet for å få til en stor park. Nå skulle den siste store tomten i Nydalen, som hadde stått ubebygd lenge, også bygges igjen. Opplevelsen var at dette representerte en siste mulighet for å bøte på en feilslått byutvikling.¹³¹

Aksjonsgruppen som dannet seg, består av folk som allerede var såpass engasjerte at de hadde funnet veien til PBE's medvirkningsmøte. Alle i gruppa er foreldre eller besteforeldre. Det har vært fire stykker i kjernegruppen hele veien, og så har noen kommet til og noen falt fra. Av de fire i kjernegruppen er to naboer som har barn i sammen klasse, mens de andre to ikke var kjente med hverandre før PBE's medvirkningsmøte. De startet med å danne en samtalegruppe på Facebook Messenger, og det er i denne og andre Messenger-grupper at stort sett all internkommunikasjon i aksjonsgruppen har foregått.

Underskriftskampanjen og kampsaken

Det var en i aksjonsgruppa som kjente til «initiativretten», så det første aksjonsgruppen bestemte seg for, var å lage en underskriftskampanje gjennom nettsiden minsak.no. Det ble opprettet et felles dokument på Google Drive der alle i aksjonsgruppen kunne bidra til formuleringen av saken. Denne underskriftskampanjen fikk tittelen «Ja til stor park i Nydalen», og øverst i saken er et bilde av det aksjonsgruppen beskriver som «de siste egnede områdene for park (T-banetomten og Schibstedtomten)» og «den siste sjansen Nydalen har». I saken beskrives det at mangelen på offentlige parker og møtesteder er prekær og at det særlig mangler uteareal for barn på skole og i barnehager siden disse utearealene er nede i 1/3 av minste anbefalte areal per barn. Det pekes også på at det planlegges flere tusen nye boliger og mange kvadratmeter kontorareal, uten at det planlegges offentlige møteplasser, og det bes om at Oslo kommune tar tilbake styringen, før det er for sent. Kravet er etablering av en stor, grønn park i Nydalen. Til sist i saken oppfordres de som signerer til å følge og støtte saken på Facebook gjennom en eksisterende Facebook-side, som da hadde navnet «La Nydalen få sin Birkelund» og som senere ble omdøpt til «Ja til stor park i Nydalen».¹³²

Etter en uke hadde underskriftskampanjen fått over 1000 underskrifter, som er mye mer enn minstekravet på 300, og den endte til slutt med hele 2904 underskrifter.¹³³ Informasjon om underskriftskampanjen ble spredd via Facebook. Facebook-siden har siden vært en viktig kanal utad for deling av informasjon, argumentasjon, saksgang og medieomtaler blant annet.

---

¹³⁰ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR), saksnummer 201715421, i Plan- og bygningsetatens saksinnsyn, Oslo kommune. Her ligger ingen referat eller offentlige invitasjoner til medvirkningsmøte aksjonsgruppa referer til.

¹³¹ Presentasjonen basere seg på Intervju med aksjonsgruppen ved Torger Kjeldstad (20.05.2021) og andre avisintervjuer og presentasjoner av aksjonsgruppen og «Våre steder», podcast, episode 7.Kampen om grøntarealene (10.12.2020) med Gro Sandkjær Hanssen og Torger Kjeldstad som gjester <https://open.spotify.com/episode/3DyTtuZFFM3tcCDrRVC87Q>

¹³² «Ja til stor park i Nydalen» underskriftskampanje opprettet 02.06.2019 av Torger Kjeldstad <https://minsak.no/sak/1905>

¹³³ Innbyggerforslag, ofte kalt initiativretten ble innført i lovverket i 2003. Retten gir innbygger i en by eller kommune har lov til å fremme et eget initiativ dersom man får støtte fra 2% av byens innbyggere, alternativt 300 i en kommune eller 500 i en fylkeskommune. I Oslo må bystyret behandle en sak med støtte fra over 300 personer.

minsak.no

1

Beskriv din sak

2

Samle underskrifter

3

Få saken vurdert

Ja til stor park i Nydalen

Oslo

Opprettet: 02.06.2019 av Torger Kjeldstad
Sluttdato for signering: 01.08.2019

Figur 13 Underskriftskampanjen Ja til stor park i Nydalen, fra minsak.no

Bred støtte, økende engasjementet og legitimitet

Kommentarfeltet under underskriftskampanjen er naturlignok preget av støtte til saken, med argumenter om at grøntarealer og parker mangler og at bydelen oppleves tettbygd, grå og med store bygninger. Psykisk helse og miljø, klima og økologi blir også trukket frem. Med så mange underskrifter, så raskt, opplevde aksjonsgruppa at de hadde legitimitet og bred støtte. «Da skjønnte vi at det er ikke bare oss. Det hadde gått bare en uke etter medvirkningsmøtet, og vi skjønnte at det er flere som er enige med oss, selv om ikke flere tusen var på medvirkningsmøtet. Det var deilig.»¹³⁴

Etter at aksjonsgruppen så hvordan underskriftskampanjen engasjerte hadde aksjonsgruppa sitt første fysiske møte. De beskriver at etter underskriftskampanjens suksess skjønnte de at dette måtte de ta tak i, og jeg tenker at det også var skapt en forventning som aksjonsgruppa opplevde at de måtte ta ansvar for. Aksjonsgruppen ble dermed mer enn en digitalt basert gruppe og begynte å ha jevnlig planleggingsmøter.

Slik saken legges frem i denne første underskriftskampanjen på minsak.no i 2019, representerer i hovedsak aksjonens mål og argumentasjon i den videre prosessen og frem til i dag. Aksjonsgruppen består av innbyggere uten fagekspertise på byutvikling, men klarer å mobilisere lokalt engasjement og treffer med sine argumenter en nerve i nabolaget og også i tiden, tenker jeg.

Videre skal vi se hvordan aksjonen jobber og utvikler seg i starten etter etableringen og denne første underskriftskampanjen.

¹³⁴ Intervju med aksjonsgruppa ved talsperson Torger Kjeldstad, 20.05.2021.

Bevisst navnevalg

Etter underskriftskampanjen bestemte aksjonsgruppen seg for å hete «Ja til stor park i Nydalen» og dette har de holdt fast på. Det var et bevisst valg å bruke ordet «Ja» i navnet for å vise hva de kjemper for. De ønsket ikke å være en aksjon som var «mot» noe, men heller være tydelig på hva de ønsket. Ordet «stor» ble også bevisst valgt, og dette har aksjonen ikke veket fra. Aksjonsgruppen var tidlig tydelig med sitt hovedmål og i sin kommunikasjon.

Sommeren 2019 – kampen om oppmerksomheten

Frem mot kommunevalget 2019 legger aksjonsgruppen opp en strategi for å sette park-saken på den politiske agendaen, og aksjonsgruppen har høy aktivitet fra juni 2019 frem mot valget i september. Strategien inneholder arbeid for å komme i dialog med politikere på bydelsnivå og kommunenivå, parallelt med å øke det lokale engasjementet i nabolaget og engasjere pressen/media. Gjennom høringsinnspill til TOR Nydalen og senere møter med PBE jobber aksjonen aktivt også gjennom de offisielle medvirkningskanalene for byutvikling og arealplanlegging i Nydalen.

For å få politikernes oppmerksomhet rundt saken, jobber aksjonen systematisk og kontakter politikere direkte. Aksjonsgruppen får presentere saken sin for lederen av byutviklingskomiteen på rådhuset i Oslo, og for politikere i Bydel Sagene og Bydel Nordre Aker. Aksjonen opplever støtte og flertallsstøtte i bydelen for stor park. Parallelt har aksjonen møter med barneskolens FAU, barnehager og velforeninger, og sanker innspill og støtte. Pressen kontaktes, og det resulterer i omtaler og artikler i aviser som Aftenposten og forsideoppslag i Dagsavisen. All aktivitet dokumenteres og publiseres fortløpende på aksjonsgruppens Facebook-side.¹³⁵

25. juni 2019 arrangerer aksjonsgruppa «Piknik på parkeringa», og inviterer naboer, politikere og presse til grilling og aksjonsmøte med støttende appeller fra lokale politiske partigrupper fra Ap, SV, MDG, V, Rødt, KrF og Sp samt barn fra bydelen. NRK Nyheter lager innslag om behovet for park i Nydalen. Aksjonsgruppen anslår at det kom 200 personer. Aksjonsgruppen trykker opp bannere med «Ja til stor park i Nydalen» som naboer kan henge på balkongene sine. Antall følgere av facebook-gruppen øker og er nå oppe i nesten tusen følgere, og det samme gjør antall underskrifter på underskriftskampanjen. Nå kommer det henvendelser fra de politiske partiene sentralt på rådhuset med ønske om møter.

Aksjonsgruppen opplever mye og bred støtte og aktivistene klarer å sette park-saken på den politiske agendaen. «Det er litt av cluet, å skape nok oppmerksomhet, å skape nok støy» forteller Torger Kjeldstad. Det er kamp om oppmerksomheten i denne perioden, i valgkampen er det flere aksjoner om grøntarealer i Oslo. Kjeldstad forteller at en Aftenposten-journalist fortalte aksjonsgruppa at avisen tok et valg om å dekke aksjonen «Sukkerbitens venner» i denne perioden, og han opplever at aksjonen «Sukkerbitens venner» fikk mye mer mediedekning enn «Ja til stor park i Nydalen», selv om han er fornøyd med mediedekningen de klarte å skape. Aksjonen fikk mediedekning av NRK, TV2 og alle avisene i Oslo, men særlig Dagsavisen og lokalavisen Nordre Aker Budstikke har fulgt aksjonen tett hele veien, og stilt opp på demonstrasjoner og møter samt publisert aksjonens debattinnlegg og kronikker.¹³⁶

Nærmere valgdagen i 2019 har aksjonsgruppen møter på rådhuset med opposisjonen ved Høyre og Venstre for deretter å møte posisjonen ved de rød-grønne, SV, Ap og MDG, som satt med makten i Oslo.

---

¹³⁵ <https://www.facebook.com/nydalenpark/videos/907989199552584>

¹³⁶ Intervju med aksjonsgruppen «Ja til stor park i Nydalen» ved Torger Kjeldstad (20.05.2021) og andre avisintervjuer og presentasjoner av aksjonsgruppen på deres Facebook-side.

Valgkamp 2019

I perioden opp mot kommunevalget 9. september 2019 jobber de fire mest sentrale personene i aksjonsgruppen veldig mye for å sette kampsaken om stor park i Nydalen på agendaen i valgkampinnspurten, og de lykkes med det.

Aktivistene jobber opp mot pressen med å få medieomtale, skriver selv innlegg, henger opp bannere i nabolaget og jobber med å få flere følgere til Facebook-gruppen, i tillegg til arbeidet opp mot politikerne.

«Parkopprøret» blir valgkampsak, og de politiske partiene beskylder hverandre for manglede planlegging bakover i tid og prøver å vinne stemmer gjennom å fremme egen politikk om park og grøntarealer.¹³⁷

Gjennom åpne brev til alle de politiske partiene stiller de politikerne «til veggs» med tre spørsmål og alle partiene svarte. Fortløpende ble partienes svar publisert på aksjonens Facebook-side, noe som skapte stort engasjement.

Etter første svarrunde fra de politiske partiene ser aksjonens oversikt slik ut:

KRF			
FNB			
SP			
Rødt			
V			
SV			
FRP			
MDG			
H			
AP			
	Vil partiet forplikte seg til å stemme for regulering av hele Sandakerveien 113-119 til park i bystyrets behandling av saken?	Vil dere forplikte dere til å få PBE og andre etater til å utrede hva en regulering til park i av Sandakerveien 113-119 innebærer av kostnader, hva parken bør inneholde og hvordan plassen må opparbeides, fjerne giftig avfall etc.	Vil dere være aktive i å fremme et forslag til regulering av park av Sandakerveien 113-119?

Figur 14 Vurdering av partienes svar publisert på aksjonens Facebookside 28.08.2019

Her fikk Frp gul vurdering fordi Sagene Frp entydig sa ja på de tre spørsmålene, men ingen fra Frp sentralt i Oslo hadde ennå svart. Grønn farge betyr «ja» og rød farge betyr «nei» på spørsmålene.¹³⁸

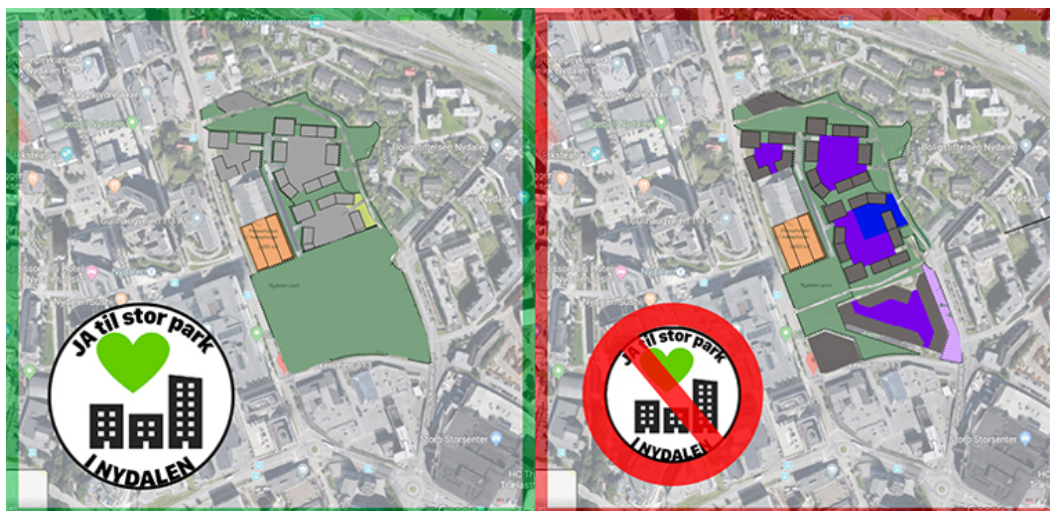
Aksjonsgruppens Kjeldstad beskriver at «telefonen min har aldri vært så rødglødende» som etter denne publiseringen. «Da våknet MDG i resten av Norge, og lurte på hva det er som skjer i Oslo? Det likte de ikke. Da kom Oslo MDG tilbake, og sa at her må det være en misforståelse. Og de kom tilbake

¹³⁷ Eksemplifisert ved denne twitter-tråden av Sirin Stav (MDG) <https://twitter.com/sirinstav/status/1169658296569159680>

¹³⁸ Aksjonen «Ja til stor park i Nydalen»s Facebook-side: <https://www.facebook.com/nydalenpark/photos/418250228807724>

med nye svar». ¹³⁹ Dette bekreftes av kommentarfeltet til denne posten, som er langt og inneholder innlegg fra sentrale MDG-politikere.

To dager etterpå (30.08.2019) publiserer aksjonsgruppen en ny vurdering av de tre spørsmålene sammen med MDGs nye svarbrev. ¹⁴⁰ Og noen dager etter dette publiseres den endelige vurderingen av partiens svar, under introen «BREAKING – Frp går fra tja til nei for park i Nydalen». Sammen med vurderingen publiseres også brevet fra Fremskrittspartiets bystyregruppe i Oslo. ¹⁴¹

KRF			
FNB			
SP			
Rødt			
V			
MDG			
SV			
FRP			
H			
AP			
	Vil partiet forplikte seg til å stemme for regulering av hele Sandakerveien 113-119 til park i bystyrets behandling av saken?	Vil dere forplikte dere til å få PBE og andre etater til å utrede hva en regulering til park i av Sandakerveien 113-119 innebærer av kostnader, hva parken bør inneholde og hvordan plassen må opparbeides, fjerne giftig avfall etc.	Vil dere være aktive i å fremme et forslag til regulering av park av Sandakerveien 113-119?

Figur 15 Vurdering av partienes svar publisert på aksjonens Facebookside 02.09.2019 ¹⁴²

¹³⁹ Intervju med Torger Kjeldstad

¹⁴⁰ Aksjonen «Ja til stor park i Nydalen»s Facebook-side:

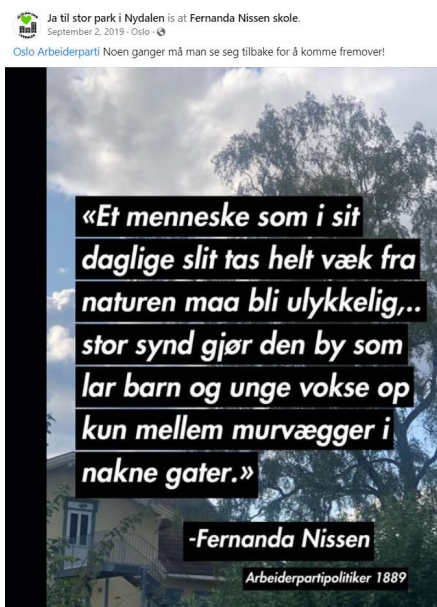
<https://www.facebook.com/nydalenpark/photos/418779238754823>

MDGs svarbrev: <https://www.facebook.com/nydalenpark/photos/p.419030785396335/419030785396335/?type=3>

¹⁴¹ <https://www.facebook.com/nydalenpark/photos/p.420806238552123/420806238552123/?type=3>

¹⁴² Aksjonen «Ja til stor park i Nydalen»s Facebook-side:

<https://www.facebook.com/nydalenpark/photos/420804725218941>

Figur 16 Publisert på aksjonsgruppas Facebookside i august og september 2019 ¹⁴³ ¹⁴⁴

I denne perioden publiserer aksjonsgruppen flere innlegg for å få Høyre, men særlig Arbeiderpartiet til å snu i sine vurderinger, uten at det lykkes.

«Noen politikere var vanskelige før kommunevalget. Altså, de slet jo med å si «Ja». For det forplikter jo. De sa ja lokalt, men ikke sentralt» reflekterer Kjeldstad.

Aksjonsgruppen rapporterte jevnlig sammendrag av resultater og aktiviteter på sin Facebook-side. I perioden før og rett etter kommunevalget er det tydelig høy aktivitet:

¹⁴³ Aksjonen «Ja til stor park i Nydalen»s Facebook-side:

<https://www.facebook.com/nydalenpark/photos/418787955420618>

¹⁴⁴ Om Fernanda Nissens liv og virke, skrevet av Anniken Huitfeldt i Dagsavisen 05.10.2012:

<https://www.dagsavisen.no/kultur/2012/10/05/fernanda-nissen-var-et-forbilde/>

Ja til stor park i Nydalen

August 30, 2019 · 🌐

En liten uke igjen til valget - Hjelp oss så vi ikke blir ett grått og trist fortettingssted med høyere hus og skygge her i Nydalen 🙏😞

Gi oss gjerne et 🌳 🙏👍, hva som helst, i kommentarfeltet så vet vi at vi er flere som vil ha park. Dette er for oss og barna våre!

Vi trenger hjelp til å få til en stor park for alle her i Nydalen. Vi bor i en perle som er i ferd med å bli stengt inne om ikke Avantor stoppes 😞

HJELP OSS!
**Vi klarer ikke dette
alene**

**EN TOMT IGJEN
TIL STOR PARK**

👍 169

76 Comments 20 Shares

Ja til stor park i Nydalen

September 2, 2019 · 🌐

Kjære fine støttevenner for stor park i Nydalen. Kan du hjelpe oss litt. Vi er 4 stk som jobber dag og natt for å få oppmerksomhet til denne viktige saken for park i Nydalen. Vi vil at alle skal nyte fremtiden med grønt gress under føttene og friskere luft i lungene her i nærmiljøet.

Jeg spør pent om du kan få vennene dine til å like siden eller vipps noen kroner så vi får spredd budskapet via annonsekanalene her på FB, enten eller- vi må nå flere!

Nå bruker vi egne penger og håper at vi gjør en god jobb for fellesskapet. håper du vil bidra og hjelpe oss.

Ja til stor park i Nydalen

September 8, 2019 · 🌐

Siste uken før valget har vært hektisk, men UTROLIG GIVENDE for aksjonen 🙌:

✓ Appell for Bydel Nordre Aker--> Tverrpolitisk enighet og ENSTEMMIG flertall for park på HELE T-banetomta 🙌👏

✓ 122 av 156 innsendte forslag til "Tiltaksliste for Offentlige Rom i Nydalen" (TOR) var JA til stor park.

✓ Rundet 2500 følgere på Facebook og Instagram.

✓ Aksjonen omtalt i stadig flere avisartikler, radio og i bystyremøtet.

Tusen takk for all støtte vi får fra alle dere 🙏.

Mange av dere har allerede stemt parkvennlig - sammen skal vi sette tydelige spor i Nydalen 🌳

🌳🌳🌳. Vi fortsetter aksjonen etter valget og gir oss ikke før Rådhuset også er enige i å "La Nydalen få sin Birkelund"! 🌳 See less

Figur 17 Tre innlegg fra aksjonen «Ja til stor park i Nydalen»s facebookside:

<https://www.facebook.com/nydalenpark/photos/423834058249341>

Aksjonsgruppen mener selv de var med å påvirke kommunevalget, blant annet ved at Arbeiderpartiet tapte mange stemmer fordi de ikke sa ja til stor park i Nydalen. Bydelspolitiker for Arbeiderpartiet Bente Larsen var hele tiden positiv til stor park. «Hun sa hun hadde intens dialog med Raymond

Johansen for å få han til å si «ja». Så sa de nei, da. Eller de ga sånne vage svar. Så da fikk de bare rødt fra oss. Bente Larsen fikk mange personstemmer i valget og ble BU-leder¹⁴⁵ etterpå» forteller Kjeldstad.¹⁴⁶

Nabolagsaksjonen som en aktør i byutviklingen og planprosessen

Det er etter denne intense aksjonsperioden fra mai til september 2019, der aksjonsgruppa jobber gjennom mange ulike kanaler for å gjøre kampsaken kjent og oppnå bred nabolagsstøtte samt politisk støtte, at nabolagsaksjonen jobber seg frem til en posisjon som en aktør i den videre byutviklingen og planprosessene. Dette kan vi blant annet se i Plan- og bygningsetatens saksinnsyn, der «Aksjonsgruppen Ja til stor park i Nydalen» adresseres og står som avsender/mottaker, på lik linje som f.eks. etater, fagkyndige konsulentselskap og etablerte organisasjoner.¹⁴⁷

Nå går aksjonsgruppen fra å være en ad-hoc aksjonsgruppe til å bli en mer organisert aksjonsgruppe, som jobber systematisk og gjentakende for park og andre byutviklingstemaer i sitt område.¹⁴⁸

Etter kommunevalget går derfor aksjonen inn i en ny fase; noen politiske lovnader rikere og med en underskriftskampanje under armen starter aksjonen en serie møter med plan- og bygningsetaten og videre med de folkevalgte for vurderinger av det reelle mulighetsrommet for realisering av en stor park. Aksjonen hadde møter med plan- og bygningsetaten (PBE) og opplevde at PBE var enige med dem om behovet for stor park. PBEs saksbehandlere var tydelig på at de var enige med aksjonens mål og i følge Kjeldstad forteller PBE at de har pekt på dette behovet lenge, men at det ikke er kommet høyt nok på agendaen.¹⁴⁹ «Det var bare en tydeliggjøring for oss: det er ikke plan- og bygningsetaten som er problemet her, det er styringen, over dem» forteller Kjeldstad. PBE forklarte aksjonsgruppa om sitt handlingsrom, sakgang og frister, og så sa de til oss: «Dere må jobbe opp mot politikerne. Det er de som bestemmer dette. Det er byråden som gir oss en bestilling.»¹⁵⁰ Med PBE ble dialogen konstruktiv om hvordan nabolagsaksjonen og PBE kunne påvirke saken i fellesskap.

Det var den innledende underskriftskampanjen som gjorde at planprosessen fikk en ny dreining. Den førte til at byråden ga PBE beskjed om først å utrede en større park i Nydalen, og deretter spesifikt at parken skulle ligge på tomtene i Sandakervien 113-119 (T-banetomten) og nabotomten i Sandakerveien 121.¹⁵¹

I brev fra PBE til Byrådsavdeling for byutvikling datert 30.09.2019 argumenterer PBE i stor grad for en stor park i Nydalen, og gir sin støtte til «Innbyggerforslaget kalt «Ja til stor, grønn park i Nydalen»».¹⁵²

«Det var da vi egentlig skjønnte at vi måtte jobbe med disse prosessene, fordi egentlig var både politikerne og PBE enige om at Nydalen trenger en park. Vi må bare finne den riktige måten å gjøre det på» forteller Kjeldstad.

---

¹⁴⁵ Leder av Nordre Aker bydelsutvalg

¹⁴⁶ Intervju med aksjonsgruppa ved talsperson Torger Kjeldstad (20.05.2021)

¹⁴⁷ <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?mode=&caseno=201604130>

¹⁴⁸ Fimreite, A. L., Medalen, T. & Aars, J. (2005). «By-governance» i boka Governance i norske storbyer. Mellom offentlig styring og privat initiativ. Fimreite, A. L., & Medalen, T (red.) Spartacus, Oslo. 11-34.

¹⁴⁹ «Våre steder», podcast, episode 7.Kampen om grøntarealene (10.12.2020) med Gro Sandkjær Hanssen og Torger Kjeldstad som gjester <https://open.spotify.com/episode/3DyTtuZFfM3tcCDrRVC87Q>

¹⁵⁰ Intervju med aksjonsgruppa ved talsperson Torger Kjeldstad (20.05.2021)

¹⁵¹ Sakinnsyn, brev fra Byrådsavdeling for byutvikling til PBE datert 28.11.2019 <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/showfile.asp?jno=2019162914&fileid=8798055>

¹⁵² Sakinnsyn, brev fra PBE til Byrådsavdeling for byutvikling datert 30.09.2019 <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/showfile.asp?jno=2019130590&fileid=8691980>

«Der vi i starten var mot , lærte vi å jobbe med prosessene.»¹⁵³

Her ser vi tydelig det mulighetsrommet som Knudtzon beskriver, mulighetsrommet i allianser mellom lokale nabolagsaksjoner og forvaltningen, og hvordan det blir tatt i bruk av nabolagsaksjonen og PBE.¹⁵⁴

I møte med opposisjonspartiene Høyre og Venstre i august 2019 blir aksjonsgruppen for første gang presentert for Nydalen+, Avantors masterplan for Nydalen.¹⁵⁵ «Vi hadde ikke hørt om den før da. For den ligger ikke noe sted lett tilgjengelig. Høyrepolitikerer sa «Har du lest denne? Den er jo ganske fin» forteller Kjeldstad.¹⁵⁶ Aksjonsgruppen var overrasket over at de ikke fant masterplanen Nydalen+ på saksinnsyn. Til aksjonsgruppen fortalte Avantor at Nydalen+ ble presentert som et innspill til utviklingen av Nydalen og at de ønsket debatt på rådhuset om Nydalens utvikling. «Men så ble det jo ingen debatt på rådhuset. Den ble bare «spist». Flott, da kjører vi på, tenkte sikkert Avantor» spekulerer Kjeldstad.

Denne nye informasjonen bruker aksjonsgruppen og setter spørsmålsteget ved den utbyggerstyrte planleggingen og hvilken betydning og innflytelse den uoffisielle masterplan har hatt. I et innlegg aksjonsgruppa holder i Nordre Aker Bydelsutvalg 5. september 2019 leses det opp fra TOR Nydalen sitt høringsutkast der det refereres til Nydalen+ som et viktig bakgrunnsmateriale for tiltakslisten,¹⁵⁷ og følges opp med «Når en tiltaksliste for offentlige rom utarbeides, må det først og fremst være av hensyn til innbyggerne og ikke til utbyggerne.»¹⁵⁸

Det er mye som tyder på at Avantors private og uforpliktende masterplan Nydalen+ har hatt innflytelse på planlegging og transformasjon av Nydalen blant annet på kommunens Tiltaksliste for offentlige rom Nydalen (TOR Nydalen). Likevel er Nydalen+, et dokument på 122 sider, ikke tilgjengelig i sin helhet hverken på saksinnsyn eller på Avantors nettsider.¹⁵⁹

Det blir flere møter og etter hvert blir det enighet på rådhuset om at saken skulle tilbake til PBE for å bli behandlet samme med regulerings sakene for de aktuelle tomtene, Sandakerveien 113-119 og Sandakerveien 121.¹⁶⁰

---

¹⁵³ «Våre steder», podcast, episode 7. Kampen om grøntarealene (10.12.2020) med Gro Sandkjær Hanssen og Torger Kjeldstad som gjester <https://open.spotify.com/episode/3DyTtuZFFm3tcCDrRVC87Q>

¹⁵⁴ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting. Vitenskapelig vurdert artikkel i Kart og Plan nr 2, 2018.

¹⁵⁵ Avantor, MAD & COBE (2014). Nydalen+. Var tilgjengelig pr 20.02.2021, nedlastet av Kaja Tiltnes: https://avantor.no/wp-content/uploads/2016/05/NYDALEN_low.pdf?957e86&777f8e. Men er pr november 2022 ikke på Avantors nettsider. Masterplanen Nydalen+ refereres til på Avantors nettsider: <https://www.avantor.no/aktuelt/miljoprojektet-nydalen/>

¹⁵⁶ Intervju med aksjonsgruppen «Ja til stor park i Nydalen» ved Torger Kjeldstad, 20.05.2021.

¹⁵⁷ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421. I TOR Nydalen skriver PBE: «I 2012 ble det utarbeidet en volumstudie og en masterplan for Nydalen i privat regi, med formål å kartlegge den videre utviklingen i Nydalen generelt og med fokus på utbygging av eiendommene. Masterplanen ble utarbeidet av Avantor i samarbeid med MAD arkitekter og er kalt Nydalen+. Denne private masterplanen har vært et viktig bakgrunnsmateriale for utarbeidelsen av tiltakslisten, som fokuserer mer på de offentlige rommene.»

¹⁵⁸ Aksjonsgruppens innlegg, filmet og publisert på aksjonsgruppens Facebook-side. <https://fb.watch/gK8AqssnsP/>

¹⁵⁹ Avantor, MAD & COBE. (2014). Nydalen+. Var tilgjengelig pr. 20.02.2021, nedlastet av Kaja Tiltnes: https://avantor.no/wp-content/uploads/2016/05/NYDALEN_low.pdf?957e86&777f8e. Men er pr. november 2022 tatt vekk fra Avantors nettsider. Masterplanen Nydalen+ refereres til på Avantors nettsider: <https://www.avantor.no/aktuelt/miljoprojektet-nydalen/>

¹⁶⁰ «Våre steder», podcast, episode 7. Kampen om grøntarealene (10.12.2020) med Gro Sandkjær Hanssen og Torger Kjeldstad som gjester <https://open.spotify.com/episode/3DyTtuZFFm3tcCDrRVC87Q>

Aksjonen opplever at de politiske lovnadene om en stor park i Nydalen fra valgkampen ikke er så sterke som de håpet på, og ser at de må aksjonere videre.

 Ja til stor park i Nydalen
October 28, 2019 · 🌐

Dette kan ikke fortsette. Politisk ledelse må si stopp og gjøre en helhetlig områdevurdering. De må bruke de verktøyene de har for å sikre en bra utvikling i Nydalen. Nydalen er et knutepunkt som skal fortettes det forstår vi, og det er mye bra i Nydalen, men skal man ha fortetting så må man også sørge for at det er områder for fri ferdsel. Hvis ikke så er vi redde for at man bygger morgendagens betong getto
<https://www.dagsavisen.no/.../byradet-skuffet-beboere-i-nydalen> See more

DAGSAVISEN.NO
– Ingen tvil om at dette er et godt gammeldags løftebrudd. Det et svik fra SV og MDG Learn more

Figur 18 innlegg fra aksjonen facebookside 28.10.2019: med link til medieomtale i Dagsavisen¹⁶¹

I et møte på rådhuset før jul i 2019 skal en høyrepolitiker ha sagt til aksjonsgruppen at det er trist, det som er skjedd i Nydalen, men at det er for seint. Aksjonsgruppen provoseres av at bydelen deres «blir gitt opp» og styrkes i sin opplevelse av at aksjonen rører ved noe mer fundamentalt, noe mer enn mangel på park. «Problemet her er jo at det ikke har vært noen plan. At de bare har latt dette få utvikle seg. Og det er det vi har gått inn på. Det har vi utfordret både plan-og-bygg (PBE) og politikerne på. Og nå har de skjønt det» forteller Kjeldstad.

Aksjonsgruppen har gjennom arbeidet med aksjonen kraftig utvidet sitt politiske nettverk. Medlemmer i aksjonsgruppen hadde allerede noe politisk erfaring og politiske kontakter, men gjennom aksjonen har de fått flere støttespillere, og de er blitt mer forpliktet. Kjeldstad trekker frem at partiet Rødt hele veien har støttet aksjonen, men også enkeltpolitikere og andre partier støtter aksjonsgruppens sak og er blitt viktige støttespillere.

¹⁶¹ Dagsavisen (2019). Beboere skuffet beboere i Nydalen: <https://www.dagsavisen.no/oslo/nyheter/2019/10/28/byradet-skuffet-beboere-i-nydalen/>

Etter hvert har aksjonsgruppen fått et ganske profesjonelt nettverk som består av journalister og politikere spesielt. Aksjonsgruppen har kontakter i politikken som de kan ringe til og få råd om hvordan de kan få gjennomslag for sine saker.

Aksjonen har hatt noe kontakt med andre nabolagsaksjoner, spesielt Torshovtoppen-aksjonen. Gruppen har fått mange spørsmål og hatt samtaler med andre aksjoner og interesserte personer som ønsker å lære av deres erfaringer. Men det er ikke noe aktivt nettverk, og de har valgt å ikke involvere seg i eller fremme andre aksjoner.

Dette viser at aksjonsgruppen ikke bare har bygget opp gode relasjoner i forvaltningen, men også har et nettverk av andre aktører og personer.¹⁶²

Aksjonens første år blir oppsummert i en videopresentasjon på aksjonsgruppens Facebook-side. Den viser noen av de ulike aksjonsstrategiene aksjonen bruker i tillegg til møter med politikere og forvaltning, så som demonstrasjoner og folkemøter, installasjoner på tomten, opphenging av bannere, illustrasjoner av aksjonens alternativ, barn og unges stemmer samt evnen til å skaffe mediedekning fra nasjonale og lokale media.

Figur 19 Videopresentasjon i anledning "Ja til park i Nydalen 1 år" publisert på aksjonens Facebookside 27.mai 2020: <https://www.facebook.com/nydalenpark/videos/542001276510557>

¹⁶² Intervju med aksjonsgruppa ved talsperson Torger Kjeldstad, 20.05.2021.

Aktivistene

Så hvem er disse aktivistene som legger ned så mye tid og krefter?

Aksjonsgruppens talsperson Torger Kjeldstad forteller at aksjonsgruppen er stor, men består av en kjernegruppe på fire personer, litt til og fra. Den store gruppen har kommet med veldig mange verdifulle innspill, analyser og råd som kjernegruppa har tatt videre i de ulike prosessene. Det er ikke alle som vil «ut i det offentlige», men som heller bistår og støtter kjernegruppen. «Nydalen er et ressurssterkt område, vet ikke hvor høy andelen ingeniører er» forteller Kjeldstad. Mange har bidratt med sin fagkompetanse ifm. høringer og når utbyggere og konsultantselskaper behøver motsvar.¹⁶³ Til sammen har naboene lagt ned «ganske mange timers arbeid».

Torger Kjeldstad forteller at han sover godt om natta og ikke lett blir stresset eller føler at forventinger ifm. aksjonen tynger. «Jeg føler ikke at noen stiller noen krav, nei. Alle gir positive tilbakemeldinger når vi gjør noe, ingen som forventer at vi skal gjøre noe, føler ikke på noe press. Andre personligheter kanskje kunne kanskje følt på at de kunne gjort så mye mer. Jeg har en ganske krevende jobb også. Så, jeg tenker nok mer på den.»¹⁶⁴

Selv har Kjeldstad høy utdanning, tre barn og en jobb innen IT. Han mener han drar nytte av å ha jobbet i store firmaer med store organisasjoner. Fra jobbsammenheng har han erfaring med hvordan det bør jobbes når hundrevis av folk skal overbevises og hvordan «analysere landskapet. Er det noe vits å brenne av kruttet på dette her?»

Aksjonsgruppen har i all hovedsak kommunisert internt gjennom Messenger, der alle bidrar og kommer med forslag til aksjonen. Alle som jobber mye med aksjonen er foreldre og i full jobb, så det er begrenset hvor mye kapasitet de har og det er heller ingen tydelig arbeidsfordeling. Kjeldstad forteller at de er to som skriver avisinnlegg, mens andre bidrar med å ta telefoner eller fikse andre ting. Kjeldstad medgir at han nok er den som skriver mest og også kommer med mange av ideene til aksjonsgruppen.¹⁶⁵

«Det har vært greit, og interessant, og voldsomt lærerikt og meningsfullt. Det driver meg, det å ha noe meningsfullt å jobbe med» forteller Kjeldstad, som ikke har aksjonert før.¹⁶⁶

«Jeg har brukt all fritida mi på denne kampen» sier Kjeldstad under et åpent møte 24.11.2022 «Drivkraften er de positive tilbakemeldingene vi får fra folk hele tiden, på T-banen, på Storosenteret. Stå på! sier de.»¹⁶⁷

Aksjonistene opplever å stå trygt i sin representasjon og som en legitim motmakt, gjennom bred støtte om kampsakens tema. Kjeldstad opplever at kampsaken ikke gir mange uvenner, bortsett fra i Avantor, og at det slik sett er en lett sak å representere. «Det er jo ikke noe kontroversielt å engasjere seg for en offentlig park.». Noen få slengkommentarer har han opplevd, som at

---

¹⁶³ «Våre steder», podcast, episode 7. Kampen om grøntarealene (10.12.2020) med Gro Sandkjær Hanssen og Torger Kjeldstad som gjester <https://open.spotify.com/episode/3DyTtuZFfM3tcCDrRVC87Q>

¹⁶⁴ Intervju med aksjonsgruppen ved Torger Kjeldstad, 20.05.2021.

¹⁶⁵ Intervju med aksjonsgruppen ved Torger Kjeldstad, 20.05.2021.

¹⁶⁶ Intervju med aksjonsgruppen ved Torger Kjeldstad, 20.05.2021.

¹⁶⁷ «Byutvikling i Nydalen - en panelsamtale» åpnet møte med fokus på medvirkning på Deichman Nydalen 24.11.2022 kl.18. <https://www.facebook.com/events/694335588777920/> omtalt i NAB: <https://www.nab.no/hvilke-planer-har-utbyggerne-for-nydalen-her-far-du-svar/s/5-143-300842>

aksjonistene bare ønsker å øke verdien på egen bolig, men det har vært veldig få slike. Aksjonistene har altså ikke opplevd å bli møtt med NIMBY-argumenter.¹⁶⁸

Aksjonsgruppen har ett hovedmål, og gjør et bevisst poeng av å være politisk uavhengig og ikke folkevalgte. «Og takke meg til for det!» sier Kjeldstad og påpeker at da må man jo stå for hele partiprogrammer "og da kan du ikke drive sånn som dette her».

Her ser vi at aksjonsgruppen «Ja til stor park i Nydalen» er et eksempel på enkeltsak-aksjonens mulighet for effektivitet og tydelighet.

JA til stor park
NYDALEN

Ja til stor park i Nydalen

@nydalenpark · ★ 5 38 reviews · Community

Send message

Hi! Please let us know how we can help.

Home About Events Reviews More ▾

Liked 🔍

About [See all](#)

📍 Sandakerveien113 0485 Oslo, Norway

📌 Nydalen er allerede et av Norges tettest befolkede områder, men mangler en park. Vi har nå sjansen til å få det til. Bli med og støtt oss!

📌 Nydalen er allerede et av Norges tettest befolkede områder og stadig flere byggeprosjekter planlegges. Samtidig er det ikke satt av plass til park eller grøntområder. Nå har vi sjansen til å få realisert en stor park i Nydalen: <http://nab.no/meninger/stor-gronn-park-i-nydalen-fernanda-nissen-park/19.15740>
Slaget står i pågående regulerings sak av Sandakerveien 113-119: <http://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?mode=&caseno=201604130>
See less

👍 5,028 people like this including 11 of your friends

👤 5,132 people follow this

🌐 <https://minsak.no/sak/2635>

📞 971 88 817

💬 Send message

✉ tokjelds@gmail.com

🕒 Always open

🏢 Community · Nonprofit Organization

Figur 20 Facebook. 2022. Park-aksjonens Facebook-side, forside, pr 01.12.2022

¹⁶⁸ NIMBY er et akronym for «Not In My BackYard».

Kort om aksjonens argumentasjon, arbeidsform og strategier og noen eksempler

Aksjonens argumentasjon for park kan deles inn i to hovedkategorier:

1. Fysisk utforming og arealbruk: for lite grøntareal og park, skolen og barnehager har for lite uteareal, det bygges for tett og med dårlig kvalitet på utearealene som dårlige solforhold, og det er få møteplasser.
2. Sosial bærekraft: trivsel, tilhørighet, identitet, folkehelse, oppvekstvilkår og gratis møteplasser.

Hovedgrunnen til knappheten på park og møteplasser i Nydalen er mangel på overordnet planlegging og styring, mener aktivistene.

Park, barn og unge

Aksjonen har rettet fokus mot det lave antallet kvadratmeter og den dårlige kvaliteten på uteområder for barn og unge i Nydalen. Både barnehager og Fernanda Nissen barneskole har blitt bygget med mindre utearealer enn anbefalt, og dette er blitt påpekt av aksjonen og brukt som argument for kravet om park. I tillegg er de eksisterende uteområdene av for dårlig kvalitet og mangler naturlige elementer.

Aksjonen blir ofte møtt med at område rundt Akerselva er blitt veldig fint. Aksjonen påpeker at Akerselva ikke er "barnevennlig" og at den er for hele byen, ikke bare nabolaget den ligger i. Her pekes det på hvordan fellesområder kan oppleves å bli kolonialisert av hele byen, noe som kan redusere deres evne til å bygge opp nabolagsfølelse i området de ligger i.¹⁶⁹

Aksjonen har fremhevet at dette er den siste muligheten for å skape en stor park i området, og argumentere sterkt for behovene til barn og unge når man utvikler fellesområder og uteområder. Med en større park vil det være mulig å gi barn og unge et bedre tilbud og samtidig skape et område som kan være nabolagsbyggende for Nydalen.

For å belyse behovet for en større park i området, har aksjonen sammenlignet aksjonens forslag til park med størrelsen på andre bydelsparker i Oslo.

---

¹⁶⁹ Intervju med aksjonsgruppa ved talsperson Torger Kjeldstad, 20.05.2021.

Ja til stor park i Nydalen
January 28, 2020 · 🌐

Det slåes fast gang på gang at barna trenger natur og plass for å utvikle seg. Denne gangen fra #NMBU Vi roper igjen. Vi kan ikke lenger bare toe våre hender og tro at situasjonen går over. Skolene og barnehagene i Nydalen har ikke et anbefalt miljø til barna! En park sentralt i Nydalen vil kunne løse mange av behovene

<https://forskning.no/.../sma-uteomrader-i-skoler.../1625321>

FORSKNING.NO

Små uteområder i skoler og barnehager skaper bekymring Learn more

Gummiastfalt dekker stadig mer av uteområdene i norske skoler og barneha...

Ja til stor park i Nydalen
December 29, 2019 · 🌐

Ingen barnehager har annet enn kunstgress, plast, gummi og betong i Nydalen. Ikke den splitter nye skolen til 850 elever heller

<https://www.bt.no/.../barnehager-maa-ha-blautadrit-og...>

[Oslo Arbeiderparti](#) ved Line Steine Oma, [Oslo SV](#) ved Sunniva Holmås Eidsvoll, [Oslo MDG](#) ved Sigrud Z. Heiberg med støtte fra [Rødt Oslo](#) med Eivor Evenrud og [Oslo Høyre](#) ved Øystein Sundelin som leder av byutviklingskomiteen. Problemet er akutt! Nydalen trenger flere grøntområder nå! #jatilstorparkinydalen

BT.NO

Debatt: – Barnehager må ha «blautadrit» og maur, ikke mer plast Learn more

De tre innsenderne mener barnehagene har fått «Teletubbie-estetikk». Er du...

Figur 21 Fra Aksjonsgruppens Facebook-side. Aksjonen setter søkelyset på uteområdenes kvalitet i Nydalen og viser til forskning som argumentasjon for sin kampsak.

Ja til stor park i Nydalen

February 25, 2020 · 🌐

Plan- og bygningsetaten, Oslo kommune i nytt svar om parktomta vår: "Det finnes ingen større grøntområder/parker utover de smale arealene langs Akerselva og grøntdraget nord og øst for Schibsted trykkeri. Området [t-banetomten] er velegnet for plassering av en bydelspark fordi det ligger sentralt lokalisert langs strøkgaten Sandakerveien og mellom to kollektivknutepunkt." ALLIKEVEL vil PBE anbefale at det bygges tett 🏢🏢🏢🏢🏢 på tomten og at det kun etableres en liten flekk med park. Hva tenker du om det?

Les hele tilbakemeldingen her: <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksin.../showfile.asp...>

<https://www.facebook.com/nydalenpark/videos/528253624622611/>

SOFIENBERGPARKEN

Ja til stor park i Nydalen

November 8, 2019 · 🌐 · 🌐

Noen mener at en park i Nydalen er urealistisk og råflott, men hvor stor er egentlig parken vi snakker om? Hva mener du? Er parken vår urimelig stor? Video av [Endre Skandfer](#)

Figur 22 Fra Aksjonsgruppens Facebook-side 25.02.2020, T-banetomtens omriss tegnet med rød strek. Video med sammenligning av T-banetomten med andre bydelsparker i Oslo: <https://www.facebook.com/nydalenpark/videos/528253624622611/>

Ja til stor park i Nydalen

August 20, 2020 · 🌐

Humler og bier koser seg med sosikkene plantet på parktomta vår. Spørsmålet er hvordan vi vil leve livene våre? Skal vi oppbevarer, eller skal vi leve? 3. bilde fra [OBOS](#) sitt snart ferdige oppevaringsprosjekt ved [Fernanda Nissen skole](#) #jatilstorparkinydalen ❤️

Figur 23 Fra Aksjonsgruppens Facebook-side. Eksempel på aksjonens retorikk og argumentasjon.

Ja til stor park i Nydalen

October 16, 2021 · 🌐

Foreldre på [Fernanda Nissen skole](#) forteller om et skolemiljø med drapstrusler, slagsmål og mobbing. Vi har vært bekymret for Fernanda Nissen med sine 800 barneskoleelever siden den ble etablert. Skolen mangler 10 mål med uteareal. Det er ikke alene årsaken til problemene som er dokumentert i artikkelen, men det hjelper på ingen måte at skolegården tvinger 800 elever fra 6 til 12 år sammen på et lite område. Derfor tror vi at en stor park i Nydalen vil avhjelpe ikke bare skolens problemer, men gi barna i Nydalen et område de kan leke fritt og brenne av energi utenfor skolen. Det vil skape et bedre oppvekstmiljø for barna i Nydalen og behovet for det er åpenbart.

<https://sageneavis.no/flere-barn-har-byttet-skole/19.5285>

Figur 24 Fra Aksjonsgruppens Facebook-side. Aksjonen setter søkelyset på utearealene i Nydalen for barn og unge og hvilke konsekvenser de mener dette kan ha.

Sosial bærekraft - Trivsel og tilhørighet, gratis møteplasser m.m.

Det er flere dimensjoner som spiller inn når det gjelder trivsel og tilhørighet i et område, men en av dem er tilgang til grøntområder og møteplasser som park, påpeker Torger Kjeldstad. Hvis beboere ikke har et sted å møtes og ta med barna sine, vil de ikke bli kjent med hverandre og vil ikke føle et eierskap til området eller skape noen identitet og tilhørighet. Dette kan føre til lav gjenflytting¹⁷⁰ og en følelse av at området ikke er et sted å bli boende over tid. I Nydalen er det ingen gjenflytting, ifølge Kjeldstad. I motsetning til dette er Grünerløkka et område hvor det er 30% gjenflytting, noe som indikerer at folk trives og ønsker å bli boende der. Denne statistikken har Kjeldstad fra en megler i område.¹⁷¹

Den andre dimensjonen som påvirker trivsel og tilhørighet i Nydalen er sosial tilhørighet og identitetsskaping. Å bli kjent med andre mennesker er en viktig faktor i å skape en følelse av tilhørighet, men dette kan være vanskelig når man bor i små leiligheter uten fellesarealer å møtes i ute eller inne. Dette kan føre til at folk ikke føler seg hjemme i området, og at de flytter videre når de får barn og trenger mer plass.

En innbygger forteller om sin egen erfaring i området, hvor alle i klassen til barna har flyttet vekk i løpet av barneskolen og ingen ønsker å bli boende i Nydalen.¹⁷² Dette kan være et eksempel på hvordan manglende tilgang til grøntområder og fellesarealer, samt mangel på sosial tilhørighet, kan påvirke folks beslutning om å bli boende i området.

For å forbedre trivsel og tilhørighet i Nydalen er det derfor viktig å øke tilgangen til grøntområder og fellesarealer hvor beboerne kan møtes og skape sosiale bånd, argumenterer park-aksjonen. Dette kan bidra til at folk trives bedre i området, føler et eierskap til nabolaget og ønsker å bli boende over tid.

Aksjonen argumenterer for at nærnatur i nabolaget er viktig for folkehelsen, og det samme er muligheten for aktivitet for alle aldersgrupper. Det er kanskje særlig de yngste beboerne og de eldste som har størst behov for nærnatur for aktivitet.

¹⁷⁰ Med gjenflytting menes at man flytter internt i nabolaget, altså at man blir boende i nabolaget.

¹⁷¹ Intervju med aksjonsgruppa ved talsperson Torger Kjeldstad, 20.05.2021.

¹⁷² <https://vartoslo.no/avantor-bjolsen-skole-bydel-nordre-aker/familien-froyland-flytter-etter-tolv-ar-med-uforutsigbarhet-og-brutte-lofter-i-nydalen/289318>

Tomten ved Sandakerveien 113-119 egner seg perfekt for en midlertidig BMX-bane. Her vokser Henrik opp. Foto: Caroline Frøyland

En barndom i Nydalen – En historie om dårlig byplanlegging og brutte løfter

Her er min historie om å vokse opp i en del av Oslo som kommunen glemte å planlegge, Nydalen. Det har ikke vært bare enkelt.

Caroline Jevanord Frøyland
CAROLINE JEVANORD FRØYLAND HAR ERFART HVORDAN DET ER Å BO OG HA FAMILIE I NYDALEN.

Henrik
HENRIK HAR VOKST OPP I NYDALEN.

PUBLISERT Mandag 01. mars 2021 - 13:19

Figur 25 Fra avis Vårt Oslo 01.03.2021 <https://vartoslo.no/bydel-nordre-aker-bydel-sagene-byutvikling/en-barndom-i-nydalen--en-historie-om-darlig-byplanlegging-og-brutte-lofter/288958>

Familien Frøyland flyttet kort tid etter dette debattinnlegget fra Nydalen og dette ble omtalt av media under overskriften: «Familien Frøyland flytter etter tolv år med uforutsigbarhet og brutte løfter i Nydalen».¹⁷³

¹⁷³ <https://vartoslo.no/avantor-bjolsen-skole-bydel-nordre-aker/familien-froyland-flytter-etter-tolv-ar-med-uforutsigbarhet-og-brutte-lofter-i-nydalen/289318>

Aksjonsstrategier og Facebook som viktig kanal for kommunikasjon og nabolagsbygging

Facebook er en viktig kommunikasjonskanal for aksjonsgruppen og brukes svært aktivt og bevisst. På aksjonsgruppens sider blir alt som handler om kampsaken samlet på ett sted. Her samles alt fra offisielle kanaler som saksinnsyn og alle omtaler i media. Her publiseres brev både fra og til aksjonsgruppen og andre relevante parter. Siden viser naboenes og barnas engasjement med bilder og tegninger, dokumenterer prosesser og egne aktiviteter i tillegg til å rapportere fra møter med politikere og forvaltning. Politikernes appeller og taler blir dokumentert på siden med aksjonens tilhørende kommentarer. Aksjonen legger også ut relevant forskning som understøtter kampsaken, som f.eks. artikler om folkehelse og grøntarealer.

For at all denne aktiviteten og informasjonen skal nå ut til flest mulig er det essensielt med mange følgere. Aksjonsgruppen har jobbet bevisst og strategisk med å få flere og flere følgere, og har også brukt en del penger på det.

«Nå nærmer vi oss 5 000 følgere på Facebook-siden, og Nydalen har om lag 10 000 beboere i dag. Så vi tror vi treffer de fleste av de som bo her, på en eller annen måte» forteller Kjeldstad i desember 2020. Med flere følgere på Facebook og flere støttespillere politisk er det tydelig at aksjonen føler på en økt trygghet og selvtillit.¹⁷⁴ Å ha en kampsak kan hjelpe for å samle engasjement på sosiale medier og kan bidra til å bygge stedsidentitet og kan være et viktig verktøy for nabofelleskapet.¹⁷⁵

Aktivistene benytter seg av en rekke fysiske virkemidler og strategier i sin aksjon. Dette inkluderer organisering og deltakelse i folkemøter og debatter, opphenging av plakater, gjennomføring av demonstrasjonstog, befaringer og omvisninger, «geriljaplanting» på T-banetomten, tilstedeværelse på stands i ulike sammenhenger, samt deltagelse på politiske møter samt formelle og uformelle møter med politikere og utbyggere. I tillegg har de evnen til å skape oppmerksomhet rundt sin aktivitet som gir mediedekning.

Enkle illustrasjoner og fotomontasjer som viser hvordan området kan se ut med en park er effektivt som virkemiddel, og blir mye vist og brukt av aksjonistene. De produserer også annet grafisk materiale for å få frem visjonen sin, og for å tydeliggjøre argumenter for sine følgere.

---

¹⁷⁴ «Våre steder», podcast, episode 7. Kampen om grøntarealene (10.12.2020) med Gro Sandkjær Hanssen og Torger Kjeldstad som gjester <https://open.spotify.com/episode/3DyTtuZFFm3tcCDrRVC87Q>

¹⁷⁵ Khandelwal, Parul og Magnus Knutsen Bjørke (2022). «Nærmiljøet i en digital verden» i Nabolag – AHOs urbane utredninger 2022.

Figur 26 Aksjonens motforslag illustrert og delt på aksjonsgruppens facebookside

Figur 27 Fra Aksjonsgruppens Facebook-side, 2019. Aksjonen dokumentere fra befarings med politikere og presse.

Figur 28 Fra demonstrasjon med taler og politiske appeller fra alle partier, september 2021 i Nydalen. Alle aldersgrupper er representert. Foto: Kaja Tiltnes

Trusselbasert byutvikling?

Aksjonen løfter frem det de kaller trusselbasert byutvikling. De viser da til at Avantor gjentagende advarer om at hvis parkformålet får for stort gjennomslag, så vil de vurdere å gjennomføre det som opprinnelig er regulert på T-banetomten, som er et større næringsbygg med kun 2,6 mål park.¹⁷⁶ Aksjonen mener Avantor driver med trusselbasert byutvikling flere steder i Nydalen.¹⁷⁷

På folkemøte 24.11.2022 gjentok Avantors representant igjen det aktivistene opplever som en slags trussel, om at «vi har jo lov til å bygge 50 000 m² kontorbygg på denne tomten». Samtidig sa Avantors representant at «men vi ser at bydelen trenger park».

Utbyggerne bruker i sin argumentasjon også det Windju og Netland kaller allmenngjøringsteknikker, hvor de spiller på politikernes egne målsetninger som knutepunktsfortetting, miljøambisjoner, boligpolitiske argumenter, i tillegg til «trusler» om planens økonomiske forutsetninger for å kunne gjennomføres hvis den ikke blir vedtatt slik de ønsker.¹⁷⁸

¹⁷⁶ Lokalbladet Talefoten presentere også dette perspektivet i sitt nummer 3, i 2022: http://www.talefoten.no/talefoten032022/page_6.html

¹⁷⁷ Eksemplifisert med publisert på aksjonsgruppas Facebook-side februar 2022: <https://www.facebook.com/nydalenpark/posts/pfbid0ZSoYiLBophCFMev8S5EQbnaKG11SHVrkiNkpogkN96bWiu9bVVZQyDVhNU7jw6MBI>

¹⁷⁸ Windju, M og Netland M. (2009). Samarbeid, lobby og motstand i private reguleringer: Hva betyr lokal deltakelse? I Kart og Plan (1) 2009.

Ja til stor park i Nydalen
 May 26, 2022 · 🌐

Denne uka har det kommet frem at høyhus har større klimaavtrykk enn lavere bebyggelse. [Avisa Oslo](#), [Nordre Aker Budstikke](#) og [Aftenposten](#) skriver om grønnvasking av det 70 meter høye tårnet [Avantor](#) bygger opp på Akerselva. Når politikerne lot seg presse til å godta dette bygget, var det også en forutsetning at en større park skulle etableres i Nydalen. Så langt kan ikke L parken på 11,5 mål, med 40 meter høye betongvegger rundt kalles stor

anonorge 1t
 Se oversettelse >

avisaoslo

NYDALEN

**70 METER HØYT BYGG
 FERDIG I 2023**
 Mindre klimavennlig enn forventet

avisaoslo Byrådet ser for seg å fortette Oslo med flere høyhus, men byråkratene fikk seg en overraskelse da de så...

Figur 29 Fra Aksjonsgruppens Facebook-side, 2022. Aksjonen setter søkelyset på andre utbygginger i Nydalen.

Nabolagsaksjonens påvirkning på byutvikling i Nydalen

Jeg ønsker å trekke frem et par konsekvenser av nabolagsaksjonen «Ja til stor park i Nydalen» for å vise aksjonens betydning og effekt.

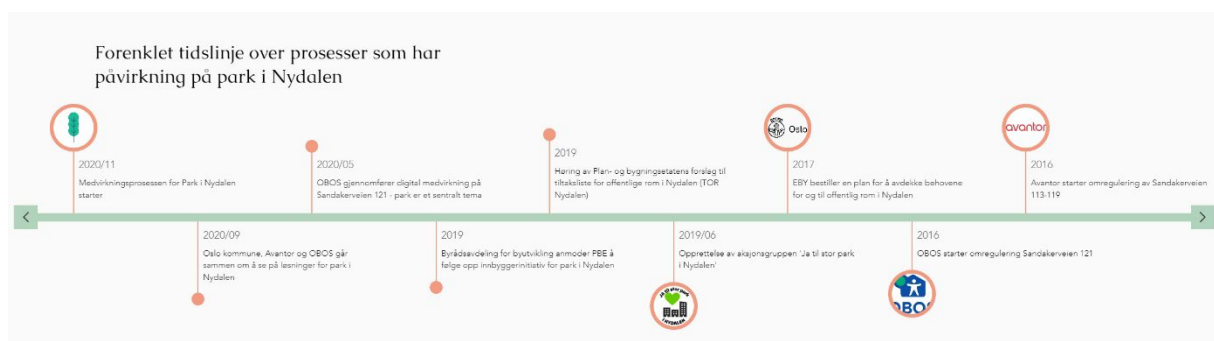
Park i Nydalen – et medvirkningssamarbeid

For å svare på innbyggerforslaget og ønsket om en ny park i Nydalen gikk Oslo kommune v/ PBE og EBY og grunneierne Avantor og OBOS sammen høsten 2020 om å gjennomføre en medvirkningsprosess for utvikling av parken. «I prosessen med å skape en felles løsning for park i Nydalen åpnes det for innspill fra lokalbefolkningen, slik at en ny park i Nydalen kan programmeres etter lokale behov»¹⁷⁹ står det på nettsiden www.parknydalen.no - som var en viktig plattform for dette medvirkningsarbeidet. Dette arbeidet pågikk i november og desember 2020 og ble gjennomført som delvis fysisk og delvis digital medvirkning, pga. koronarestriksjoner.

Erfarne medvirkningsrådgivere i LÉVA Urban Design AS ble hyret inn og var ansvarlig for medvirkningsopplegget, og ga på bakgrunn av innspillene fra prosessen sine anbefalinger til planarbeidet både for Sandakerveien 113-116 (Avantor) og Sandakerveien 121 (OBOS).

Sluttrapporten er datert 25.01.2021¹⁸⁰ og oppsummert anbefaling er:

- «Hovedfokus burde være å utvikle en grønn og frodig park, med rekreative stiforløp som binder sammen og kobler opp på eksisterende nærliggende tilbud. Å dele parken inn i ulike soner med forskjellig utforming og aktivitetsnivå.»
- «Basert på innspillene i medvirkningen kan potensiell soneinndeling av parken være; 1) Fordypelse/ro - rolig sone, opphold, være alene. 2) Kultur - sone for sosial aktivitet, markeder og kulturarrangementer. 3) Fysisk aktivitet - sone for fysisk utfoldelse, trening, lek og sport.»

Figur 30 Forenklet tidslinje lagd av LÉVA Urban Design, på oppdrag for Oslo kommune i 2020, Avantor og OBOS ifm. medvirkningsarbeid for park i Nydalen. Hentet fra nettsiden <https://www.parknydalen.no/bakgrunn> 10.02.2023

¹⁷⁹ <https://www.parknydalen.no/bakgrunn>

¹⁸⁰ LÉVA Urban Design AS (2021). Park i Nydalen – oppsamling av resultater fra medvirkning (2021) Tilgjengelig på parknydalen.no og publisert på saksinnsyn 25.01.2021: <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/showfile.asp?jno=2021013613&fileid=9440070>

Disse fire går sammen for å planlegge stor park i Nydalen

Samarbeider om park: OBOS' Daniel Kjørberg Siraj (øvert t.v.) og Avantors Øystein Thorup skal samarbeide med PBEs Andreas Vaa Bermann (øverst t.h.) og EBYs Ove Ellingsen om et planforslag om en større park i Sandakerveien 113-119 og 121. Foto: PBE / Privat

Av Karl Andreas Kjelstrup karl.kjelstrup@nab.no

Publisert: 17.09.20 08:25

Del

Artikkelen er over 2 år gammel

Avantor, OBOS, Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) og Plan- og bygningsetaten (PBE) har startet samarbeid om et felles forslag om en park i Nydalen på 10-15 mål – tilsvarende Birkelunden, Hallénparken eller Uranienborgparken. Planene skal legges frem neste år.

NYDALEN: – Nydalen fortjener en ny stor park, sier avdelingsdirektør Andreas Vaa Bermann i Plan- og bygningsetaten.

– Det vil bli bygget langt flere boliger i Nydalen enn det som er bygget til nå. Målet er å få opparbeidet en ny park som kan betjene de ca. 10.000 innbyggere som kommer til å bo i Nydalen. For å sikre attraktive boligområder med gode kvaliteter, blir det derfor viktig å opparbeide gode oppholdsplasser, lekeplasser, grønne områder, gater og turveier. Derfor er en ny stor park i området viktig, sier han.

Bestilling fra byrådet

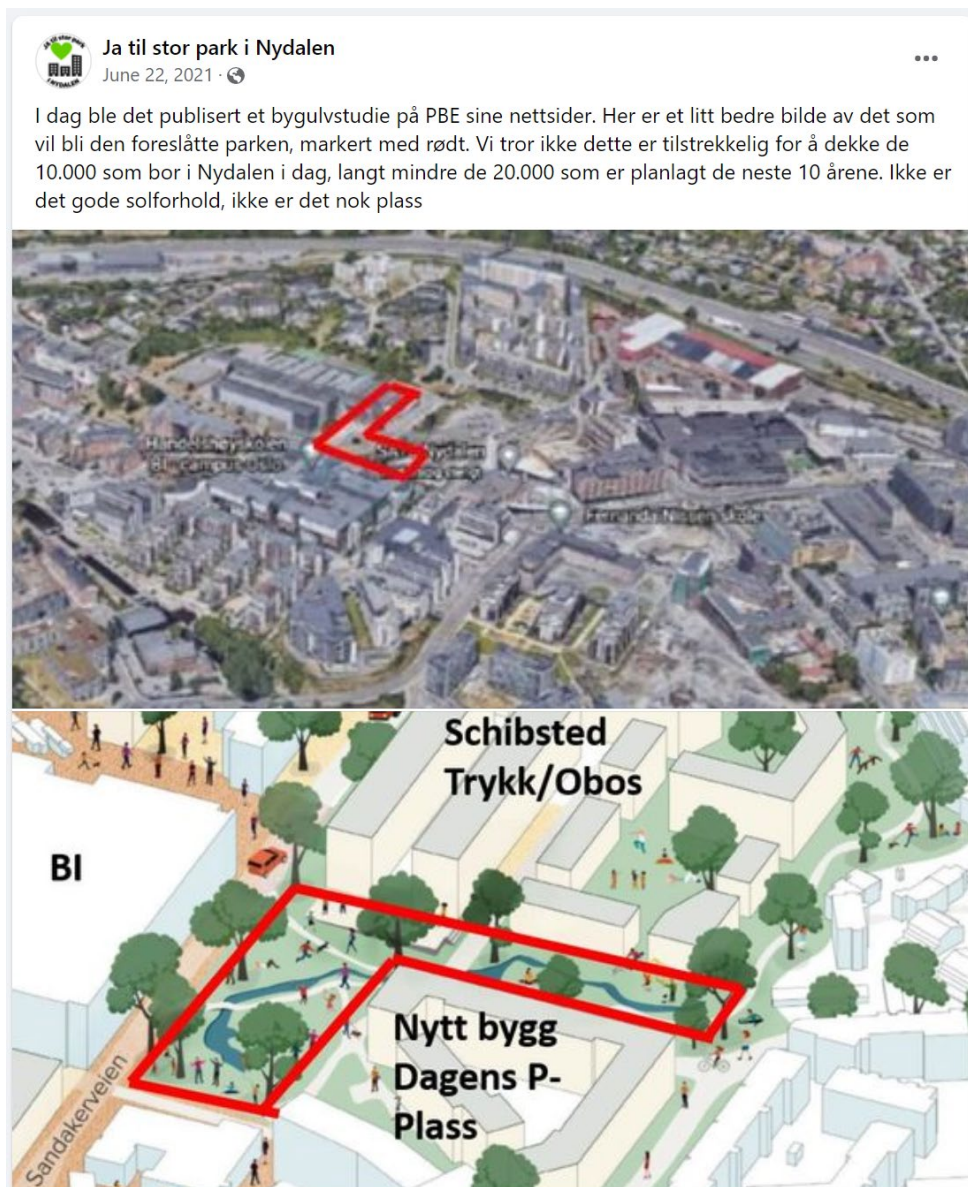
Bakgrunnen for samarbeidet er en bestilling fra byråd for byutvikling, hvor PBE og EBY er bedt om å samarbeide med grunneierne for å fremme et planforslag med en større park i forbindelse med planforslagene for Sandakerveien 113-119 ("T-banetomta" som Avantor eier) og Sandakerveien 121 (trykkeritomta som OBOS eier).

Figur 31 Nordre Aker Budstikke, 17.09.2020 <https://www.nab.no/disse-fire-gar-sammen-for-a-planlegge-stor-park-i-nydalen/s/5-143-239951>

Oslo kommune dannet et tverretatlig fora for arbeidet for park i Nydalen. Det er avholdt over 20 møter i møteserien «Sandakerveien 113-119 og 121, Nydalen. Kommunalt møte om stor park», med deltagere fra Bymiljøetaten (BYM), Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY).

Det er avholdt over 10 «Arbeidsgruppemøter om stor park i Sandakerveien 113-119 og 121, Nydalen», med deltagere fra grunneierne Avantor og OBOS med deres fagkyndige samt EBY, BYM og PBE. Denne arbeidsgruppa har rapportert til en styringsgruppe med beslutningsmyndighet bestående av direktører og avdelingsleder i PBE, BYM og EBY og grunneierne Avantor og OBOS.¹⁸¹

Her ser vi at Oslo kommune og de private grunneierne legger ned betydelig arbeid i å finne en løsning for en park i Nydalen. Det er denne prosessen som danner grunnlaget for dagens planforslag, med en L-formet park.¹⁸²

Figur 32 Fra Aksjonsgruppens Facebook-side, 2021. Aksjonen følger med og kommenterer på den pågående planleggingen

¹⁸¹ Oslo kommunes saksinnsyn: Sandakerveien 113 - 119 - Planforslag til nytt offentlig ettersyn - Park, boliger og forretning. Saksnummer 201604130. Og Sandakerveien 121, saksnummer 201619470 <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no>

¹⁸² Planforslag for Sandakerveien 113-119 og nr 121 lagt ut på offentlig ettersyn/høring 30.12.2022

TOR Nydalen – et arbeid for samordnet og helhetlig byutvikling parallelt med aksjonen

Utviklingen av park-aksjonen og Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen) pågått parallelt, og aksjonen har klart å mobilisere nabolagets innbyggere i forbindelse med TOR Nydalens høringsrunder og har påvirket Oslo kommunes arbeid med TOR Nydalen.

PBE skriver under overskriften «Prosess og medvirkning» i TOR Nydalen: «Før- og under første høring i juli/august 2019 ble det gjennomført to arbeidsverksteder hvor kommunale aktører og innbyggere har deltatt med innspill som har fått betydning for arbeidet. Det kom inn mange uttalelser under høringen, blant annet om behovet for en ny stor park i Nydalen. De uttalelsene som har kommet inn har medført vesentlige endringer i tiltakslisten, og Plan- og bygningsetaten valgte å legge den ut på ny høring våren 2021. Det er også avholdt møter underveis med enkelte aktører i pågående utviklingsprosjekter i området for å informere om arbeidet.»

Under overskriften Generelle føringer skriver PBE: «Det er jobbet med muligheten for etablering av en ny stor park etter en konkret bestilling fra byrådet for byutvikling.»

Dette er de mest direkte «sporene» etter aksjonen i tekst form i selve dokumentet TOR Nydalen.

Resultatet etter mye nedlagt arbeid fra det offentlige, private og nabolagsaktivistene er at det for tomtene i Sandakerveien 113-119 og Sandakerveien 121 er vist en ny L-formet park på deler av tomtene. I oversiktslisten over forslag til parker, torg og møteplasser på side 22 i TOR Nydalen er tiltak «3.5 Ny park ved Schibsted trykkeri» oppgitt, men uten krav til areal eller minimumsareal slik de andre tiltakene er vist med. Standarden er satt til «høy». Videre står det om tiltak «3.5 Ny park ved Schibsted trykkeri: Byrådet har satt i gang et arbeid for å etablere en ny stor park i Nydalen. Området blir en del av reguleringsplanene for Sandakerveien 113- 119 og Sandakerveien 121 hvor innhold og utforming beskrives i detalj.»¹⁸³

---

¹⁸³ Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421. <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?mode=&caseno=201715421>

Årsrapport for park i Nydalen

- ✓ Aksjonen har også vært preget av pandemi
✓ det meste har skjedd digitalt
- ✓ En rekke møter med partiene på Rådhuset
- ✓ Flere fremlegg hos Nordre Aker bydseutvalg. Møter med ulike komiteer i bydelene og oppfrisket støttevedtak fra bydel Sagene og Nordre Aker
- ✓ En rekke møter med Obos og Avantor
- ✓ Foredrag om medvirkning på Oslo Met
- ✓ Åpne brev til partiene og media før stortingsvalget
- ✓ **Stor folkeaksjon på parktomta før stortingsvalget**
✓ Med demonstrasjonstog fra Torshov til Nydalen
- ✓ Det er enighet mellom Obos, Avantor og kommunen om en park på minimum 11,5 mål. Et steg i riktig retning, men ikke nok!
- ✓ Den første delen av park er anlagt!
- ✓ En lang rekke artikler om saken i Aftenposten, Dagsavisen, NAB.no, Sagene avis, Vårt Oslo, Avisa Oslo og Talefoten

Aksjonsgruppen har påvirket utviklingen av Nydalen i riktig retning! Finalen står til våren når saken avgjøres. Takk for all støtte og bidrag. Vi skal stå på hele veien inn. God jull!

Figur 33 Årsrapport 2021 publisert på aksjonens Facebook-side 19. desember 2021, <https://www.facebook.com/nydalenpark/photos/939410040025071>

Kort refleksjon pr mars 2023:

Aksjonsgruppens hørings svar datert 17.februar 2023 viser en aksjon som fremviser en tydelig motekspertise. Som talspersonen Kjeldstad sier, så har de måttet lære seg alt om hvordan byutvikling foregår, uten å være profesjonelle innen faget. Hørings svaret er proft og vel formulert, og viser en aksjon som har utviklet mye kunnskap siden innbyggerforslaget og underskriftskampanjen i 2019. Samtidig viser hørings svaret at aksjonen er en blanding av standhaftige og tydelige i sin sak og tilpassningsdyktige til nye forutsetninger.¹⁸⁴

¹⁸⁴ Aksjonsgruppen «Ja til stor park i Nydalen» sitt hørings svar datert 17.02.23 til planforslagene i Sandakerveien 113-119 (T-banetomten) og Sandakerveien 121 (trykkeritomten). Dokumentnummer 706 på Oslo kommunes saksinnsyn: <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/showfile.asp?jno=2023022497&fileid=10646507>

5. Nabolagsaktivisme i Nydalen – hovedfunn og drøfting

I dette kapittelet løfter jeg frem og drøfter noen av betydningene og effektene jeg mener nabolagsaksjonen «Ja til stor park i Nydalen» har, sammen med refleksjoner opp mot teoriene om medvirkning, makt og aktivisme. Flere funn og refleksjoner er blitt presentert fortløpende i besvarelsen, men i dette kapittelet har jeg samlet noen hovedfunn og refleksjoner tematisk med mål om å peke på noen mulig svar på oppgavens problemstilling.

Nydalen har vært et transformasjonsområde i noen tiår. Jeg reflekterer i dette kapittelet over hvorfor park-aksjonen oppstår og ser dette i sammenheng med medvirkning og fortetting. Videre trekker jeg frem noen hovedfunn ved aksjonens strategi og rolle for å peke på effekter aksjonen har hatt på planprosess, nabolagsbygging og den faktiske planleggingen av en park.

Aktivisme er krevende for alle parter, men viktig i Nydalen?

«Dette er den mest krevende plansaken jeg har vært borti»¹⁸⁵ uttrykte Øystein F. Thorup, administrerende direktør i Avantor, under et åpent møte høsten 2022.

Park-aksjonen i Nydalen illustrerer at aktivisme er en krevende praksis for alle involverte parter, så vel politikere, planleggere og utbyggere som innbyggere/aktivister. Det krever mye av både individene og samfunnet å realisere inkluderende og samarbeidsbasert byutvikling. Jeg mener likevel at transformasjonsprosessen i Nydalen hadde behov for denne påminnelsen fra aksjonistene, et korrektiv som viser at befolkningen og også politikere og forvaltning, forventer at planprosesser og byutvikling nå skal være mer involverende og demokratisk. I Nydalen var det nødvendig å stoppe opp, revidere planleggingsprosessen og evaluere om nabolaget som helhet har tilstrekkelig parkområder, grøntområder og møteplasser for fellesskapet.

Jeg tenker aksjonen for stor park i Nydalen har vært smarte og tydelige ved å hovedsakelig holde seg til ett mål. Det har gjort dem tydelige og slagkraftige. Studien viser at aksjonen har vært dyktige og saklige og tatt i bruk aksjonsstrategiene teorien peker på, for å ha mulighet til å vinne frem. De har lyktes i å ta i bruk alle kanaler og muligheter for påvirkning og innflytelse som de fant. Aktivismen har ikke gjort planprosessen lettere, men mye tyder på at aksjonen har vært nødvendig for både innbyggerne i Nydalen og for byutviklingen som pågår der, fordi aksjonen har klart å plassere fellesskapsverdier høyere opp på agendaen og fordi det er blitt tydelig at den flerfunksjonelle byen som Nydalen nå søker å bli, behøver park, grøntområder og flere gratis møteplasser.

Harald Nissen peker på nødvendigheten av aksjoner i byutvikling og mener aktivisme er nødvendig støy i noe av det mest komplekse mennesket har skapt, nemlig byene. Aksjoner kan skape nødvendige brudd i et system som oppleves som at det går på skinner. Med den høye kompleksiteten i byutviklingen og i byutviklingspolitikken, vil man aldri kunne klare å ha gjennomtenkt alle aspekter, og alle aktørene bør ha ydmykhet for det, mener Nissen.¹⁸⁶

---

¹⁸⁵ «Byutvikling i Nydalen - en panelsamtale» åpnet møte med fokus på medvirkning på Deichman Nydalen 24.11.2022 kl.18. <https://www.facebook.com/events/694335588777920/> omtalt i NAB: <https://www.nab.no/hvilke-planer-har-utbyggerne-for-nydalen-her-far-du-svar/s/5-143-300842>

¹⁸⁶ Nissen, Harald (2020). «Nabolagets og dets makt» Forelesning ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, 17.09.2020. Harald Nissen er norsk politiker, aktivist og artist. Aktiv i Miljøpartiet De Grønne i Trondheim og Oslo.

Siste tomt, siste mulighet – arealkonflikt ved fortetting

Jeg har pekt på at det er forskjell på *involvering og deltagelse* og faktisk *innflytelse og makt*.¹⁸⁷

Medvirkning blir beskrevet å skulle legges til rette for både involvering og innflytelse, om medvirkningen skjer tidlig nok i planleggingen.

Det må altså legges til rette for medvirkning tidlig i planleggingsprosessene. Dette er det etter hvert mange metoder for og mye kunnskap om og det er de siste årene en økt bevissthet og kanskje dermed også økt folkelig forventning om medvirkning. Dette er en utfordring nesten alle profesjonelle aktører involvert i byutvikling tar på alvor.

Aksjonister i byutviklingen krever både involvering og innflytelse. I noen tilfeller, som i Nydalen, skjer dette i utvikling av byområder der det i utgangspunktet har vært lite involvering. Aksjonistene rekker opp hånda, melder seg på og krever å bli involvert rett og slett ved å involvere seg selv. Dette gjør aksjonistene uten å vite om de vil få innflytelse, makt eller gjennomslag.

Men et ønske om innflytelse på for eksempel eget nabolag, er ikke nødvendigvis nok incitament for å sette i gang med en tidkrevende eller omfattende aksjon, der man i oppstarten ikke vet om man vil få innflytelse eller hvordan man skal klare det. Det må være noe som trigger aksjonsdannelsen og som får et knippe, ofte ressurssterke og samfunnsengasjerte, innbyggere til å møtes, bli aktivister og dermed kunne representere en motmakt. Det må være en trussel som oppleves som så akutt eller aktuell at den ikke kan vente og en opplevelse som får en gruppe til å si: Nå er det nok!

Det som trigget oppstarten av aksjonen i Nydalen var opplevelsen av et dårlig medvirkningsopplegg, et etterlengtet opplegg som ikke levde opp til forventningene når det kom, sammen med trusselen om at den siste store tomten nå skulle fortettes og dermed gjøre det umulig å få til ønsket om en grønn park og åpen møteplass.

Muan Sæther konkluderer med at «For at aktivisme skal oppstå må det være en konkret trussel til stede».¹⁸⁸ For aksjonsgruppen i Nydalen var dette opplevelsen av at T-banetomten er siste mulighet for å kunne etablere en stor park i Nydalen. Tomten representerer den siste sjansen og det siste egnede området, og slik sett oppleves utbygging av tomten som en konkret og akutt trussel.¹⁸⁹

Aksjonen har blant annet løftet frem det de mener er mangelfulle uteareal både i kvadratmeter og i kvalitet for Nydalens barnehager og skole. Dette er et av hovedargumentene for en ny stor park, men peker også på utfordringer med en prosjektbasert byutviklingsmodell når den praktiseres uten en overordnet plan for nabolagets fellesskapskvaliteter. Der utbyggingstempo er høyt, og forventningen til tetthet og utnyttelse er stor, er det særlig viktig med overordnede planer som sikrer kvaliteter som parker, offentlige uteareal og møteplasser. Aktivistene adresserer utfordringer ved fortettingen som de opplever og føler på kroppen i sin hverdag.

---

¹⁸⁷ Knudtzon, L. C. (2018). *Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting*

¹⁸⁸ Muan Sæther, Marte (2017). *Aktivisme og bevaring – En studie av nabolagsaktivisme og bygningsvern med eksempel i SoHo, New York*, Masteroppgave AHO

¹⁸⁹ Innbyggerforslag, 02.06.2019: *Ja til stor park i Nydalen*: Minsak.no. Tilgjengelig fra: <https://minsak.no/sak/1905>

Legitimitet, innbyggerforslag, strategi, smart motekspertise, agendasetting og utholdenhet med mål om korreksjon og innflytelse

For å få en rolle og bli en reell aktør med innflytelse på byutviklingen må aksjonen ha legitimitet.¹⁹⁰ Denne legitimiteten får park-aksjonen på flere måter. For det første gjennom bred folkelig støtte. Støtten dokumenteres, blant annet, gjennom underskriftskampanje og innbyggerforslag, og gjennom støtte på sosiale medier og i pressedekning av aksjonens sak og aktiviteter. Det andre er aksjonens kampsak for fellesskapsinteresser og goder. Aksjonen «Ja til stor park i Nydalen» kan ikke reduseres til en NIMBY-aksjon, men står støtt som en nabolags-aksjon som kjemper for goder for hele utbyggingsområdet og for fellesskapet.¹⁹¹ Parkkravet oppleves derfor som rettmessig, til og med av grunneierne og utbyggerne. Når aksjonen i tillegg klarer å mobilisere media og politikere, gjennom å stille politikere til ansvar i valgkampen, gir det mulighet for innflytelse på byutviklingen. Her har aksjonen vært smarte og strategiske.

Ved å fremlegge lokalkunnskap og motekspertise, og ved å være saklige, har aksjonen fått satt viktige mangler ved planprosessene og knutepunktsfortettingen av Nydalen på agendaen. De har klart å løfte frem det de mener er feilgrep og gjort at alle involverte aktører har måttet skjerpe seg. Slik sett har aksjonen de siste 3-4 årene vært et viktig korrektiv i byutviklingen i Nydalen.

Innbyggerforslag er en ordning for å kanalisere innbyggernes, og mulige aktivisters, engasjement og lokalkunnskap inn i det politiske systemet og i planleggingen.¹⁹² Politikerne kan kanskje bli lei aksjoner og innbyggerforslag, men muligheten denne ordningen gir, er villet politikk. Det er tydelig at innbyggerforslaget gjennom minsak.no har hatt stor betydning og har vært en avgjørende brekkstang for å legitimere kravet om innflytelse, og har gjort at politikere og planmyndighet ikke har kunnet overse aktivistene i Nydalen.

At aksjonen bygger på et innbyggerforslag, fremsatt gjennom minsak.no, har vist seg å være viktigere enn det aktivistene nok var klar over da de startet aksjonen. «Innbyggerforslaget var startskuddet for en ny dreining i denne prosessen, fordi det førte til at byråden ga Plan- og bygningsetaten (PBE) beskjed om å først utrede en større park i Nydalen, og deretter at parken skulle ligge spesifikt på disse to tomtene. PBE viser til det nå, at det som endret denne prosessen egentlig var den underskriftskampanjen vi leverte sommeren 2019», forteller Kjeldstad i podkasten Våre steder.¹⁹³

Vi ser også at administrasjonen både på bydelsnivå og i Plan- og bygningsetaten har sammenfallende syn som aksjonen. Aksjonsgruppen forteller at PBE overfor dem var tydelig på at de var enige med aksjonens hovedmål om park, og at PBE har pekt på behovet for park lenge før aksjonen kom til. PBE bisto også med råd til aksjonen om handlingsrom og mulige veier til mål. Noe det var lettere for dem å gjøre da aksjonen hadde fremmet et innbyggerforslag gjennom minsak.no.¹⁹⁴ Dette er aksjonens vei inn i det demokratiske systemet. Vi ser det Knudtzon beskriver som et mulighetsrom der forvaltningen og aksjonen kan ha gjensidig nytte av hverandre når de jobber mot samme mål.¹⁹⁵

---

¹⁹⁰ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting.

¹⁹¹ NIMBY er et akronym for «Not In My BackYard».

¹⁹² Om innbyggerforslag: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/innbyggerforslag/id272454/>

¹⁹³ Birkeli-Gauss, Karoline og Ragnhild Augustsen. (2020). «Våre steder», Uavhengig podcast om stedsutvikling. Episode 7. «Kampen om grøntarealene» (10.12.2020) med forsker og statsviter ved Oslo Met Gro Sandkjær Hanssen og talsperson for aksjonen «Ja til stor park i Nydalen» Torger Kjeldstad som gjester.

¹⁹⁴ Kjeldstad, Torger (2021). Talsperson for aksjonen «Ja til stor park i Nydalen». Intervju 14.05.2021 i Nydalen, Oslo.

¹⁹⁵ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting. Vitenskapelig vurdert artikkel i Kart og Plan nr 2, 2018.

Aksjoner og forvaltningen jobber med ulike virkemidler og strategier, og der aksjonen kan jobbe både innenfor og utenfor systemet må forvaltningen jobbe innenfor. Lesjø påpeker at kombinasjoner av strategier og bruk av mange virkemidler og kanaler slik park-aksjonen i Nydalen har jobbet, kan styrke en aksjonssak.¹⁹⁶

Samtidig mener jeg park-aksjonen i Nydalen tydelig viser at et innbyggerforslag med mange underskrifter i seg selv ikke er nok for å få oppmerksomhet og gjennomslagskraft. Innbyggerforslaget er en viktig formell grunnstein som aksjonen bygger på, men i tillegg må det legges ned betydelig innsats både innenfor og utenfor systemet, jobbes på flere måter samtidig, gjennom ulike kanaler og samarbeid, for å engasjere og muliggjøre innflytelse. I tillegg kreves utholdenhet og mot, og vi ser at aksjonen må være tålmodige, kreative og strategiske i møte med nye vendinger i politikk og planprosesser. Dette krever at aksjonen, som i utgangspunktet ikke er en profesjonell aktør, hele tiden må absorbere ny kunnskap for å opprettholde posisjonen som lokal motekspertise. Dette er svært krevende å holde på med, på frivillig basis utenom arbeidstid.

Nabolagsbygging og nabolagsaktivistens rolle

Ved å være åpen, kunnskapsbasert, standhaftig og tålmodig er park-aksjonen i Nydalen blitt mer enn det som i litteraturen om protestnettverk kalles en ad hoc enkeltsaks-aksjon.¹⁹⁷ Aksjonen er blitt en nabolagsgruppe som jobber systematisk, involverende og gjentakende med byutviklingstemaer i sitt område. Hele tiden med stor park som hovedmål, adresserer aksjonen tilliggende byutviklingstemaer, og løfter frem temaer som sosiale utfordringer, grøntområder, folkehelse og gratis møteplasser og andre utfordringer og mangler i nabolaget.

Gjennom flere åpne folkemøter på T-banetomta, demonstrasjoner med politiske appeller, demonstrasjonstog og plakater, har alle i nabolaget som har ønsket det, blitt invitert og involvert og folk har møttes. Gjennom en aktiv Facebook-side er all informasjon og aktivitet rundt saken blitt delt åpent, både det som skjer utenfor plansystemet og innenfor systemet. Dette peker på en ressurssterk og kollektivt handlekraftig nabolagsaksjon.¹⁹⁸

Det er tydelig at aksjonen har hatt en nabolagsbyggende rolle, kanskje også identitetsskapende, i seg selv. Selv om Nydalens utfordringer er blitt løftet frem gir park-aksjonen Nydalens innbyggere et samhold og en identitet knyttet til en historie som handler om kampvilje for fellesskapet og bedre oppvekstvilkår. Kanskje vil dette gi en langtidseffekt, utover selv park-saken. Aksjonen ser ut til å ha blitt en stemme for de som bor og ikke bare jobber i Nydalen.

Selv om aksjonen har bred støtte i nabolaget, viser case-studien at aksjonsgruppens kjerne er liten og slik sett effektiv og fleksibel. Det som i litteraturen blir pekt på som en demokratisk utfordring ved små aksjonsgrupper uten et medlemsdemokrati, svarer aksjonsgruppen på ved å være transparente og ved å dele informasjon og opplevelser på sosiale medier. Dette tenker jeg er en viktig kvalitet ved denne aksjonsgruppen, og gir den kraft og legitimitet. Kjernegruppen er åpen for den som ønsker og

---

¹⁹⁶ Lesjø, Jon Helge (2004). «Motmakt ved planlegging av store prosjekter: Former og muligheter for å vinne fram». I tidsskriftet Plan, nr 03, 2004

¹⁹⁷ Fimreite, A. L., Medalen, T. & Aars, J. (2005). «By-governance» i boka Governance i norske storbyer. Mellom offentlig styring og privat initiativ. Fimreite, A. L., & Medalen, T (red.) Spartacus, Oslo. 11-34.

¹⁹⁸ Jenssen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2020). «Levekår i byer» Kapittel 14.5.1 Byutviklingen må bidra til å fordele goder og byrder. Norges offentlige utredninger (NOU) 2020:16

har tid til å engasjere seg, og nye kjernemedlemmer er kommet til og noen er trådd ut siden oppstarten. Denne case-studien viser likevel at aksjonen hviler på noen enkeltindividers utholdenhet, arbeidskapasitet og personlighet, noe som er et kjennetegn for aktivisme.

Nabolagets engasjement har overrasket grunneierne: «Informanten hos Avantor mener de har hatt en «a-ha-opplevelse» i tilknytning til hvor stort engasjementet det faktisk har vært på tomten deres, og har totalt inntrykk av at dette har vært positivt for prosjektet og muligheten for å skape samhold i nabolaget.»¹⁹⁹

Gjennom aksjonen «Ja til stor park i Nydalen» har Nydalen fått frem flere engasjerte beboere, ildsjeler og «nabolagsvoktere», og det trengte Nydalen slik kanskje alle nabolag trenger det.²⁰⁰ Dette kan skape fellesskap og sosiale bånd som er viktige for nabolaget.²⁰¹

Medvirkning i transformasjonsområder: utfordringer og erfaringer fra Nydalen

Det er utfordrende å drive utvidet medvirkning i transformasjonsområder som går fra næring/industri til flerfunksjonell by med boliger. utfordringen ligger i hvem man skal medvirke med når det er få eller ingen som bor i de tidligere industri- og næringsområdene. Dette er en utfordring som jeg tenker byutviklingsaktører de siste årene er blitt mer bevisste på, f.eks. i områdene som nå skal transformeres fra industri/havn til by på Grønlikaia i Oslo og Nyhavna i Trondheim. Å ha medvirkningsprosesser i områder som ennå ikke har innbyggere krever nye tilnærminger og metoder for medvirkning.

Medvirkning, slik man i dag jobber med medvirkning i Oslo, har vært fraværende i Nydalen frem til 2019. Dette betyr at Nydalens transformasjon og fortetting har skjedd med medvirkningen begrenset til den lovpålagte minimum med kunngjøringer og høringer. Siden utbyggingene har skjedd tomt for tomt, detaljregulering for detaljregulering, kan det virke som det ikke har vært utført medvirkningsprosesser på områdenivå eller nabolagsnivå.

Det samme gjelder for medvirkning i kommunal regi før 2019, rett og slett fordi det ikke har vært noen kommunale planprosesser som f.eks. områdeplan eller Veiledende plan for offentlig rom (VPOR) som ville ha gitt kommunen ansvar og muligheten for involvering og medvirkning med nabolaget.

Medvirkningen og involvering av Nydalens innbyggere har ikke vært høyt på agendaen, før kommunen tok tak gjennom «redningsaksjonen» TOR Nydalen²⁰² og innbyggerne involverte seg gjennom park-aksjonen. Da var transformasjonen og fortettingen av Nydalen kommet langt, og mange innbyggers frustrasjon var allerede stor.

---

¹⁹⁹ Olsen, Anita Swan (2021). Masteroppgave: *Medvirkningens innvirkning på konflikt sent i planprosesser: en casestudie av Sandakerveien 113-119*, side 63.

²⁰⁰ Khan-Østrem, Nazneen (2023). Aftenposten 01.03.2023 «Aktivister og velforeninger er byens nabokjerringer» <https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/xgezmr/aktivister-og-velforeninger-er-byens-nabokjerringer>

²⁰¹ Jenssen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2020). «Levekår i byer» Kapittel 10.4 Tillit, deltagelse og samhold. Norges offentlige utredninger (NOU) 2020:16

²⁰² Tiltaksliste for offentlige rom i Nydalen (TOR Nydalen), 09.12.2021. Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten (PBE) og Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) i Oslo kommune. Saksinnsyn PBE Oslo kommune saksnummer 201715421. <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/casedet.asp?mode=&caseno=201715421>

Perioden rundt etableringen av aksjonen «Ja til stor park i Nydalen» våren 2019 og kommunens arbeid med TOR Nydalen sammenfaller med periodens økte fokus på og økte forventning om medvirkning, slik denne studien har vist. Om periodens økte medvirkningsfokus har hatt noen direkte betydning for aksjonsdannelsen er usikkert, men arbeidet med TOR Nydalen ga innbyggerne et etterlengtet rom for medvirkning, men et rom som viste seg å ikke være tilstrekkelig og som aktivistene opplevde kom for sent. Dette bidro til aksjonsdannelsen.

Aktivistene forteller at de hadde ventet i årevis på en forespeilet medvirkning, og når den endelig kom så fikk de bare muligheten til å si hvor benker og blomsterkasser skulle stå.²⁰³ Deres nabolagskunnskap om mangel på grøntareal og møteplasser var det ikke rom for i medvirkningsopplegget. Her ser vi at medvirkningsmuligheten både opplevdes å komme for sent og at den (derfor) ikke opplevdes å være relevant eller reel. Dette kan ansees som skinnmedvirkning.

Nydalen som eksempel

Opplevelsen av en på mange måter feilslått nabolagsplanlegging og mangelfull medvirkning har vært tydelig for innbyggerne og planleggere i PBE før park-aksjonen startet. Mens dette nok ikke har vært like tydelig for utbyggere og grunneiere i Nydalen.

Torger Kjeldstad forteller hvordan aksjonsgruppen gjentatte ganger er blitt møtt med kommentarer om at Nydalen er blitt et eksempel på hvordan man ikke skal drive byutvikling, som blant annet å drive byutvikling uten en helhetlig plan. Det er som om dette var kjent allerede før aksjonen, og at aksjonen bare bekreftet og fikk frem i søkelyset det noen planleggere og politikere allerede visste.

Talsperson for park-aksjonen beskriver det slik: «Politikerne sier til oss at Nydalen nå brukes som et eksempel på hvordan man ikke skal gjøre det. Og de sier til oss i aksjonen: det har dere fått til; at Nydalen brukes som et eksempel. Men Nydalen blir jo ikke noe bedre av det. Av å være et dårlig eksempel.»²⁰⁴

Aksjonen har satt søkelyset på konsekvensene av at det ikke har vært noen helhetlig plan for Nydalen og at møteplasser og grøntområder dermed er blitt nedprioritert. Denne delen av Nydalens historie er dermed blitt mer kjent. Beboeren har følt mangelen av helhetlig planlegging på kroppen, og uttrykt opplevelsene og behovet gjennom aktivisme. Utbyggere og grunneiere i Nydalen har respondert på aksjonen med mer medvirkning og økt fokus på og areal til grøntområder og møteplasser, selv om aksjonen mener de reviderte planforslagene ikke er gode nok eller omfattende nok.

Dersom nabolagsaksjoner ikke oppnår fullstendig suksess i saken sin, kan de likevel bidra til å sette dagsorden og påvirke endringer i planleggingsprosesser, med potensielle konsekvenser som strekker seg utover deres egen sak. De har en skjerpene effekt og bidra til økt kunnskap til planleggingspraksis.²⁰⁵

---

²⁰³ Kjeldstad, Torger (2021). Talsperson for aksjonen «Ja til stor park i Nydalen». Intervju 14.05.2021 i Nydalen, Oslo.

²⁰⁴ Kjeldstad, Torger (2021). Talsperson for aksjonen «Ja til stor park i Nydalen». Intervju 14.05.2021 i Nydalen, Oslo.

²⁰⁵ Nissen, Harald (2020). «Nabolagets og dets makt»

Aksjonslederen for en annen samtidig aksjon; aksjonen Sukkerbitens venner, uttrykte det slik: «Det var viktig med en seier for friområdet på Sukkerbiten, for å skjerpe alle aktørene til de neste etappene i Fjordbyen.»²⁰⁶

Park-aksjonen fører til mer grøntareal og til samarbeid mellom grunneiere og kommunen

Etter at park-aksjonen i Nydalen satte fokus på mangelen på grøntarealer og møteplasser i området, har grunneierne faktisk revurdert sine planforslag og nå foreslås det mer park og grøntareal.

Denne endringen i planen kan ha positive konsekvenser for planprosessen. Knudtzon peker på at grunneieres endringsvillighet kan tyde på en respekt for det lokale behovet som har kommet frem, eller det kan være et uttrykk for en pragmatisk tilnærming fra grunneierens side for å unngå videre konflikt og for å få planforslaget raskere godkjent. Innenfor eiendomsutvikling er det vanlig å se raske snuoperasjoner og tilpasninger.²⁰⁷ Begge deler kan være tilfellet i Nydalen.

Aktivistene bidratt til å bringe innbyggernes, altså ulike ståsteder, frem i lyset, noe som er en styrke for legitimering av planprosessen.²⁰⁸ Park-aksjonen har også bidratt til at grunneiere og kommunens etater har samarbeidet på tvers av tomtegrenser. Dette har ført til at grunneierne har revidert planene sine, og det har også bidratt til at både kommunen og grunneierne har lyttet til innbyggers behov og ønsker.

Det er paradoksalt at aktivistene kan ha bidratt til å legitimere et planforslag de egentlig ikke støtter.

Men ved å ta opp problemstillingen om manglende grøntarealer og lekeplasser, og ved å bringe ulike ståsteder frem i lyset, har park-aksjonen satt fokus på et viktige temaer og bidratt til å skape et større engasjement rundt dette. Det kan derfor argumenteres for at aksjonen har bidratt til å sette i gang en viktig diskusjon og revisjon av planene i en positiv retning, selv om aktivistene ikke støtter det endelige planforslaget fullt ut.²⁰⁹

---

²⁰⁶ Jervell, Sverre (2020). Leder av aksjonen Sukkerbitens venner. Intervjuet av Kaja Tiltnes 24.09.2020 i Oslo, ifm. med eksamensoppgave ved denne videreutdanningsmasteren på AHO.

²⁰⁷ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting.

²⁰⁸ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting.

²⁰⁹ Park-aksjonen støtter ikke det reviderte planforslaget pr. februar 2023 og fortsetter sin kamp for en stor park i Nydalen. De mener det reviderte planforslaget blant annet har satt av for lite areal til park. Aksjonsgruppen «Ja til stor park i Nydalen» sitt høringsvar datert 17.02.23 til planforslagene i Sandakerveien 113-119 (T-banetomten) og Sandakerveien 121 (trykkeritomten). Dokumentnummer 706 på Oslo kommunes saksinnsyn: <https://innsyn.pbe.oslo.kommune.no/saksinnsyn/showfile.asp?jno=2023022497&fileid=10646507>

Avsluttende refleksjoner om parken i Nydalen og nabolagsaktivismen der

Når man går rundt i Nydalen i dag, er det vanskelig å ikke være enig med aktivistene om behovet for en solfylt og romslig park. Mange Osloborgere som ikke bor, jobber eller studerer i Nydalen, tenker kanskje at det er blitt så fint langs Akerselva, så da er det vel fint i Nydalen også. Men hvis man beveger seg litt bort fra Akerselva og tar sidegater, bakgater eller til og med hovedgaten mot Storo Storsenter, er det lett å få øye på de manglene aktivistene peker på.

Det er nok ulike meninger om hvor stor en park må være, og hva den bør romme av kvaliteter for å kunne kalles en park og ikke bare være et grøntdrag eller en grønn gangforbindelse. Men for meg virker det lite å be om en park på størrelse med Grünerløkkes Birkelunden for en bydel med så mange innbyggere og arbeidsplasser. Det virker også som de aller fleste aktørene i Nydalen er enige med nabolagsaktivistene når de presenteres for behovet og innbyggernes argumentasjon og beboeropplevelser. Men til syvende og sist står og faller det på økonomiske verdier og politisk vilje, og spørsmålet blir hvordan få det til, økonomiske og praktiske.

Det er tydelig at aksjoner og protester er en krevende form for innbyggerinvolvering som ikke alle ønsker eller har kapasitet til å delta i.²¹⁰ Utbyggere og grunneiere har styrket sin rolle i planleggingen siden 80-tallet, noe som gjør at det ikke er noen spøk å stå overfor ressurssterke utbyggere som Avantor og OBOS. Det kan også oppleves som krevende for en vanlig innbygger å manøvrere i kommunale planprosesser og lokalpolitikk. Her står man ovenfor sterke drivkrefter, store systemer og komplekse prosesser, både offentlige og private, som kan forsterke maktesløsheten for mange.

Det virker klart at aksjonen har hatt betydelig påvirkning på TOR Nydalen og planarbeidet på T-banetomten og Trykkeritomten.²¹¹ Bydelspolitikere har hele tiden støttet en stor park, men politikere på rådhuset har vært mer delt. Aksjonen har klart å løfte en lokal sak og har jobbet smart og strategisk, og er på mange måter blitt veldig profesjonelle. Dette står i kontrast til kommunens mangel på helhetlig planlegging, og det faktum at det ikke har blitt tatt hensyn til behovene til beboerne og nabolaget når det gjelder leke- og idrettsplasser og grøntområder. Selv om Oslo har tilgang til både marka og fjorden, er dette ikke tilstrekkelig for å møte behovene til innbyggerne i hverdagen, spesielt ikke for barn, unge og eldre som kan ha problemer med å bevege seg langt. Med tålmodighet og mye innsats kan aktivisme ha stor gjennomslagskraft, men en annen viktig effekt er at aksjoner krever at alle involverte aktører må skjerpe seg. For utbyggerne i Nydalen har dette opplagt vært krevende. For Nydalen som nabolag mener jeg dette har vært på høy tid og svært viktig.

---

²¹⁰ Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting.

²¹¹ «T-banetomten»: Sandakerveien 113-119 og «Trykkeritomten»: Sandakerveien 121

Litteraturliste

Aars, Jacob og Kvalvåg, Svein (2005). Urbane aktivistnettverk: Effektive og eksklusive? I Governance i norske storbyer. Mellom offentlig styring og privat initiativ. Fimreite, Anne Lise og Medalen, Tor (red). Scandinavian Academic Press.

Avantor, MAD & COBE (2014). Nydalen+. Var tilgjengelig pr. 20.02.2021, nedlastet av Kaja Tiltnes: https://avantor.no/wp-content/uploads/2016/05/NYDALEN_low.pdf?957e86&777f8e. Men er pr. november 2022 tatt vekk fra Avantors nettsider. Masterplanen Nydalen+ refereres til på Avantors nettsider: <https://www.avantor.no/aktuelt/miljoprojektet-nydalen/>

Bennett, Tom (2021). «Movement Building: Activism in an Age of Crisis” I: Sofie Pelsmakers and Nick Newman (red.) Everything needs to change. RIBA Publishing, s.34-45

Birkeli-Gauss, Karoline og Ragnhold Augustsen (2020). «Våre steder», Uavhengig podcast om stedsutvikling. Episode 7. «Kampen om grøntarealene» (10.12.2020) med forsker og statsviter ved Oslo Met Gro Sandkjær Hanssen og talsperson for aksjonen «Ja til stor park i Nydalen» Torger Kjeldstad som gjester <https://open.spotify.com/episode/3DyTtuZFfM3tcCDrRVC87Q>

Børrud, Elin (2018). Nytt blikk på fortetting som byutviklingsstrategi: Planlegging for kvalitet, i Plan, 2018, Vol.50 (4), p.24-29

Børrud, E. og Røsnes, A. E. (2016). Prosjektbasert byutvikling: mot en kvalitativ, prosjektrettet byplanlegging. Bergen: Fagbokforlaget.

Cruickshank, Jørn og Ragnar Nilsen (2017). Den vanskelige medvirkningen. I tidsskriftet Plan, nr 05, 2017.

Falleth, Eva, Inger-Lise Saglie og Gro Sandkjær Hanssen (2010). «Makt og medvirkning i urban reguleringsplanlegging» I tidsskriftet Plan, nr 01, 2010

Falleth, E. og Hanssen, G. S. (2012). Medvirkning i planlegging. I: Aarsæther, N., Falleth, E., Nyseth, T. og Kristiansen, R. (red.). 2012: Utfordringer for norsk planlegging. Kristiansand: Cappelen Damm Høyskoleforlaget, s. 187-202.

Fimreite, A. L., Medalen, T. & Aars, J. (2005). «By-governance». I boka Governance i norske storbyer. Mellom offentlig styring og privat initiativ. Fimreite, A. L., & Medalen, T (red.) Spartacus, Oslo. 11-34.

Hanssen, G. S., Hofstad, H. og Saglie, I.-L. (2015). Kompakt byutvikling: muligheter og utfordringer. Oslo: Universitetsforl.

Hanssen, Gro Sandkjær, Nils Aarsæther, Nikolai Winge (2018). Kapittel 2 Lovens intensjoner, i Hanssen G.S. og Aarsæther N. (red.) Plan- og bygningsloven – fungerer loven etter intensjonene? Oslo: Universitetsforlaget, s.27-37

Hanssen, G. S. og Hofstad, H. (2015). Styring av kompakt byutvikling, i Hanssen, G. S., Hofstad, H. og Saglie, I.-L. (red.) Kompakt byutvikling: muligheter og utfordringer. Oslo: Universitetsforl., s. 232-245.

Hanssen, G. S. (2015). Medvirkning i planleggingen av den kompakte by – hvordan er praksis? I G. S. Hanssen, H. Hofstad, & I.-L. Saglie (Red.), *Kompakt byutvikling – Muligheter og utfordringer* (s. 97–113). Oslo: Universitetsforlaget.

Hoff, Per-Trygve, Morten Stenstadvold og Jonas Rusten Wang (2020). Innbyggerforslag. Rapport (2020) som undersøker innbyggerforslag fremmet gjennom minsak.no, i norske kommuner og fylker. Agenda Kaupang AS for Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/undersokelse-om-innbyggerforslag/id2791197/>

Khandelwal, Parul og Magnus Knutsen Bjørke (2022). «Nærmiljøet i en digital verden» i *Nabolag – AHOs urbane utredninger 2022*. L. Harboe, E. Dokk Holm og P. Hemmersam(red.) AHO.
<https://aho.brage.unit.no/aho-xmlui/handle/11250/3013109>

Khan-Østrem, Nazneen (2023). Aftenposten 01.03.2023 «Aktivister og velforeninger er byens nabokjerringer» <https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/xgezmr/aktivister-og-velforeninger-er-byens-nabokjerringer>

Kjeldstad, Torger 02.06.2019. Innbyggerforslag: *Ja til stor park i Nydalen*: Minsak.no. Tilgjengelig fra: <https://minsak.no/sak/1905>

Kjeldstad, Torger (2021) Talsperson for aksjonen «Ja til stor park i Nydalen». Intervju 14.05.2021 i Nydalen, Oslo.

Knudtzon, L. C. (2018). Helvete i Paradis – demokratisk kamp ved fortetting. Vitenskapelig vurdert artikkel i *Kart og Plan* nr 2, 2018.

Knudtzon, L. C. (2015). Meningsbrytning og involvering i planprosesser i et demokratiperspektiv, i Hanssen, G. S., Hofstad, H. og Saglie, I.-L. (red.) *Kompakt byutvikling: muligheter og utfordringer*. Oslo: Universitetsforl., s. 85-96.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KMD (2014). Medvirkning i planlegging - Hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven. Veileder.

Lesjø, Jon Helge (2004). «Motmakt ved planlegging av store prosjekter: Former og muligheter for å vinne fram». I tidsskriftet *Plan*, nr 03, 2004.

Miljøforeningen Akerselvas venner. Om Akerselva Miljøpark:
<https://www.akerselvas venner.no/akerselva-miljopark2/> (lest 17.11.22)

Millstein, Marianne og Gro Sandkjær Hanssen (2021). «Medvirkning i byromsutviklingen» i *Demokratiske byrom*, redigert av Gro Sandkjær Hanssen og Marianne Millstein (red.), Universitetsforlaget. s.171-189

Muan Sæther, Marte (2017). Aktivisme og bevaring – En studie av nabolagsaktivisme og bygningsvern med eksempel i SoHo, New York, Masteroppgave AHO

Nissen, Harald (2020). «Nabolagets og dets makt», forelesning ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, 17.09.2020

Nordland, Ester (2017). «Kampen om fortetting eller bevaring» Byplan Oslo, 17.11.2017
<https://magasin.oslo.kommune.no/byplan/kampen-om-fortetting-eller-bevaring#gref>

Olsen, Anita Swan (2021). Masteroppgave: *Medvirkningens innvirkning på konflikt sent i planprosesser: en casestudie av Sandakerveien 113-119*. Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, NMBU.

Oslo byplankontor, planavdeling ytre by, Oslo kommune (1990). Kommunedelplan for Nydalen vedtatt i Oslo bystyre 12.09.1990: <https://www.akerselvasvenner.no/wp-content/uploads/2016/09/Kommunedelplan-Nydalen-KDP-3-12.09.1990.pdf>

Oslo kommune (2018). *Vår by, vår framtid: Kommuneplan for Oslo 2018 - Samfunnsdel med byutviklingsstrategi*.

Moland, Tallak (2015). «Nydalens omforming» Oslo kommunes magasin Byplan Oslo, publisert 06.05.2015. <https://magasin.oslo.kommune.no/byplan/nydalens-omforming>

Sekne, Ivar (2009). Historien om Nydalen. Oslo: Estate nyheter. Tilgjengelig fra: <https://www.estatenyheter.no/aktuelt/historien-om-nydalen/153954> (lest 15.11.22). Estate nyheter er mediepartner og kommunikasjons hus for eiendomsbransjen.

Thorén, A.-K. H. og Saglie, I.-L. (2015). Hvordan ivareta hensynet til grønnstruktur, i Hansen, G. S., Hofstad, H. og Saglie, I.-L. (red.) *Kompakt byutvikling: muligheter og utfordringer*. Oslo: Universitetsforl., s. 117-133.

Torgersen og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (2011). «Ungdom, makt og medvirkning» Kapittel 7: Digitalt medborgerskap. Utredning» Norges offentlige utredninger (NOU) 2011:20

Jenssen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2020). «Levekår i byer» Norges offentlige utredninger (NOU) 2020:16

Plan- og bygningsetaten, avd. for områdeutvikling (2021). Nydalen steds- og mulighetsanalyse 09.12.2021, Oslo kommunes saksinnsyn, Saksnr. 201715421

Windju, M. og Netland M. (2009). Samarbeid, lobby og motstand i private reguleringer: Hva betyr lokal deltakelse? I *Kart og Plan* (1) 2009.

Utvalg, om «Parkopprøret» 2019:
<https://www.nettavisen.no/nyheter/et-slikt-oppror-har-vi-ikke-sett-i-oslo-tidligere/s/12-95-3423827795>

Hallstein Bjercke (Venstre) <https://www.nettavisen.no/nyheter/over-hele-byen-har-det-spredt-seg-et-parkoppror/s/12-95-3423832453>

Lundgaard, Hilde (2019). Aftenposten 4.september 2019:

<https://www.aftenposten.no/oslo/i/70QGdK/kjemper-for-central-park-paa-skoeyen>

Heldal, Steinar, Gry Bruland Larsen, Hanne Lyssand. «Et parkopprør reiser seg. Når byen vokser, må vi samtidig sørge for gode grøntområder» Debattinnlegg i avisa Vårt Oslo 04.08.2019.

https://vartoslo.no/gamle-oslo-gry-bruland-larsen-hanne-lyssand/et-parkoppror-reiser-seg-nar-byen-vokser-ma-vi-samtidig-sorge-for-gode-grontomrader/211431?fbclid=IwAR3djjpC9gpyUJlCYGGd4XLaqbl47T_b9wp0c1GR-cdjXv3StByEbBSU52w